T. Igor Csaba

Amikor a világ megváltozott

TARTALOM

Köröttünk változó világ

Marietta

Ballada Kádár Terézről

Matt három lépésben

Védőháló

Köröttünk változó világ

Az Úr négyszázötvennegyedik esztendejében, szép nyári időben, egy utas haladt a feleségével keleti irányba. Lovakon mentek. Mint mondám, szép nyári idő volt, az égen bárányfelhők úszkáltak, a mi utasunknak azonban mégsem volt jókedve. Mintha főtt volna a feje, az őt néhány lépésnyire követő feleségéhez is alig szólt egy-egy szót. Az is inkább csak vakkantás volt, mintha kutya lett volna. Pedig szerette a feleségét, inkább a gondok mardoshatták. Az utas egyébként olyan harmincas lehetett, nem éppen magas, de jókötésű férfiú. Olyan mozgása volt, mintha katona lett volna, aminthogy eleddig az is volt. Hanem ezután... No, de éppen emiatt mardosták a gondok.

Az előző évben meghalt a nagykirály, Attila, akinek a seregében katonáskodott, s a halálát igen csúnya események követték. Faragó, mert ez volt a neve, nem volt az a kifejezett mimózalélek, de az, amit látott, s amiket meg kellett éljen, soknak bizonyult számára. Nem szerette ő különösebben sem a nagykirályt, sem a környezetét, nem is sokszor látta, csak hát, végeredményben tudta azt, ami a kulisszák mögött lejátszódott. Na, nem éppen mindent, de a múltban megszerzett tudása segítségével sok mindent megsejtett. Most tehát dohogott. Magában. „Még hogy orrvérzés! Az hát, persze, ha egy szép hosszú és vastag hajtűt felszúrnak az ember orrába, de jó mélyen, túl azon a gyenge csonton, ami onnét következik, és még jól meg is forgatják. Nem is lehetett nehéz ezt megtenni az ötven éven felüli és különben is a nehéz italoktól már lerészegedett emberrel. Aztán pedig jött az a csúnya színjáték a nagy temetéssel. De az legalább hamar elült. Mert alig valamennyi idő múltán egymásnak estek az örökösök. No, ebben mindenképpen Krimhilda kellett legyen a fő bujtogató. Mert azóta is Krimhilda csatájának nevezik azt a két hétig tartó vérontást, ami következett. A Nedao partján."

Ide érve a gondolataival, a férfi elmosolyodott. „Az a fránya pap is leírhatta volna tisztességesen annak a folyónak a nevét! Úgy se tudta volna pár év múlva már senki." A mi Faragónk ugyanis tudott keltául – tudott egynéhány annál nagyobb dolgot is – és tudta, hogy keltául minden nagyobb folyóvizet úgy hívnak, hogy DN. Esetleg DÜN. Vagy DON. Aztán ezt a dünnyögést variálgatják, hogy Dniszter, vagy Don, esetleg DUNa. Mondjuk, hogy példának okáért, Dnyeper. Meg még a magasságos sem tudja, hogy hányféleképpen. Igaz, a szkíták sem mennek a szomszédba egy kis hülyülésért. Nekik meg minden folyóvíz Itil. Na jó, ennek legalább van értelme. Hiszen – isszák.

Éppen ekkor egy kisebb folyóvíz mellé értek. A víz mellett hosszú sorban fűzfák álltak őrt. Itt hát lovukról szállottak, s gyalog mentek tovább, lefelé a partra. A férfi hátranézett a feleségére. „Milyen kedves asszony!" gondolta magában, hálásan. És tényleg. A nőt öt évvel azelőtt vásárolta a kercsi piacon, rabszolgának. Aztán, ahogy múltak az évek, mindinkább ragaszkodni kezdett hozzá. Először hivatalos ágyasává tette és nem egészen egy éve felszabadította és feleségül vette. És milyen jól vannak azóta is!

Itt hátrafordult és intett a nőnek, hogy jöjjön közelebb, ne maradjon le. Tovább mentek, most már szorosan egymás nyomában. A vékony vízér mind közelebb került. A férfi megint gondolkozni kezdett. De nem sokáig. A következő percben mintha az ég szakadt volna rá, hatalmas fájdalmat érzett a fejében. Elterült.

A mögötte jövő asszony szélesen elmosolyodott. Eltette a ruhája közé a kisbaltát és mintha mi sem történt volna, tovább ment, most már a két lóval.

A férfi, Attila nagykirály faragóművésze, ott maradt fekve az ösvényen. Már nem volt benne élet. A vállán cipelt iszák messze vetődött tőle. Kinyílt és egy rongyokba burkolt tárgy esett ki belőle. Ha akkor valaki felemeli, láthatta volna, hogy egy ülő macskának az életnagyságú szobra az. Feketére festve. De nem nézte senki. Az asszony pedig különösen nem. Ha látta volna is, megvetően elfordul, s köp egyet. De nem látta. Hát csak ment.

Sokáig nem történt semmi. Mintha a patak valahogy kimaradt volna abból a nyüzsgő-mozgó sokadalomból, amit úgy neveznek: történelem. Igaz, nagyníha lovasok jöttek arrafelé, de megállás nélkül továbbmentek. Máskor – a patak időnként folyóvá dagadt – kis hajók jöttek sorban, de azok se maradtak. Egyszer még olyan is volt, hogy a történet megismételte önmagát, egy embert megöltek az egyik hajón. Akkor, kicsivel fennebb megálltak, eltemették. A gyilkos menekült az addig megtett úttal ellentétes irányban. De nem üldözték. A megölt ember fiai – kettő is volt – letelepedtek a parton. A hajók aztán továbbmentek. Kicsivel fennebb a parton a három hajó utasai megint összekülönböztek valamin és szétváltak az utak. Az egyik hajó népe ott letelepedett. Tíz, tizenöt év elteltével már falu volt ott, azon a helyen.

Később szárazabb évek következtek, s a folyó megint visszaváltozott kis patakká. Négyszer ismétlődött ez meg, de időközben megint eltelt egy jó nagy idő.

– Né! Ott van valami! – kiáltott fel a kislány.

A kisfiú odament, megnézte. Aztán kutatni kezdett egyéb kincsek után is.

– Fúj! Hulla! – kiáltott fel rövid idő múlva.

– Hol? – jött a kislány kérdése.

– Itt! De csak csontvájsz.

– Igeen? Jó régi lehet.

Aztán a macskát kezdték nézegetni. Semmi különöset nem találtak rajta.

– Fekete.

– Be van festve.

– Lehet, hogy arany?

– Lehet. Jó nehéz.

Aztán a beszélgetés abbamaradt. Nehéz, hát nehéz. Csak akkor jutott eszükbe ismét, amikor már befejezték a játékot, s indultak volna hazafelé.

– Vigyük magunkkal?

– Én nem cipelem! – jelentette ki a kisfiú.

– Én elviszem – mondta a kislány –, de akkor az enyém!

– Legyen a tiéd! – jószívűsködött a kisfiú, mivel nem akarta cipelni. Különben sem hitte volna, hogy az a nehéz fekete dög tényleg aranyból van. Így lett a macska a kislány tulajdonává. Később, ahogy az idő telt, mind jobban ragaszkodott az „aranymacskához". Többet játszott vele, mint bármely más játékával. Sőt, az az igazság, hogy egy bizonyos idő után már csak azzal a macskával játszott. Elnevezte Cirmoskám-nak, majdnem mindenhová magával vitte, még tanácsot is kért tőle, amikor nehéz döntés előtt állt.

Közben nagylány lett belőle. Mások ilyenkor már a legényekre kacsintgatnak, ő meg még mindig a macskájával játszott.

– Sosem fogsz férjhez menni, ha így folytatod – mondta néha az anyjuk.

– Nem is akarok! – felelte vissza – Eleget látom, hogy milyen sorsa van annak, aki férjhez megy. Addig szép lány, délceg, ügyes, egy év után vénasszony.

– Nocsak. Ezt mind látod? – hökkent meg az anyja.

– Látom is, meg mondják is.

– Ki mondja?

– Többen. Meg a... – de itt már elharapta a szót, s csak egészen közelről lehetett hallani, de hát nem is szánta ember fülének – Cirmoskám is azt mondja.

Igen. Hajnal meg volt róla győződve, hogy Cirmoskám beszél hozzá és jó tanácsokat ad. De valahonnan, ki tudja, milyen úton-módon, azt is sejtette, hogy erről senkinek nem szabad tudnia rajta kívül.

A család keresztény volt. Ez többé-kevésbé abban merült ki, hogy egyszer, valamikor régebben, eljött hozzájuk egy atya és ünnepélyes keretek között bemártotta őket a Kékellő vízbe. Mert akkor már neve is volt a pataknak. Tudták, Kékellő. Ezt a nevet azért kapta, valamikor nagyon rég, mert hatalmas mennyiségben álltak a szúrós kökénybokrok a partján, vigyázva a vizet. Ősszel tényleg úgy kéklett az egész part végig, hogy szinte fájt a szeme az embernek, ha ránézett.

Szóval, keresztények voltak. Hát az atya azt is elmondta nekik, hogy most, hogy az igaz Jézus nyájába megtértek, méltatlan hozzájuk az, hogy oktondi babonákban higgyenek. Hát Hajnal se mondott Cirmoskámról semmit. Az pedig szegény, a sok simogatástól kezdte elveszteni a színét. Lassan méltóvá vált a nevére, mert undok sárga vonalak kezdtek ütközni rajta. „Rézből, vagy mifenéből van!" Így hát Hajnal az első adandó alkalommal megint szép feketére festette. És persze azután is sokszor tanácsot kért tőle.

A tanács aztán rendszerint meg is jött. És ritka volt az alkalom, hogy ne bizonyult volna helyesnek. A tanácsadás módja különben többféle is volt. A leggyakoribb az volt, hogy Hajnal egyszerűen csak megérezte, mi a helyes teendő. De azért volt közvetlen tanácsadás is. Este, ha a fáradtságtól nem tudott elaludni, a macska néha kéretlenül is megszólalt. Persze, ezt csak egyedül ő hallotta.

Néha meg is kérdezte, hogy miért van ez? Miért csak vele áll szóba Cirmoskám, mással sohase?

– Majd megmondom, ha elmúltál tizenöt éves – jött a válasz.

Aztán, a megfelelő időben, egyszer, kéretlenül, a macska valami érthetetlen dolgot mondott.

– Én választottalak ki téged, már egész régen, kislány korodban, amikor megtaláltál. Nagy feladatok várnak terád! Mert te ilona vagy. Illetve inkább csak leszel. Ha majd mindent tudni fogsz, amit kell. De erről senkinek ne beszélj!

Azért ez nem éppen úgy sikerült, ahogy a macska eltervezte. Mert Hajnal egyszer mégis csak megkérdezte az édesanyját:

– Mi az az ilona?

– Az egy név, kislányom. Te is ezt a nevet kaptad a keresztségben. Igazából úgy is kéne szólítsunk téged, ezt meghagyta az atya annak idején. De nekem a Hajnal jobban tetszik.

A macska – megsértődött. Jó ideig nem szólt Hajnalhoz egy árva szót sem. Csak nagy könyörgésekkel lehetett kiengesztelni, de közben egy hónap is elmúlt.

– Azért haragudtam, mert külön megmondtam, hogy ne szólj senkinek, te meg rögtön megmondtad az anyádnak. Hát így figyelsz te arra, amit én mondok? Hogy mondjak én el ezután neked ennél sokkal nagyobb és titkosabb dolgokat, ha ennyit nem tudsz magadban tartani? Még majd mindkettőnket bajba keversz.

Hajnal hát megígérte, hogy ezentúl senkinek nem szól egy szót sem arról, amit egymással beszélnek. Ezzel aztán szent is volt a béke. Már csak azért is, mert Cirmoskámnak még nagyon sok mondanivalója volt. Valóságos nevelése volt ez a kislánynak. Egy idő után már annyira vitte, hogy a macska nem is szavakban fogalmazta meg a mondanivalóját, hanem egyenesen Hajnal gondolta azokat. Végül nem is lehetett különbséget tenni aközött, amit ő magától gondolt, és amit az ülő macskaszobor sugalmazott. De soha nem sugalmazott rontó vagy agresszív gondolatokat. Pedig, ahogy a leányka nőtt és fejlődött, nem csak, hogy egyre szebb lett, hanem egyre erősebb is. Hogy az okosságot külön ne is említsem. Az édesanyjuk csodálkozott is meg nem is, de mindenképpen elégedett volt a dolgok ilyen alakulásával. Megelégedettsége egészen odáig ment, hogy még egy görbe tekintetet sem vetett a macskára, s egyáltalán nem ellenkezett amiatt, hogy a majdnem felnőtt lánya még mindig egy faragott macskával játszik.

Az ilonaság lényegére is fény derült aztán. Persze szigorúan csak kettesben Cirmoskámmal. Hát az úgy volt, hogy a szónak, mint minden jelentős dolognak a világon, többféle értelmezési lehetősége is volt. De nem ám egymás mellett, mint ahogy manapság a felületesség korában az emberek két-, sőt többértelmű dolgokat mondanak, hogy a szegény hallgató kapkodhatja a fejét ilyen skizofrén világ hallatán, hanem egymás alatti értelmek, amelyeket még ki is kellett bogarászni a titkok világából. Az ilona rejtély is egy volt ezek közül, bár nem éppen a legnehezebbek közül való. Mert egyrészt tényleg egy név, az, amit Hajnal is, lám, a keresztségben kapott. Ám sokkal fontosabb, és sokkal ősibb is a másik jelentése. Olyan hölgyek viselik azt, mint tisztséget, akik elkötelezték magukat a harcoló férfiak megsegítésére, azok családjának védelmére. Egyelőre ennyit közölt Cirmoskám, mert azt látta jónak, hogy ennyit tudjon a leányka, zsenge korához képest ez nagyjából elég is volt neki. Közönséges ember erről persze nem tudott semmit, nem is tudhatott, hiszen a jó Ipolyi Arnold, Várad tudós püspöke az ő Magyar Mythológiájával, még valahol a nagyon távoli jövőben létezett csak.

Folyt egyébként a Hajnal nevelése más témák szerint is, ahogyan az elméje képessé kezdett válni a tanítások befogadására.

A testvér, a fiú, nagytekintélyű katonaember lett közben, csatákban fordult meg, vitézi sebeket szerzett, büszke is volt rá az egész család, persze főleg az apjuk.

– Ám ezzel a leánnyal is kezdeni kéne már valamit! – jelentette ki egyszer, és tényleg, a leányka az eltelt idő folyamán szépen felserdült, kívánatos nagylánnyá lett. – Férjhez adjuk? Mit gondolsz?

– Á! Hiszen az még macskával játszik – ellenkezett az anyja.

– Ám kérdezzük meg!

A kérdezésből és az arra adott válaszokból aztán hamar világossá lett, hogy tud ez a lány mindent, amit egy fiatal leánynak a férjhezmenéshez tudnia kell, még sokkal többet is, de volt két bökkenő a dologban, egy kisebb és egy nagyobb. A kisebb az volt, hogy mindezt főképpen elméletben tudta, erre az apja még akár büszke is lehetett volna, de a másik...

Igen, Hajnal egész egyszerűen s főleg világosan kijelentette, hogy már pedig ő nem megy férjhez.

– Soha?

– Soha!

– No, az se baj – válaszolt a családfő. – Elvégre a kolostor is biztonságot tud nyújtani egy fiatal nőnek. A tisztelendő máterek igen nagy megtiszteltetésnek vennék, ha náluk kötnél ki.

Aztán a beszélgetés annyiban maradt, hogy ezt még meggondolják.

De a meggondolás mindenesetre még váratott magára. Rögtön másnap ugyanis a család nagy tragédiára virradt. Kun-e, vagy besenyő, esetleg egyéb martalóc nép tört be, nem tudni, de a csetepatéból véresen, betört (inkább bevágott) fejjel hozták haza a jövő reménységét. A fiú nem is volt tudatánál, lélegezni is csak horkolva lélegzett. Hiába káromkodott az apa, hiába sírta ki a szemét az anya, ez volt a helyzet. És mindketten tudták, hisz nem egyet láttak hasonlót, hogy bizony, a fiukat meghalni hozták haza.

– Hozzá ne nyúljatok a piszkos kezetekkel! – visította Hajnal már messzitől, de olyan hangon, hogy az gyengébb idegzetű ember számára komoly fenyegetésnek is beillett. – Engedjetek oda és csak azt csináljátok, amit én mondok! Lobogva forró vizet hozzatok, meg egy másik edényben hideget, de tisztát! Meg egy jókora tököt, aminek a belét kikapartátok! De nem is, inkább adjátok ide, s én kaparom ki!

Az apa hallott már valamikor hasonlót, hogy táltosok tökhéjat szorítottak kettévágott fejre, s az meggyógyult, de látni még sohasem látta.

Vagy két órányi időt foglalkozott Hajnal a bátyával, csak akkor hagyta abba, amikor az orráról az izzadság már patakokban ömlött a szemébe, s úgyse tudott már többet tenni.

– Na! Óvatosan be lehet vinni a házba, de nehogy rázzátok!

– És nekünk mi a dolgunk? – kérdezték a megszeppent szülők.

– Imádkozhattok. Hogy ne legyen hülye egész életében.

– Hát megél?

– Úgy látom.

A fiú megélt. Még csak nem is lett elmebeteg, bár néha igen türelmetlenné vált, s olyankor nem lehetett neki ellentmondani, mert tört-zúzott. De az ilyesmit akkoriban nem nevezték betegségnek. Különben is az akkori emberek sokkal erősebb természetűek voltak, mint manapság. És volt ez mindenféle értelemben. Hanem a húgát nagyon tisztelte akkortól fogva. Senkinek nem engedte meg, hogy akár egyetlen rossz szót is mondjon rá. És még egy változás volt. Nem ment többé csatába. Be is öltözött barátnak egy esztendő múlva.

Akkor, amikor a báty megmentésének nagy munkája véget ért, Hajnal, azon izzadtan, fáradtan, bezárkózott Cirmoskámmal. Tanácskozni. A tanácskozásnak kívülálló számára eléggé különös módja volt, hiszen egyetlen szót se szólt. A macska sem, már csak természetéből eredően sem. Azért mégis kiválóan megértették egymást.

– Jól van! – mondta Cirmoskám. – Egész jó munkát végeztél! Már majdnem kész ilona vagy!

– Még csak majdnem?

– Még csak.

– Miért?

– Azért, mert még nem tudsz eleget. Persze azt lehet pótolni is. Tanulsz, gyógyítasz, ahogy én mondtam neked, szóval ez nem olyan nagy baj. Nagyobb az, hogy nem voltál még férfival.

– ?????

– Jól értetted. Hát mit is gondolsz? Hogyan segítenéd a férfiakat egy életen keresztül, ha azt se tudod, milyenek? És viszont, hogyan tanítsalak én tovább, ha azt sem tudom, hogy egy ilyen egyszerű próba is milyen hatással lesz rád? Lehet, hogy megutálod, s akkor ahelyett, hogy segítenél, többet ártasz nekik. Vagy éppen fordítva, túlságosan szeretni fogod, s akkor ők uralkodnak majd rajtad, s nem a saját józan eszed.

– Ilyen egyszerű próba? Hát lesznek még mások is?

– Lesznek bizony! Több is.

– De különben is, én arra gondoltam, hogy beállok a kolostorba...

– Na és? Akkor nem lehet megismerni a férfit?

– De én nem... Nem is gondoltam, hogy ez szükséges.

– Pedig az. Legalábbis általában. Alig ismertem még olyan ilonát, aki ne lett volna férfival. És akik ilyenek voltak, azok is sok esetben rosszul végezték.

– Hogyan?

– Úgy, hogy megkeseredtek, s egy idő után csak ártani tudtak, használni nem – a macska itt mintha elgondolkozott volna. – Igen, igaz az is, hogy néha ártani is kell. Egyeseknek. Hogy a többinek, a nagy többségnek használhassunk. De én mégis azt mondom, hogy gondold még meg ezt a dolgot. Méghozzá szaporán, mert érzem, hogy már nincs sok időm.

– Mi az, hogy nincs?

– Az az, hogy el kell mennem.

– Tőlem?

– Igen.

– De hát, te hogy tudsz menni? Hiszen te csak egy faragott macska vagy.

– Csak? – a macska kinyújtózkodott, legalábbis Hajnal ezt így látta, és felugrott az ablak párkányára. – Na, most is azt mondod, hogy csak egy faragott macska vagyok, és nem tudok innen elmenni?

– Jaj! Rosszul vagyok! – nyögött a leány.

– Nem vagy rosszul, csak éppen hogy valami szokatlant láttál. De amit láttál, az igaz volt. Én nyújtózkodtam ki. És még egyebet is tudok. Csak nem szoktam megtenni, mert nem akarlak halálra rémíteni.

– Akkor... te élsz?

– Bizonyos értelemben élek. De inkább úgy helyes, ha azt mondod, hogy valaki élő van, aki bennem kifejeződik. Bennem is, másban is. Csak bennem lehet, hogy inkább, mint más tárgyakban. Ez azért van, mivelhogy nekem küldetésem van.

– Mi a küldetésed?

– Azt te nagyon jól tudod. Pillanatnyilag az, hogy téged tanítsalak. De már nem sok ideig. Másokkal is törődnöm kell. Nemsokára el kell innen tűnjek, akár akarod, akár nem. És én is akár akarom, akár nem. Mert én vagyok az, aki jelen van.

– Hol vagy jelen?

– Ott, ahol valami érdekes készül. Ahol valami olyan van születőben, ami egy fokkal előbbre lendíti ezt a földi világot. Ott nekem jelen kell lennem. Mint a bábának, ha születik a gyermek. Láttál már ilyet?

A kislány igent intett a fejével.

– Na, akkor tudnod kell, hogy a bába sokszor nem is csinál semmit, csak éppen ott van. És ügyel rá, hogy a dolgok rendben menjenek. Máskor meg éppen sok a dolga. Hát ilyen bába vagyok én a világban. Ott vagyok és ügyelek. És néha, amikor úgy látom, hogy az idő folyama valahol elakadt, akkor egy icipicit lendítek rajta. De ezt én csak csinálom. Nem én gondolom ki, hanem az, aki nálam sokkal hatalmasabb. Érted már, hogy nemsokára el kell mennem? Már hívnak és ilyenkor nem illik sokáig késlekedni.

– Ezért kell nekem....?

– Ezért. De nem KELL. Ha úgy döntesz, hogy megismered a férfit, az neked jó. De ha úgy döntesz, hogy nem, az is elképzelhető. Akkor bemész szépen a kolostorba és leszel gyógyító apáca.

– És ha megismertem a férfit, akkor nem lehetek már gyógyító apáca?

– De igen, akkor is lehetsz. Csak akkor egy kicsit bonyolultabb a dolog. Meg kell gyónnod azt a férfit. Így sokkal nagyobb hatású gyógyító leszel, de nagyobb lesz a szenvedésed is.

A helyzet azonban úgy alakult, hogy Hajnalnak mégis meg kellett ismernie a férfit.

A tanyájuktól vagy három futamodásnyira kisebb falu alakult az elmúlt évtizedekben. Tudott róla Hajnal is. Nos, ebből a faluból jött egy lovas legény, szép, vidám, nyalka fiú, és sok kincset hozott magával. Nem tárgyalt, csak a Hajnal apjával. Aztán két nap után kiviláglott, hogy Hajnalt kérte feleségül. Az apa nem akart egyedül dönteni, megkérdezte a lányát is. És Hajnal, nagy tisztelettel bár, de elutasította a kérőt. Komoly oka volt rá. A közeli kolostorba akart bevonulni, hogy apáca legyen. Ezt a kérőnek is tiszteletben kellett tartani. Hanem azért a vendéget jól tartották, maga Hajnal is sokat sétált és beszélgetett vele, amíg ott tartózkodott. De aztán elment, Hajnal pedig a kolostor felé vette az útját.

Ekkor a macska már nem volt vele. Elment-e tényleg, vagy csak elveszítették valahol, biz' ezt senki se tudta volna elmondani.

Hajnal aztán egy nagyon komoly gyónás formájában mindent elmondott a kolostor apátnőjének. És úgy tűnt, hogy az apátnő nem is volt olyan nagyon meglepve a hallottaktól. Szórakozottan számolgatott az ujjain, ugyanilyen szórakozottan rótt ki valamennyi penitenciát a fiatal leányra és napirendre tért az eset felett.

„Az első alkalom után általában nem szokott a nő terhes maradni" – számította ki magában az apátnő a jövő lehetőségét. „Hanem, ha Isten megkönyörül eme szegény báránykán, akkor az is lehetséges. Éspedig, ha nem, akkor majd teremtünk alkalmat arra is, hogy valamilyen módon felvirágozzék az a família. Az, amelyiknek még dolga lesz ebben a hazában, vagy ezer évig."

Mindezen dolgokat magában elvégezve, az apátnő elégedetten nyugodni tért.

A sors vagy az eleve elrendelés úgy hozta, hogy Hajnal a megfelelő időben egy új, kicsi életet hozott a világra.

– Mivel ilyen dolgokat nem való egy leendő apácának elkövetni, hát legyen ennek a gyermeknek a neve is „Nemvaló”! – mondta az apátnő, de magában mosolygott hozzá. De hát nem is lehetett másképp nézni arra a szép kis gyermekre, csakis mosolyogva. – És sajnálom, de nem maradhat itt, nem te fogod felnevelni. Hanem hát, találunk majd valami tisztes családot, akik rangjához illő módon felnevelik. Mert nem mindennapi rangja lesz ám neki! Király vitéze volt az egész család, király tudósa lesz a gyermek.

Az apátnő ezzel mintegy értésre adta azt is, hogy ő már gondoskodott arról a bizonyos nevelésről.

– De néha te is láthatod majd – tette hozzá, látva a fiatal nő elfancsalodott arcát.

Ültünk a ház előtt és beszélgettünk. A beszélgetőtársam nagyon művelt, emellett mindenre nyitott, jó fantáziával megáldott ember volt. Bár nem volt képesítése semmire, több egyetemet is végzett, de nem fejezte be; sokszor kihúzott már a csapdákból. Amikbe egyébként én magam sétáltam bele. Amellett volt egy igen kellemetlen, nőies tulajdonsága: mindent jobban akart tudni másoknál. Pedig igencsak nagydarab férfiú volt. Eme kellemetlen tulajdonsága miatt már többször megjárta. Legutóbb az állása ment rá. Ugyanis a főnökénél is mindent jobban tudott. És állandó jelleggel. Most éppen munkanélküli volt, ami viszont nekem ezúttal kapóra jött. Ezen okból is hívtam meg a vidéki házamba, feleségestől. Persze, még voltak rajtuk kívül: két idős hölgy, akiket tényleg nagyon kellett szeretni, nem csak dekoráció voltak a beszélgetéshez.

– Végül is, mi ez a dolog azzal a nyavalyás macskával? – kérdezte végül.

– Nem tudom. De mindenütt feltűnik. Mintha valami antenna lenne, vagy még inkább modem. Ami demodulálja azokat a bizonyos jelzéseket, amik éppen nem tudom honnan jönnek, és

nem tudom, ki küldi őket, de annyi biztos, hogy bizonyos személyek számára hozzáférhetővé tesz bizonyos információkat, méghozzá... közvetlenül. Legalábbis bizonyos ideig tartó edzés után. Állj meg!!!

Ez utóbbi a barátomnak szólt, mert észrevettem, hogy a száztíz kilóját a kerti székemen hintáztatja. Azon, amelyet a tavaly ősszel sikerült valahogy rendbehoznom egy hasonló hintázás után, és egyáltalán nem voltam meggyőződve arról, hogy ettől a súlytól nem esik darabokra.

– Csak nem a széket sajnálod? – kérdezte, de a büntetés azonnal megjött. A szék ellapult, a barátom pedig egyszeriből a földön találta magát.

– ÁÁÁÁÁ! A fene! Szólhattál volna, hogy egy babaházba hívsz meg.

– Én szóltam.

– Való igaz. Szóltál. Na, annyi baj! – tapogatta a koponyáját. Aztán már óvatosabban ült le egy másik székre. – Na szóval: van tehát egy macska. Aranyból. És akit magának kiszemel, azzal hajlandó kommunikálni. Méghozzá általában valami olyan ügy érdekében, ami a későbbiekre valamilyen kihatással van. Egyelőre ne törődjünk azzal, hogy jó-e vagy nem az, amit kínál. Hol is bukkant fel eddig?

– Hááát... Egyiptomban biztos. Ott még tizenkettő volt belőle. Aztán Rómában. Ott már csak hárman voltak. Gallia, Britannia (méghozzá mind a kettő) következett, Szkítia, a Párthus birodalom, Mani püspök kora, a W. család, és velük Babay Ilona. De úgy tűnik, hogy a Nemvaló családhoz is erősen kötődik. Egyelőre ennyi. De biztos, hogy ha kissé alaposabban megvakarnánk, több is lenne.

– És volt olyan is, hogy kudarcot vallott?

– Azt hiszem, volt. De ez nem biztos. A Mani püspök által alapított vallásból például nem lett világvallás. De az a bökkenő, hogy nem ismerjük a célját. Nem közli, hogy mit akar elérni. Vegyük például a Babu esetét. Annak a nőnek az egész élete egy csődtömeg volt. Megkínozták, megerőszakolták, soha egy normális társa nem volt, a lánya egy... hiszen ismerted. Ám a másik oldalról nézve, megírta azt a bizonyos könyvet az időről. Amit ma már szinte teljesen elfelejtettek, de a fizikusok értékesebb része ma is abból él. Szóval – nem tudom.

A barátom megint hintázni kezdett, de aztán gyorsan észbekapott és abbahagyta.

– Több ókori népnél is meg lehet figyelni olyan szerkezetet, vagy építményt, amely emberek közvetlen informálására szolgált. Ilyen volt például a zsidóknál a frigyláda, Közép-Amerikában valami kristálykoponyák, a piramisok, stb. Az egyiptomiaknál éppenséggel több is volt. Nagyon könnyen el tudom képzelni, hogy a cicusok is valamiféle ilyen céllal lettek megépítve. Megépítve, mondom, mert alig hinném, hogy közönséges aranymacskák lettek volna. Igaz, magának az aranynak, mint fémnek is meg kellett legyen a maga szerepe. Jó vezető, nem korrodál, de ezt tudod. Én is valami modemfélékre gondolok. Szerintem te csak ássál tovább!

Megjöttek a sétából a hölgyek, ezért a beszélgetés itt abbamaradt. De nem is erőltettem. Hiszen, amire kíváncsi voltam, azt megkaptam. Ha az én örök kételkedő és szkeptikus barátom is ráharapott, akkor tényleg lehet benne valami. Ettől kezdve nem is erőltettem a dolgot, inkább hátramentem miccset sütni. Az mindig az én dolgom szokott lenni.

Nem is került már szó a macskákra aznap. Pedig még meg szerettem volna kérdezni Árpit, hogy szerinte milyen üzenetek is azok, amelyeket az a macska demodulál és aztán modulál, de nem volt már rá idő. Az Árpi felesége sietett haza, de számomra is eljött az ideje annak, hogy a két idős hölgyet hazakísérjem, s magam is hazamenjek. Mivel másnap dolgozni kellett. Így hát csak dünnyögtem magamban, hogy mi és hogy honnan.

Ezerhétszázkilencvenegyben, akkor is egy borongós őszi napon, amikor hol esett, hol a szél fújt, két férfi nézett kifelé a radnóti fogadó biz' eléggé piszkos ablakán. Nem vártak ők senkit és semmit, csak nézték a csúf időt. Talán az járt az eszükben, hogy immár nemsokára fel kell kerekedniük, s elindulni, ki-ki a maga célja felé, ebben az időben. Beszélni már nem volt miről, kimerítették a témát. És nem tudtak egyetértésre jutni. Az idősebbik férfiúnak úgy tűnt, sietősebb az útja, mert néha-néha egy türelmetlen mozdulatot tett. A fiatalabbik volt kettejük közül a türelmesebb.

– Nos hát, főbíró úr, én elmegyek – szólt egyszercsak az idősebb.

– Kérem kegyelmedet, ne nevezzen engem főbírónak, mert már nem vagyok az! – válaszolt a másik.

– Azért engedje meg mégis, hogy így nevezzem! Ez részemről a tisztelet jele.

– Ha annyira tisztelne engem, akkor legalábbis részben megszívlelte volna az érveimet. Jogi érveimet. Mert higgye el kegyelmed, az országgyűlésben sem fog több sikert elérni. Ha ugyan éppenséggel le nem fogatják. Mint lázítót. A joghoz ők is értenek annyit, mint én.

– Azért én legalábbis azt vártam volna, hogy több rokonszenvvel nézi az én népemet. Legalábbis az eddigi viselkedése alapján.

– A lázadók vezérére céloz? Ha akasztásról lett volna szó, higgye el, én is odaadtam volna a vótumot. Csak a kínhalált elleneztem. De a gyilkosnak szerintem is lakolnia kell. Gyorsan és biztosan. Ezt kívánja meg az emberek, a köz biztonsága.

A fiatalabbik férfi beszélgetés közben megint az ablakon bámult kifelé. Így nem vette észre, hogy a másik rövid velencei tőrt húzott ki az övéből. Csak akkor fordult oda, amikor a másik egyet lépett feléje, s a lépés zaját meghallotta. A szúrást már nem tudta teljesen kivédeni. De félreállt, amennyire tudott, s rúgásra emelte a lábát. Így a szúrás lecsúszott, a karját s a lábszárát sebezte meg.

A másik ember ezután kifutott a szobából. A bent maradó, akit eleinte főbírónak nevezett, s aki azt nem fogadta el, sziszegve szorította össze a sebet a karján. Bizony, az rendesen vérzett. Hát akkor mégis lábbal rúgta ki az ajtót, s úgy szólt ki rajta.

– Ide hozzám, emberek!

Vagy hárman siettek fel erre a falépcsőn.

– Megsebesített ez a ...

– Drágos? – kérdezte a legénye.

– Az hát. Méghozzá váratlanul. Én nem is tudom, hogy mi oka lehetett rá. Hol van most?

– Ahol kapaszkodik fel a lovára. Igencsak siet. Ezt sem éri utol már senki a mai napon.

Közben szaporán kötözgették a volt főbíró sebeit. Ennek épp ideje is volt, mert a sebesült fehéren hanyatlott le a mellette álló ládára.

Ilyen vérveszteség után már nem lehetett útnak indulni. Ott maradtak hát a fogadóban.

A volt főbíró úgy tűnik, nagyon elfáradhatott, mert arra, ami ezután következett, egészen másnap délelőttig nem emlékezett. Másnap is késő délelőtt ébredt a fogadó egyik szobájában – ágyban. Egy fiatal nő ült az ágya melletti széken, ahogy felébredt, teát itatott vele. Aztán kiment egy kicsit, de csak azért, hogy behívjon valakit. Ketten jöttek be, az egyik a fogadós volt, a másik meg, később kiderült, a bíró. A falusi bíró, nem az, aki ítélkezik. Ott rögtön valami tanácskozásfélébe kezdtek. Sándor pedig hiányolta a fiatalasszonyt, de őt biza kiküldték.

Kiderült, hogy az az ember, aki megszúrta, eléggé ismert volt már egy ideje a környéken. A beteg nem tudott róla, mivel a közelmúltban a teljes figyelmét lefoglalta a két nagy per. Amelyeknek a következménye volt egyébiránt az is, hogy megfogadta, soha nem ítélkezik többé.

– Eredetileg a Drágffyakkal tart rokonságot – mondta a falusi bíró. – De a nevét nem így íratja már egy ideje. Valami őse írhatta így és ő most visszatért arra az írásra. Különben is valami furcsa életmódot folytat mostanában. Balázsfalvára járkál sokat, ott is lakott egy időben, s az ottani unitus oláh püspökkel tárgyalgat. Ide is azért jött, mert Radnót közel esik. Hát ott fújják a kígyókövet, csak ki ne keljen belőle valami monstrum!

– Igen, engem is ilyen irányba próbált puhítani – válaszolt a beteg.

– Hát ismeri kegyelmedet?

– Inkább csak a híremet. A bányászlázadás kapcsán.

– Értem. Akkor hát az a Nemvaló...

– Igen, az én voltam.

A többiek növekvő tisztelettel kezdtek ránézni.

– Szóval már lecsapta egyszer a hidra fejét – kezdte a bíró.

– Én le, de látja? Újranőtt. Egyébként nem valami díszes funkcióm volt nekem ott. Magát az ítéletet is elleneztem.

– Igen, tudom, de csak a kivégzés módját.

– Aztán mégis azt hiszik rólam sokan manapság, hogy én támogattam a lázadókat. Na, de mindegy. Már túl vagyunk rajta.

– Azért nem egészen – szólt közbe a fogadós –, mert lám, megszúrták.

– Igen. Ezt én se értem. Végül is, ha nem is értettem vele egyet, de elég békességesen beszélgettünk. Éppen ez is tévesztett meg. Pedig jó vívó lennék, de, szégyenszemre, hátat fordítottam neki. És nem is értem, hogy miért akart megölni. – Nemvaló itt elgondolkozott. A többiek azt hitték, hogy rosszul van, mert csendben kimentek a szobából. Bejött helyettük a fiatalasszony, akinek a láttára a beteg azonnal tágra nyitotta a szemét.

De aztán a nézéssel maradt a volt főbíró, mert a fiatalasszony, igaz, nagyon kedvesen, de mindössze a párnáit igazgatta meg, s megint kiment a szobából. Pedig Sándor akár esküdni mert volna, hogy a nő mondani akar neki valamit, de vagy nem meri, vagy valami egyéb akadályozza benne. Meg is kérdezte a következő látogatójától, hogy ki lenne az a hölgy? Mert hogy úri hölgy, ahhoz kétség nem fér. Talán már látta is, mert nagyon ismerősnek tűnt. De hogy ki is lenne, arra nem bírt rájönni.

– Ottományiné – volt a válasza a bírónak. – Terka. Igen rendes asszony és nagyon szomorú körülmények közt maradt özvegyen az elmúlt évben. Elmondhatom, ha kíváncsi vagy rá.

A helyeslő fejbólintásra aztán rákezdte:

– Voltaképpen nem is olyan régen ment férjhez, mindössze valami két éve. Aztán egy évi nagyon boldog házasélet után a férje egyszercsak eltűnt. Nyomtalanul. Éppen december volt, csúf, zimankós idő, de Ottományi Ágostonnak ország dolgában kellett sürgősen utazni. Ők valahol a Partiumban laktak akkoriban, talán Székelyhídon vagy Diószegen, nem tudom. Elég az hozzá, hogy onnét Fogaras elég messze esik. Aztán az úton csak eltűnt. A kísérői sem kerültek elő. Annyit tudtunk, hogy Alvincen még megvolt. Az ottani uraknál megszállt. Azt mondta, kerül egyet Balázsfalva felé, mert tán olyasmit mondott neki valaki, hogy ott történik vagy történni fog valami, amit ő szeretne közelebbről is megnézni, s majd aztán megy tovább.

De onnét kezdve nyoma veszett, kísérőkkel együtt. Ebesfalván még megvolt, aztán már sehol. Tavasszal pedig Medvés határában találták meg egy elhagyott dűlőúton. De már akkor csak a ruháiról lehetett ráismerni. Egy ideig nem is hitték el, hogy tényleg ő az, de később bele kellett nyugodni. Hát így történt. Hogy miért kezdett el visszafelé menni, vagy hogy került oda, senki nem tudja. Már mindjárt egy éve ennek. Már tudniillik, hogy elindult. Mert, hogy mikor halt meg, azt nem lehet tudni. Hát így özvegyült meg ez a szegény kicsi asszonyka. És látod, hogy milyen szép? Milyen méltósággal viseli? Biztos, neked is ezt akarta elmondani. Talán kérni akar, hogy segítsd kideríteni, vagy csak meg akar könnyebbülni a lelke. Ki tudja?

– De hát olyan kegyetlennek nézek én ki, hogy nem mer szólni?

– Éppen nem, de tudod, neki a nővéreivel sem volt szerencséje. A legidősebb, Márta, meghalt. A középsőt pedig épp te kellett volna elítéljed. Csakhogy akkoriban jelentetted be, hogy joggal, ítélkezéssel nem foglalkozol többet.

– De hát ki volt neki a nővére?

– Nem tudod? Ő volt Madarasi Ilona. A méregkeverő.

Nemvaló Sándor ekkor összerázkódott, mintha valami különösen kellemetlen jutott volna eszébe. El is sápadt egy kicsit.

– Ó! Szóval ő volt?

– Igen. De ez a kicsi Terka nem tehet semmit arról, amit a nővére csinált, vagy nem csinált.

– Persze, hogy nem. És kérlek, ha látod, mondd meg neki, hogy szívesen meghallgatom. És amiben tudok, segítek is. Ez, bizonyos értelemben, kötelességem is. Ha már a nővérével úgy történt, ahogy történt.

Vannak emberek, akik bármi helyzetbe kerülnek is, a végzetüket nem tudják elkerülni. Ilyen volt az előbb a bíró, a falusi bíró által említett Madarasi Ilona is. Ő ugyanis életében kétszer is hóhér kezén volt már és kétszer mentették meg onnan, szinte a csoda folytán. Egy babonás ember erre azt mondhatná, hogy: „hát igen, de hiszen éppenséggel az ősei között is akadt egy hóhér”. Ez még akár igaz is lehet, de éppen úgy akasztgatott ugyanaz a hóhér a Terka asszony ősei között is. Már pedig ez a tény eddig Terkának semmiféle hasznot nem hozott. Persze – ha egyáltalán igaz volt.

Nemvaló Sándor, volt főbíró a következő napra majdnem teljesen felgyógyult. Erős szervezete hamar pótolta az elvesztett vért, a sebek pedig majd csak beforrnak, gondolta magában, volt olyan neki azelőtt is akárhány. Felkelt tehát és, amint az természetes is, legelőször a gyógyítóját kereste fel, köszönetet mondani. Egyúttal tudtára adta azt is, igen finoman méghozzá, hogy tudja, ki ő és amennyire tud, és ha egyáltalán lehetséges, segíteni fog neki.

– Különben még csak nem is mondtam ítéletet a nénje felett. Ellenkezőleg! Éppen az ő története volt az, ami az utolsó lökést adta ahhoz az elhatározáshoz, miszerint lemondtam a vármegyékkel való kapcsolatról. Így hát, nem lehetek bűnös a nénje esetleges vesztében. Esetleges, mondom, mert úgy tudtam, megmenekült és most egy német grófnak a felesége.

Ez a beszélgetés már a Terka lakosztályában folyt le, ahol Sándor különösen megbecsült vendég volt. Rá is tértek mihamar arra is, hogy hogyan veszett Ottományi Ágoston. Ha ugyan ő volt.

Így történt, hogy Sándor meghallgatta, most már másodszor, azt a történetet, amit röviden ugyan, de már hallott egyszer a falubírótól. Most ugyanazt hallotta, amennyire lehet, részletesen. Ám ez az elbeszélés se tartalmazott addig nem ismert részleteket, olyanokat, amelyek esetleg megvilágítanák az eset különösségeit.

– És ezek szerint neked, asszonyom, minden állomáshelyről küldött üzenetet.

– Igen, ez olyan gyermekes szokás volt tőle. Szóltam is neki az előző útja alkalmából. Mintha még mindig menyasszony és vőlegény lettünk volna.

– És ezek az üzenetek tartalmaztak valami lényegeset is? Gondolok az út céljára, esetleg olyan részletre, amely kapcsolatban lehet azzal, hogy miért fordulhatott vissza.

– Nem. Semmit. Ország dolgában nagyon szigorú volt. Ami titok, az titok. Azt hiszem, legszívesebben még ő maga se tudott volna róluk. Ez alól egyetlen egyszer tett kivételt, amikor megírta, hogy Balázsfalva felé fordul. Akkor írt valami olyasmit, hogy azt hallotta, ott valami történik vagy történt, és azt feltétlenül meg kell neki nézni. De erről tudsz, uram.

– Hát... igen.

A volt főbíró hallgatott egy kicsit, majd halkan, szinte magának, csak hogy a szertebolyongó gondolatait elrendezze, beszélni kezdett.

– Talán a legelső dolog az volna, hogy, ha nincs ellene kifogás, én is elolvassam azokat az üzeneteket. Hátha mégiscsak van bennük valami, ami fölött kegyelmed elsiklott. Aztán, második lépésnek, talán – és a levelekben foglaltak tudomásával – végig kéne járni azt az utat. Az majd aztán elválik, hogy lehet-e kérdezősködni, vagy épp ellenkezőleg, jobb, ha csak némán figyelek. Ez egyelőre nem világos. De nagyon úgy néz ki, hogy ott, valahol az úton, esetleg a visszafordulás helyén lehet a magyarázat. Van is némi sejtésem, de Isten ne adja, hogy igazam legyen!

Ez év decemberében kellett az országgyűlésnek összeülnie. Ezért a mi Sándorunk feje eléggé főtt is, hogy most már melyiket helyezze előbb a két kötelessége közül? A vállaltat, hogy elmegy és megkísérli megfejteni az Ottományi Ágoston eltűnésének a rejtélyét, vagy azt, ami az ő helyzetében levő nemes embernek elemi kötelessége, hallatni a hangját az országos gyűlésen? Aztán, jól megrágva a dolgot, lényegében a második mellett döntött. Vagyis, hogy először gyorsan végigmenne amaz útnak a helyszínein, amely tevékenység nagyjából le is foglalja az idejét december haváig, s aztán útját megszakítva, elmegy a gyűlésre, valamiképpen abban is reménykedve, hogy ott, ahol az egész ország krémje megjelenik, csak tud majd találni valakit, aki némi információval szolgálhat. Hiszen egy olyan jeles ember, ország hadnagya, mint Ottományi Ágoston, nem tűnhet el csak úgy, mindenki tudta nélkül.

Ebben a tervben Terka is megnyugodott, akinek ez idő szerint a fiatal jogász a vendége volt. Nem ment már haza a partiumi birtokára, amelyet különben is nagyon jól elgondozott a gazdatisztje, főképpen a távolság és az utazásokhoz szükséges idő miatt. Különben is, Terkánál nagyobb odaadással senki nem törődhetett volna vele, ki tudja miért? Talán hálából.

Erdély ekkoriban a nagyfejedelemség büszke címet viselte. De ez inkább csak név volt, a nagyság sokkal inkább illett volna a régi fejedelmek, Bethlen vagy öreg Rákóczi György idejére. Osztrák császár árnyékában viselt cifra szolgaság volt ez inkább. Talán ennek a ténynek is lehetett némi szerepe abban, hogy olyan tudós és egyébként is ősi család sarja, mint Nemvaló Sándor, lemondott a guberniumnál viselt tisztségéről.

Hanem ekkor még október hónapot írtak, s a mi jogászunknak még volt egy jó hónapja utazgatni.

– Én is megyek! – jelentette ki Terka egyszerre.

– De hát az nem lesz valami kéjutazás! – vetette ellen Sándor kissé elképedten. – Én csak egy lóval megyek, semmi feltűnést nem akarok kelteni.

– Na hiszen! Az, aki országos főbíró volt, most megindul egyetlen lóval, mint valami csavargó marhahajcsár, még egy hajdú sem kíséri. És még azt mondod, hogy nem feltűnő!

Kiderült hát, hogy Terka egészen használható, praktikus elme. El kellett ismerni, hogy igaza van. Ezért hát hintón mentek, a rendes módján egy olyan utazásnak, amikor egy fiatal férfi egy úrhölgyet kísér. Így ugyan igaz, hogy kissé lassabban mentek, mintha egy férfi egyetlen lóval vágott volna neki az útnak, de tényleg nem volt körülöttük semmi feltűnő. Legfeljebb arra gyanakodhatott volna a szemlélő, hogy a fiatal főbíró a szép özvegyet valami magáncélból kísérgeti. Tudja a csoda, Sándor talán nem is bánta volna, ha ez lenne az igazság. Útközben aztán különböző lovaskalandokat mesélt el az útitársnőjének. Például azt, hogyan tette meg az utat két éjszaka alatt egy vitéz Szentjobbtól Gyulafehérvárig és vissza. Akkoriban Mária-Krisztierna volt a választott fejedelem, s a vitéz, aki az erdélyi fejedelemség jogi útvesztőjében kellett megsegítse, maga Bocskai István vala, a későbbi fejedelem. Hogy aztán egyéb területeken is megvolt-e a kalauzolás, azt Sándor vagy nem tudta, vagy nem akart róla beszélni.

– Szegény nő! – sóhajtotta Terka, visszagondolva a hányatott sorsú hercegnőre.

Ezzel és más efféle lovaskalandokkal szórakoztatta az útitársa, pedig akkor még a legnagyobb bravúrok végrehajtója, Sándor Móric, az ördöglovas, meg sem született.

Egyébként az utazásuk kezdeti szakasza minden kaland nélkül telt el. Nem is számítottak ilyesmire, hiszen tudták, hogy a nehézségek majd csak Alvinc után következnek. Így csak egy kellemes időtöltés volt az egész. Igaz ugyan, hogy sem a falvakban, sem a fogadókban ahol megszálltak, Sándor nem mulasztotta el kérdezősködni, részint az Ottományi névről, részint pedig arról, hogy tudnak-e valakiről, aki esetleg követte a lovagot, és talán több helyen is felbukkant az úton. Egyelőre úgy nézett ki, hogy ilyen ember nem volt.

– Alvinc vagy Balázsfalva? – kérdezte Terka asszony. Ekkor már igen jó útitársak voltak. Még valami halvány tréfálkozást is megengedtek néha maguknak egymás rovására.

– Szerintem Alvinc. Balázsfalván nincs semmi. Csak néhány szegény oláh pap, bocsánat, újabban románnak nevezik magukat, írja, írogatja a kérvényeket a császárhoz. De ők nem veszélyesek.

Ebben egyébként elég alaposan tévedett a mi hősünk. De ekkor még nem volt itt az ideje, hogy ezt megtudja.

– És miről kérvényeznek?

– Főleg arról, hogy ismerjék el őket negyedik nemzetnek. És az unitus vallást – talán? – negyedik vallásnak. Egyébként az egész nem teljesen világos. Mert, ha az unitus vallás a szívügyük, akkor miért van az, hogy a legtöbben mégis görög liturgia szerint élnek? De hiszen éppen erről kell majd az országgyűlésnek dönteni.

– És ehhez éppen te-kegyelmed kell?

– Ne felejtsd el, hogy főbíró voltam. Kell, hogy valamicskét értsek is a törvényhez. És ezt mások is tudják rólam.

– Na hát, ha csak egy kérvény...

A hölgy itt lekicsinylő mozdulatot tett a kezével.

– No, ha tényleg csak ez lenne, akkor én is ezt inteném. De vannak az egésznek kevésbé békés oldalai is. Szóval, nem lesz könnyű döntés. Jól meg kell ám vizsgálni annak a kérvénynek más összefüggéseit is. Példának okáért azt, hogy mi köze van ennek ahhoz a néhány év előtti lázadáshoz.

– A Horea lázadásra gondolsz? De hiszen azt leverték, és a vezetőket kivégezték.

– Tudom, ott voltam a bíróságban. Nem is tudtam aludni hónapokig.

– Éppen ezért, szerintem, valódi mozgolódásról nem is lehet szó. Azt hiszem, most mozdulni sem mernek.

Nemvaló szomorúan ingatta a fejét.

– Nem egészen így van ez. Mert látod, most is a kisebbek, a köznép köréből indult ki minden. A valódi oláh nemesek, a Jósikák, a Nalácziak, s még a többi, hallani se akarnak róla. Nem! Nagyon bonyolult dolog ez. Még én se látok minden szálat világosan. De azt gondolom, hogy mindennek alig lehet valóban köze az Ottományi Ágoston halálához.

Ez a beszélgetés kicsivel Alvinc után folyt le az országúton menet közben. Itt Sándor is benn ült a hintóban, hogy nyugodtabban folyjon a diskurzus. Egyszer kinézett.

– Hopp, itt megállunk!

Egy fogadó volt az út mellett.

– Itt kéne megszállnunk. A fogadóst jól ismerem, hátha még mondani is tudna valamit!

Hanem a fogadós ezúttal valószínűleg nem volt jókedvében. Csak morgott Nemvalóra, aki pedig állítólag régi barátja volt neki. Amikor pedig meghallotta, hogy Terka Ottományi Ágostonnak az özvegye, egyszeriből olyan kicsire húzta össze magát, amilyenre csak tudta. Pedig jókora megtermett ember volt. Még beszélni is csak olyan halkan mert, hogy azt alig lehetett hallani. Pedig éppen senki sem volt a helyiségben rajtuk kívül. De még ehhez képest is félrehívta Sándort egy sarokba és ott kezdett el beszélni neki.

– Figyelj ide barátom! Azt a nevet, hogy Ottományi Ágoston, ebben az én házamban ne ejtsd ki, ha jót akarsz! Itt sokan figyelnek, rendszerint azt sem tudom, hogy ki és kit, főleg pedig azt nem, hogy mi okból. Szobám úgyis kevés van, most éppen csak egy üres közülük, tehát csak úgy lehet, hogy ha éppen itt akartok megpihenni, akkor Nemvaló Sándor volt főbíró van itt a fiatal feleségével. Nem sért ez senkit, azon túl meg, hogy mi van vagy nincs köztetek ott benn, ahhoz senkinek semmi köze.

Hát igen látszott a félelem a fogadóson, pedig Sándor több esetből is biztosan tudta, hogy nem gyáva ember.

– De hát mit követett el az az ember?

– Azt én nem mondhatom el neked. Most és itt nem. Meghalt, azt hallottam, béke poraira, de akkor ne beszéljünk róla. És főleg arról ne, hogy mitől halt meg.

Nemvaló megkutyálta magát.

– De hát a feleségére is vonatkozik ez a tilalom?

– Ne beszélj Róla!! – sziszegte a fogadós a foga között. – Hidd el, okom van arra, hogy ezt mondjam. Azt mondtad, barátod vagyok. Akkor tehát hidd el, hogy jót akarok nektek! De annyit legalábbis, hogy ne épp az én házamban haljatok meg!

A volt főbíró nem kérdezősködött tovább. Belátta, hogy a fogadós intelmét jobb megfogadni. Felvezettették magukat a szobájukba, s csak ott, és csak akkor, amikor már kettesben voltak, mondta meg a hölgynek, hogy mit is beszélt a fogadóssal.

Terkán nem látszott valami nagy meglepődés. Voltaképpen valami ilyesmire volt felkészülve gondolatban. Ahelyett, hogy ellenvetést tett volna, nekifogott, hogy rendezkedjen a szobában. Aztán, mivel már besötétedett, lementek a közös helységbe vacsorázni. Ott volt már a kocsis, a két hajdú és a szolgálóasszony is, aki Terkát kísérte. Akkor félrehívták az egyik hajdút a szolgálóval és gyorsan elmondtak nekik annyit, amennyit azoknak tudniuk szükséges volt.

– Én jól elalszom itt a közösben – mondta a hajdú. – András azt mondta, hogy ő majd felmegy és az úr s asszonyom ajtajánál fekszik le, talán így lesz a legjobb is. A kocsis pedig a hintóban jól ellesz. Szabóné pedig azt mondja, hogy a hintó neki is jó, ha a kocsis elfogadja.

Így elrendezve a dolgokat, a hajdú visszatért a társaságához, Sándor is az „asszonyához". A kocsmáros, Ursu volt a neve, igen jó bort tett eléjük, de Nemvaló éppen csak hogy megkóstolta. Terka is így tett. Úgy tűnik, inkább éhesek voltak, mint szomjasak. Annál inkább mulattak a hajdúk s a szolgálóasszony, meg a kocsis. Jó vastag tréfákat mondtak, odahallatszott, pirult is Terka rendesen. De Sándor csak csitítgatta, hogy „hadd szórakozzanak!" Valóban jól el lehetnek fáradva.

Lassan mások is előkerültek. Volt egy csoport, eléggé rossz arcú emberek egyébként, akik minden látszat szerint a közeli uradalomnak lehettek a megfogadott munkásai. Erre vallott legalábbis az, hogy egy csomó földművelő szerszámot is hoztak magukkal. Ásót, kapákat, lapátokat. A földművesek rendes hangerővel beszélgettek egymás között. Így senki nem figyelt rájuk. Sándor se tette volna, ha véletlenül meg nem hallja a sok zagyva beszéd között a Drágos nevet. Ettől kezdve odafigyelt. Egy cseppet sem feltűnően, de igyekezett minél több szót elcsípni a beszélgetésből. Ám nem sok szerencsével járt. Talán meglepetésében tett egy feltűnő mozdulatot, vagy esetleg anélkül is így lett volna, de a társaság attól fogva egész csendesen kezdett el beszélgetni. Voltaképpen csak nagyon keveset sikerült elcsípni a beszélgetésből, de mintha egyikük sok egyéb közt a „mákony" szót mondta volna. Lehet, hogy ezt se vette volna észre, de az emberek román nyelven beszélgettek egymás között, Sándor ismerte ezt a nyelvet, mint főbírónak legalábbis értenie kellett, de azt az egy szót magyarul mondta ki egyikük. Mintha valaki mondta volna neki is egyszer, de: magyarul. Így viszont elég feltűnő volt ahhoz, hogy a figyelő férfi meghallja. Attól kezdve elkezdte óvatosan felmérni azt is, hogy voltaképpen milyen szerszámok is vannak azoknál az embereknél. Jobban megnézte most már azokat az ásókat, kapákat. Az egyik pedig alighanem méhész lehetett, mert valami olyan készség is volt nála, amivel méhviaszt lehet olvasztani és önteni. Sándor elmosolyodott, de csak egy pillanatra, a bajusza alatt. Tudta már, hogy miféle emberek ezek. Attól fogva aztán láthatólag nem is figyelt többé rájuk.

Egy idő után aztán látszott, hogy az ő emberei is jóllaktak. Felálltak az asztaluk mellől és kissé dülöngélve ugyan, de elszéledtek. Ki-ki ment éjjeli szállására.

Ezután úgy vélték, hogy ők is eleget időztek itt, felmentek a szobába, amit a fogadós a rendelkezésükre bocsájtott.

Jó nagy szoba volt, az emeleten, két ablakával a fogadó hátsó frontja felé nézett. Nemvaló azt fontolgatta magában, hogy a fogadós ezt tudva intézte így, vagy esetleg véletlenül történt ez az elhelyezés. Sok függhetett ettől bizonyos körülmények között.

Kissé megnyitotta az ajtót és elégedetten látta, hogy András hajdú ott horkol az ajtó előtt. Ekkor becsukta az ajtót, be is reteszelte és egy jókora ládát is odahúzott eléje. A nő ezeket látva, hamiskásan elmosolyodott és tettetett félelemmel kérdezte:

– Tán csak nem akar megtámadni engem? Egy védtelen nőt!

– De biz' pont arra készülök! – vette át a férfi a hangnemet, és maga is mosolygott hozzá.

– Na, akkor ne késlekedjen, mert rövid az éjszaka. Elég nagy ez az ágy két fáradt utasnak.

Sándor azonban előbb a pisztolyait vizsgálta meg. Kettő volt belőle. Beléjük nézett, csattogtatta őket egy kicsit, és elégedetten mosolygott hozzá.

– Arra is szüksége lesz? – ingerkedett Terka.

– Ezekre hiába – nézett vissza. – Kötve hiszem, hogy egy alapos tisztogatás nélkül használni lehetne őket. Úgy be vannak ezek öntve viasszal, megtömve rongyokkal, ahogy elő van írva.

Erre már tágra nyitotta a szemét a nő is.

– Akkor most mi lesz?

– Mi lenne? Lefekszünk aludni.

– De hát miben bízik?

– Ebben! – húzta ki a férfi a kardját. Szép, ívelt kard volt, bár elég vékonynak tetszett.

A nő is megnézte a mutatott kardot.

– Elég vékony.

– Vigyázzon!!!

De már későn volt a figyelmeztetés. Terka véletlenül hozzáért az éléhez és meg is vágta kissé az ujját.

– Hűha! Milyen éles.

– Várjon! Kiszívom. Aztán többet ne nagyon nyúljon hozzá! Tudja meg, hogy ezt a kardot még Bethlen Gábor őnagyságától kapta egy ősöm. Perzsiában készült.

– Akkor, ha már a véremet is szívta, igazán ide is feküdhet mellém. Úgy sem tudunk most egyebet tenni.

Feküdtek hát és átölelték egymást. De feszültség volt bennük, várták, hogy mi történik majd. Úgy nagyjából egy félórányi feszült várakozás után nagy súrolást, suppogást hallottak. „Áhá! Most húzták el az ajtó elől az alvó hajdút!" – gondolkozott Nemvaló. Aztán hallották, hogy valaki óvatosan babrál a zárral. Fojtott nevetés is hangzott. Az idegen arra gondolhatott, hogy bezárkózott a fiatal házaspár.

Sándor óvatosan felkelt és halkan az ablakhoz lopakodott. Kinézett. Odakint holdfény volt, egy kevés hó és minden bizonnyal nagyon hideg. Hallották, hogy engedett az ajtó retesze. Az ismeretlen most a kilincset próbálgatta. De hiába. A láda is nehéz volt, de Nemvaló még egy vastag rudat is talált, ami a láda és a szekrény (almárium?) mögé feszített. Az ajtó mögött most vihogott valaki.

– Hagyd már! Úgy alszanak ezek, hogy tán még a világvégi trombitálást se hallanák meg! Gyere már, tegyük a dolgunkat!

Ugyanebben az időben Sándor óvatosan odahívta Terkát az ablakhoz. Mindketten már jó melegen fel voltak öltözve.

– Ha kinyitom az ablakot, ugrunk!

Még vártak egy kicsit, és tényleg. Odakint valami zaj keletkezett. A próbálkozó talán így próbálta meg, hogy alszanak-e igazán. Ekkor ugrottak. Egy kicsit keményen értek földet, Terka sziszegett egy kicsit, de imádnivalóan fegyelmezett nő volt. Elmentek az ablakok alatt, ahol nem volt hó. Egy pillantást vetettek a fogadó elülső frontjára. Sem a hintó, sem a lovak nem voltak ott. „Vajon hol lehetnek?" De nem volt idő ezzel foglalkozni. Mindketten tudták, hogy őket célozta meg igazából az ismeretlen, nem pedig a szolgákat.

Elosontak a fogadó mellett, s szép csendesen mentek tovább a Maros felé. Egyszer csak meglátták a folyót. És a folyó partján valami nagy feketeséget. A hintó. El akarták lopni talán? Vagy csak azt akarták, hogy minél messzebb legyen, ki tudja. Csak remélni tudták, hogy a kábultan alvó szolgák aránylag biztonságban vannak. Mentek tovább, mert mást nem tehettek.

Erdő sötétlett a balparton. Oda bementek. A fák között aztán igazából sötét lett. Nemvaló bátor ember volt, de ekkor egy kissé félni kezdett. „Vajon merre járnak most a medvék? Vagy farkasok? Remélem, másfelé akad dolguk!” De azért nem volt igazából nyugodt egy szál karddal a kezében. Az jó ember ellen, talán még több ember ellen is, de itt a sötétben nem igazán megfelelő. Valami nagy dolog sötétlett előttük. „Mi lehet?” Kiderült, hogy egy kis faházikó. Erdőkerülő vagy tán remete élhetett benne valamikor. Odabent rendet találtak és nagy ürességet, de az ajtó jól zárható volt és ami a legfontosabb, ajtó és ablak egymással szemben lévő oldalon volt. Valamelyes biztonság, de nem igazi. De ekkor már rég voltak úton és fáradtak voltak. A férfi megnézte és úgy találta, hogy az ajtó jól zárható és nyitható is. Bent egyetlen ágy volt, bár jóval keskenyebb, mint a fogadóbeli. Jó volt az nekik most. Jó szorosan átölelték egymást, hogy ne fázzanak annyira s várták a reggelt. Ám nem az jött, hanem egy piros hajnal. Ámbár nagyon jól esett a meleg ölelés, Nemvaló mégis felkelt és kinézett az ablakon. Látta, hogy merrefelé van a tűz és tudta, hogy a fogadó ég. „Vajon mi van most Ursu urammal?” Kérdezte ekkor magától, de nem szólt. Inkább visszafeküdt Terka mellé és élvezte a jó meleg ölelést. Csak nagysokára kérdezte meg a nő, hogy:

– A fogadó?

– Igen.

Aztán csak csendesen szerették egymást és aludtak reggelig.

Senki nem zavarta őket. Reggel elindultak, de nem a fogadó felé, hanem vissza Alvincra. Délutánra értek oda és nem mondtak semmit senkinek a kalandjukról. Csak balesetnek tüntették fel az egészet, s azt kérték, juttatná el őket valaki Kolozsvárra. Mivel sokan mentek ez idő szerint az országgyűlésre, könnyen találtak ilyen embert. Azért még azt el kell mondjam, hogy Terka azért csak magával vitt valamit az erdei faházból. Egy életnagyságú fekete macskaszobrot. Talán visszaemlékezett, hogy a nővérének is volt egy. Talált tárgy volt, a ládában volt, addig senkinek sem kellett.

Ám az ország gyűlésén sem időztek csak egyetlen napot. Kocsit béreltek és elindultak hazafelé. Nem is kellett sokat menjenek, egy hintót láttak az úton, amely velük egyirányban haladt. A saját hintójuk volt, benne, körülötte a személyzetük. Mindenki megvolt.

– De hiszen kegyelmetek vesztek el! – mondta András hajdú. – Mi megvoltunk végig. Kegyelmetek égtek benn a fogadóban!

Erről eszükbe jutott a fogadós.

– Mi van Ursu urammal?

– Megvan! Csak szomorú. Leégett a háza. De azt mondja, újjáépíti. Van hozzá pénze. Kapott valakitől. Csak éppen a hideg rázta a félelemtől, amikor megkérdeztük, hogy kitől. Hát nem firtattuk.

Januárban Nemvaló Sándor feleségül kérte Madarasi Terézt. Össze is házasodtak a farsang végén. Az Ottományi Ágoston halálát nem firtatták tovább. Annál inkább nem, mert már tudtak mindent. A „minden” része volt az is, hogy Drágos uram kifutott az országból. Mesélik, hogy Havaselvén telepedett le és ott igen nagy becsben van.

Hát így került az első moldvai vajda egyenes ági leszármazottja Havasalföldre, közelebbről Olténiába. Bár lehet, hogy nem ez volt az egyetlen leszármazott. Igaz viszont az is, hogy minket csak ennek az egynek az utódai érdekelnek. Na, hát ezt a történetet is elmeséltem annak az én jókora barátomnak egy szombat délutánon Hollóhegyen. Amely falu egyébként ma már nem létezik, és ez is egy különös történet volt. Csak hát, most éppen egy másik történetről van szó.

– Szóval, már megint az a macska – így a barátom. – Lehet, hogy nálad már kényszer ez a téma.

– Tudj' a csoda. Szerintem csak ebben a történetben van jelen olyan erőteljesen. Mindenesetre, mit szólsz hozzá?

– Egyáltalán honnét van ez a történet? Kell bele egyáltalán ez a macska-sztori?

– Semmi sem kell bele, és éppen ez a dühítő! Ez ugyanis nem egyéb, mint a régi Nemvalók családi emlékei. Őket is megfertőzhette az emlékírás bacilusa. Tudod, Erdélyben az ilyesmi nagy divat volt egy időben.

– És így jegyezte le? Szóról szóra?

– Dehogy. Kissé kiszíneztem, de semmi új elemet nem vittem bele. A macskát semmi esetre sem. Az úgy volt megírva, sőt még több is róla.

– És mi volt az a több?

– Egyrészt az, hogy attól az időtől kezdődött a Nemvaló családnak az újkori, a második felemelkedése. Azonkívül, mint láthattad is az írásban, a Terka nővérének is volt egy ilyen macskája.

– Melyik nővérnek? A grófnénak?

– Igen. Aztán az néhány generációval később eltűnt. Valahol elveszett. De a Galambhegyi családnak is azzal az epizóddal kezdődött a vegyészi karrierje.

– Hmmm. És azt mondod, hogy ez a macska, vagy ezek a macskák, hogy pontosabb legyek, mindig ott jelennek meg, ahol valami változás van a levegőben.

– Méghozzá pozitív változás.

– És te most azt mondanád, hogy ez valamiféle antenna lenne, amely... de hiszen éppen erről volt szó délelőtt is.

– Igen.

– Elképzelhető éppen a dolog. Azért, hogy a mai ember nem tud ilyesmit fabrikálni, még létezhetnek ezek a különleges antenna-modemek. Még az arany szerepe is megmagyarázható. Nem korrodál, jó vezető, hiszen tudod. És hogy jön ez össze a Drágos családdal?

– Egyelőre sehogy. Talán az az akkori Drágos valamiféle ügynöke lehetett a Török Birodalomnak, hogy a nem olyan rég elvesztett Erdélyt hozná vissza az ő érdekkörükbe.

– Csakhogy az Erdélyi fejedelemség nem volt török vazallus állam.

– Nem. Inkább valamiféle ütköző-államnak lehetett felfogni a két nagyhatalom, az osztrák és a török között. El tudom képzelni, hogy nekik kapóra jött volna, ha az a státus valamiképpen visszaáll.

Nem tudtam mit felelni. Elvégre én magam is valami hasonlóra gondoltam. Drágos, és ki tudja még hányan voltak rajta kívül, talán meglovagolta azt a tényt, hogy az országnak akkor már román többsége volt. És némi mézes madzaggal őket próbálta erőteljesebb akciókra noszogatni. Hogy aztán a Hora-lázadásba és egészen kicsivel később a Supplex libellus-ba hogyan folytak be, és befolytak-e egyáltalán, azt nem tudom, de talán meg lehetne vallatni a levéltárakat. Talán Isztambulban, talán a Vatikánban... De lehet, hogy az egész beavatkozás csak az én fantáziám terméke. De hát, Havasalföld akkoriban török vazallusállam volt, nyugodtan küldhettek ügynököket. Azonban annyi bizonyos, hogy kapóra jött valamelyik nagyhatalomnak. És kötve hiszem, hogy ha már kapóra jött, miért ne segítették volna legalább

egy kicsit. Mindenesetre nagyon gyanús volt nekem az is, hogy a Horea-lázadás és a Supplex libellus között alig telt el valami kis idő. Azok, akik a lázadás idején tizenévesek voltak, ekkorra értek fiatal felnőtté. Ekkor jött meg igazából az eszük, s vették észre, talán egy kis rásegítéssel, hogy nem a vak lázadás a siker útja, hanem a felsőbbségek folyamatos bombázása. Iratokkal.

Eddigre este lett és legnagyobb sajnálatomra menni kellett. Nem is szólhattam egy szót se, az Árpád felesége rengeteget dolgozik, még jó, hogy van annyi energiája, hogy néha kijöjjenek Hollóhegyre. Illetve mostanában már Miklósfalvára.

Az embernek akkor szoktak többszörösen visszatérő álmai lenni, ha és amikor az életében valamilyen jelentős változás kellős közepén van és emiatt dezorientált. És aztán attól függően, hogy a változás reménnyel teljes, vagy éppen ellenkezőleg vésszel, szokott lenni az az álom kellemes vagy éppenséggel lidércnyomás. Egy ismerősöm például egy időben többször is azt álmodta, hogy egy város zsúfolt főterén áll, anyaszült meztelenül, szeretne is elbújni, de nincs hová. A pszichológusok szerint ezzel a kiszolgáltatottságot éli meg az ember az alvás állapotában is. És valóban, az ismerősömnek éppen az idő tájt egy hosszas és igen kellemetlen válópere volt folyamatban.

Szerencsémre nekem nem efféle álmaim voltak a legközelebbi közelmúltban, hanem ennél sokkal kellemesebbek. Tulajdonképpen egy hatalmas melegvizes barlangban úszkáltam álmomban, a barlangban a mennyezetet hatalmas oszlopok tartották fenn. Világítás pedig éppenséggel létezett, de nem valami világszínvonalú. És egyedül voltam a medencében, vagy legalábbis kevesed magammal. Határozottan kellemes érzés volt. Mielőtt még valaki az életben már megélt szituáció újralátására következtetne, közlöm, hogy voltam már barlangfürdőben, de csak azóta. Azelőtt soha. És különben is, az általam látott barlangfürdők annál több nagyságrenddel kisebbek. Ez – óriási volt. És hatalmas vízmennyiség lehetett ott a föld alatt, mert voltak nagyon mély részek is. Ezt nem láttam, de valahogy tudtam.

Amikor ez az álom már többszörösen tért vissza, akkor láttam meg, hogy a hatalmas medence túlsó partján egy nő ül. Odaúsztam és megláttam, hogy Boros Tünde az.

Boros Tünde nagyon szép nő volt. Így visszagondolva, nem tudok arról, hogy férfiember, ha csak egyszer is látta, ne szeretett volna bele azonnal. Ez már iskoláskorunkban is így volt. Őszintén bevallom, hogy nekem is volt egy ilyen időszakom. Szerencsére rövid. Sajnos Tünde már nem él. Megölték, méghozzá a férjével együtt. A férje az a nagybátyám volt (vagy unokatestvérem, én sem tudom biztosan), akinek a nevét is viselem. Különben nagyon tiszteltem, és nem csak én.

Na mármost, a tisztelt pszichológusok tessenek csak megerőltetni magukat, s fejtsék meg, ha tudják, hogy mit is jelent egy ilyen álom! Mert én eleinte egyszerűen csak beskatulyáztam az „erotikus álom” kategóriába. De mégsem az kellett legyen, mert semmi közvetlen erotikus komponense nem volt. Míg az ilyeneknek általában szokott lenni, sőt arra vannak kihegyezve.

Most, amikor ezeket írom, már sejtem, hogy a Hollóhegy közelében volt barlang vizes járata lehetett ilyesmi kinézetű. Hatalmas sikerrel lehetett volna kiaknázni a turizmusban, ha nem lett volna olyan instabil. De az volt. Be is omlott, még Hollóhegyet is elöntötte a vize. Azért is kellett a lakóknak átköltözni Miklósfalvára. Már annak, aki nem máshova akart menni. Ám ez már az elbeszélt történetnél jóval később történt. És nincs is vele közvetlen kapcsolata.

De visszatérve az elmesélnivaló eseményekre akkoriban, amikor azok az álmok jelentkeztek, tényleg változás érlelődött az én életemben is. Ámbár előre nem sokat sejthettem róla.

Volt valamikor, még a proletárdiktatúra fénykorában (nem pejoratív értelemben írom éppen így) ennek az országnak egy belügyminisztere, akit Drágos Vasilének[1] neveztek. Nem tudhattam, milyen ember volt, mivel akkoriban én még részint nem is éltem, részint igen fiatal lehettem. Később, a kondukátor idejében kegyvesztett lett valamilyen okból, így akkor, amikor én megismertem, már csak egy öreg muki volt.

Az ezerkilencszáznyolcvanas évek közepén, inkább a vége felé történt, hogy majdnem egy egész hónapot Bukarestben töltöttem. Úgy esett, hogy egy idősebb fogorvos barátom, Csendes József, más néven Csemete, valami dolgozatot írt a szakmája szerinti témában. Mivel a dolgozatban elég sok szó esett az emberi beszédről, a kommunikálás képességéről, s nem csak anatómiai alapjairól, hát engem kért meg, hogy mint nyelvtanár, magyar-történelem szakos tanár vagyok ugyanis, tehát a nyelvészeti részét segítsek megírni. Ez a dolgozata nem várt feltűnést keltett. Pedig Csemete semmit nem szeretett jobban, mint ha békén hagyták. De ha már így alakult és ha már felhívták a fővárosba, akkor lehetőleg nem akart egyedül menni. Jó ürügy volt, hogy én is belefolytam abba a dolgozatba, hát megkért, hogy menjek vele. Húzódoztam ugyan, hogy na, de hosszú, meg hogy költség, de mindkét érvemet lesöpörte. Mondván, hogy úgyis vakáció van, nem kell tanítani, lakni meg valami barátainál fogunk. Ugyan lehet, hogy szegről-végről rokon is volt az a barát, ki tudja.

Kiderült, hogy elég rendes öreg tag volt az a Mózsi bácsi. Mert úgy hívták: Balogh Mózes. Székely ember volt. Emellett nagyon szeretett mesélni a régi dolgokról. Kiderült, hogy régen ő maga is valamiféle vezető ember volt, tán a belügyminiszter helyettese. Én még akkor sem kaptam észbe, hogy ki is lehetett az a miniszter, csak amikor elmesélte, hogyan is esett a dolog.

Valahonnan Csíkszékből való volt ő is, meg a menyasszonya is, még a két világháború közti időben. Mesterlegény volt, s amint az akkoriban eléggé szokásos volt, Bukarestbe ment, hogy ott egy kissé megtollasodjon. Hogy aztán lakodalmat tarthassanak az ő Margitkájával. De a sors másként rendelkezett. Bukarestbe érkezve ugyanis kapcsolatba került a munkásmozgalommal. Ez akkoriban volt, amikor még nem előnyt, hanem kimondott hátrányt jelentett az ilyen kötődés.

Margitka, vagyis az én időmben már bőven Margit néni, szintén a fővárosban kötött ki, cselédkedni. Vele ment a nővére is, Márta. Ez is olyan dolog volt, ami akkoriban elég gyakran megtörtént. Ami nem szokványos, az ezután következett. Úgy Mózes, mint Margitka nekikezdtek kiművelődni, méghozzá nagyon határozottan. Elvégezték az összes lehetséges iskolákat, majd egyetemet is. Mindezt a munkásmozgalom segítségével vagy keretein belül. Mondom, akkoriban még nem jelentett különösebb előnyt, ha valaki mozgalmi ember. Csak hát, valakinek feltűnhetett ennek a két kis székely embernek a tudáséhsége.

A Margitka nővére ugyanakkor ismerkedett meg a jövendőbelijével. Egy oltyán srác volt az, valami Drágos nevezetű. Ők is összeházasodtak. Na, ebből a Drágosból lett aztán később a belügyminiszter. Akkor, amikor a pártjuk uralomra került.

No, ennyi dióhéjban a történetük a lényege. Mózsi bácsit aztán egy darabig még hánytavetette a sorsa, egyik vezetőhelyettes pozícióból a másikba, de Drágos megmaradt miniszternek. Egészen addig, amíg el nem jött Ceausescu. Akkor menesztették. De már úgy se sok volt neki a nyugdíjig. Mindezt az öreg Mózes mesélte el nekem egy este, amikor Csemete éppen nem volt otthon. Élte világát. Én pedig az öreget hallgattam. Akkor már ismertem Sile bácsit is, ahogy az ismerősei nevezték. Nem is ért különösebben meglepetésként, amikor úgy egy hét után megkért, hogy beszélgessek egy kicsit az unokájával. Az unoka magyar nyelvet

[1] A valódi neve természetesen más volt, de azt hiszem, aki csak egy kicsit is figyelt a körülöttünk folyó eseményekre, tisztában van ezzel, meg a valódi névvel is.

tanult az egyetemen, én pedig éppen kapóra jöttem, hogy nem csak az anyanyelvem volt magyar, de ráadásul a foglalkozásom is az, hogy nekivaló dolgot tanítok.

Elisabeta. Így nevezték az unokát, akkor húsz éves volt. Én harmincöt. Nem volt nehéz megtalálni a hangot egymással. Én Zsókának neveztem és természetesen tudott valamennyit magyarul, hiszen a nagyanyja székely. Járkáltunk aztán a még rendelkezésünkre álló időben mindenhova, ahol érdekes volt a város. Bár Ceausescu utolsó éveinek egyike volt, azért valami még csak maradt a régi Bukarestből. Valósággal megszerettem Zsókát azalatt az idő alatt, amit sikerült együtt töltenünk. Csak remélni tudom, hogy valami haszna is volt abból, amiket elmeséltem neki. Különben, valósággal itta a szavaimat. Nagyon jóeszű lány volt. Mindketten sajnáltuk, amikor mi ketten, Csemetével haza kellett induljunk. Utolsó nap még annyit elmondott nekem, hogy nem akar Bukarestben maradni, hanem Pesten szeretné befejezni az egyetemet. A nagyapja kapcsolati tőkéjével, gondolom, nem lehetett ez különösen nehéz neki, még azokban a különösen pocsék időkben sem.

Aztán két évig nem hallottam semmit róluk. A harmadik évben, ezt volt a kondukátor bukásának az éve, mindenki el volt foglalva a saját gondjaival. De ekkor azért mégis kaptam valamiféle jelzést Zsókáról. Csemete mesélte, hogy tényleg Pesten van egyetemen, sőt éppen végzős, és a családnak is az a terve, hogy utána mennek. De még ekkor sem törődtem az egésszel.

Aztán tavasszal kaptam tőle egy lapot. Egyetlen szó állt rajta. Ennyi: Gyere!

Természetesen meg se mozdultam. Hogy jön ahhoz egy nő, ha még oly csinos és okos is, hogy csak így odarendeljen? Különben se írta, hogy hova. Igaz, mindenképpen csakis Pestre, a Nyugatiba mehettem volna, hogy találkozzak vele, mivel akkoriban a vonatok zöme oda érkezett.

Nem mozdultam tehát, ültem otthon nagy kényelmesen. Egy délután csak megjelent nálam Csemete.

– Láttad? – lobogtatott felém egy újságot.

– Nem. Mi az?

Átadta. A címoldalon jókora betűkkel állt a hír, hogy Drágos Vasile, valamikori belügyminiszter, kiszökött az országból. Most keresik, de valószínű, hogy Magyarországon bujkál.

– Na, mit szólsz hozzá?

– Semmit. Nem is tudtam róla. Tudod, hogy nem olvasok újságot.

– Kár. Pedig ... – elharapta a mondanivaló többi részét. Majd: – Érdekel téged ez egyáltalán?

Megmondtam őszintén, hogy nem különösebben.

– Pedig te jóban voltál Zsókával – folytatta aztán.

– Én igen. Akkor. Néhány napig.

A doki a fejét ingatta. Láthatóan nem tetszett neki ez az egész, főleg nem az én hozzáállásom.

– Mózsi bácsi meghalt.

Ettől egy kicsit megrázkódott bennem a nemtörődömség. Az öreg Mózes kedves ember volt akkoriban, s én is élveztem a meséit a régi időkről. Még ha nem is értettem mindig egyet vele. Hát meghalt. Magamban számítgattam, hogy hány éves is lehetett. Nyolcvan? Nyolcvanöt? Mindenesetre elég öreg volt ahhoz, hogy a halálát természetesnek lehessen venni.

– És mikor halt meg?

– Négy vagy öt napja.

Éreztem, hogy kellene valami kapcsolatnak lennie az öreg székely halála és az előbb látott újságcikk között. Kicsit bele is borzongtam. De kinek kell egy ilyen öreg ember élete? Meghal az úgyis.

– Emlékszel, hogy írta az emlékiratait? – ütötte a vasat a doki.

Emlékeztem. Minden este szorgalmasan nézegette a céduláit, s írta az emlékeit azokról a hőskori időkről. Mert neki az volt a hőskor. Mondta is többször, hogy ki akarja adni.

– És mi lett azzal az irattal? Kiadta?

– Nem. Eltűnt. Sehol se található.

Nekem ekkor már kezdett nagyon bűzleni az egész történet. Mit akarnak ezek velem? Pont velem? Soha se szerettem a politikát, nem is értek hozzá, ha éppen azt kívánja tőlük a kényes gusztusuk, hogy megegyék egymást, hát egyék. De nekem hagyjanak békét!

A vendégem láthatta, hogy elkomorodtam, nem erőltette tovább. Én pedig hálás voltam ezért. Még váltottunk egy-két közömbös mondatot, s elment.

Este aztán csengett a telefon. Zsóka volt.

– Miért nem jöttél, amikor hívtalak? – kérdezte sírós hangon.

Szabadkoztam, nem tudtam, hogy komoly a hívás.

– De! Az! Nagyon komoly. Veszélyben vagyok. Még az se biztos, hogy te segíthetsz. De legalább szeretnélek még egyszer látni!

Megrendültem. Itt van ez a Zsóka, szép és intelligens nő, akivel, mi tagadás, tényleg volt közelebbi kapcsolatom ezelőtt nagyjából három évvel, és most, amikor veszélyben érzi magát, engem hív, hogy lásson még egyszer. Ez ugyan éppen úgy lehet igazi, mint a képzelete által felnagyított veszély, de akkor is valóság az, hogy engem hív. És ez azért kötelez egy férfit.

– Holnap jó lesz?

– Ha nem lehet hamarabb...

– De lehet, ha annyira fontos. Éjjel is van egy vonat. Reggel korán ott van. Ki tudsz jönni a Nyugatiba?

– Persze!

– Csak azért, mert nem tudom, hol találhatlak meg anélkül. De ha akarod, el is magyarázhatod...

– Nem dehogy! Így jó lesz.

Így lett. Zsóka a peronon várt rám. Már messziről láttam, hogy előnyére változott meg. „És egy ilyen szép nő éppen engem választott?” De aztán gyorsan lehűtöttem magam. Nem választott, csak a segítségemet kérte. Még azt se tudom, miben. Bár akkor már sejtettem.

Drágosék nem Pesten laktak, hanem vidéken. Még most se jön, hogy pontosan leírjam, hol, mindenesetre a Dunántúlon. Faluban, de olyan helyen, ahonnan könnyűszerrel elérhető az osztrák határ, vonattal és autóval is. Egyébként csak az öregek laktak ott és Zsóka. A középső generáció az első lehetőséggel tovább futott nyugatra. Nem kérdeztem, hova. Nagyon gyorsan rám ragadt ez a konspirálás, amiről láttam, hogy nem tréfából űzik. Menet közben már engem kért meg Zsóka, hogy néha tekintsek hátra, nem követ-e valaki? Nem volt ez valami nagy biztonság, de a semminél több volt. Aztán letértünk a főútról, s bementünk a hegyek közé. Nálunk inkább domboknak neveznék, de ott hegy a nevük. Kanyargott Zsóka eleget, néha

még olyan érzésem is volt, hogy többet a kelleténél, de csak megérkeztünk. Egész jókinézésű házuk volt a faluban.

Bemenvén, már az öreg – most Lászlónak hívatta magát – mondta meg, hogy az első gyanús jelre eladták, pontosabban egy ügynökséggel eladatták a szép bukaresti házukat. Egy kis vesztességgel sikerült ez, de ahhoz elég volt, hogy ezt a házat megvegyék, meg még a kocsira is telt. A nyugdíj nem volt különösebben nagy, semmi esetre se ért fel azzal, amit Bukarestben kapott, de Zsóka is keresett. Tanított egy iskolában, néha meg előadott egy közeli város egyetemén is. Meg lehetett élni.

Hogy nincs-e honvágyuk Bukarest után? Nincs. Ezt nagyon határozottan mondta. Az már inkább hiányzik, hogy itt senkivel sem lehet románul beszélni. Ezt az érzést én is ismerem. Benne van az erdélyi emberben, hogy otthon semmi esetre se akaródzik megszólalni az állam nyelvén, de ha külföldön van, úgy üdvözli a véletlenül arra vetődött románul beszélő atyafit, mintha a szülőföld egy darabját hozta volna magával.

Az egész estét átbeszéltük. Vagyis inkább engem beszéltettek, hogy mi van otthon, mik történnek, amiről én eléggé gyenge beszámolót tudtam összetákolni, mivel sohase érdekeltek az aktualitások.

Tizenegy óra volt már, mikor az öregek lefeküdtek. Mi Zsókával visszavonultunk. Még beszélgettünk egy kicsit, de aztán úgy estünk egymásnak, mintha az elmúlt három évet mind egyszerre akartuk volna bepótolni. Ilyenformán aztán érthető, hogy másnap egyáltalán nem siettünk a felkeléssel. Márta néni és Laci bácsi nagyon tapintatosak voltak, nem szóltak egy szót se, inkább még mintha tetszett volna nekik a dolog ilyen fordulása.

Meddig maradok? kérdezte Zsóka a reggelinél. Őszintén megmondtam, hogy legtöbb egy hét, de azt is csak akkor, ha felhívok valakit, hogy helyettesítsen.

– Innen? – ijedt meg.

– Nem feltétlenül – mondtam, s aztán, hogy az alkalom adta magát, rá is kérdeztem: – Mennyire súlyos a helyzet?

Megtudtam hát, hogy az öreget már egyszer meg akarták ölni. Ez akkor történt, amikor még Pesten laktak, alig valamivel azután, hogy átköltöztek. Rálőttek, de a golyó nem talált. Állítólag a rendőrség el is fogta a merénylőt, aki azzal védekezett, hogy pillanatnyi elmezavarában kezdett lövöldözni. Tényleg, nem csak egyet lőtt, hanem egy egész tárat, de a vak is láthatta, hogy csak az az egy volt célzott, a többi jó magasan a levegőbe ment. Mivel nem volt magyar állampolgár, átadták a saját országának, az majd megbünteti.

– Milyen állampolgár volt? román?

– Beszélsz marhaságokat! Ukrán.

– Értem. Vagyis bérgyilkos. Ennek azért van jó oldala is. Nem az otthoni hivatalosságok keze van a dologban.

– Nem a fenét! – Laci bácsi határozottan kezdett mulatni rajtam. – Na, ez a Zsóka is jó kis védőt választott magának. – Aztán komolyra váltott: – Ez, fiam, nem úgy megy. Persze, hogy nem szervez a román állam hivatalosan bérgyilkosságot. Csak éppen vannak jó bőven olyan hivatalnokok, akiknek mindenfelé vannak összeköttetéseik. Ők aztán megszervezik. Persze nem a saját zsebpénzükön. No! Mindegy. Egyelőre még ezt a házat nem fedezték fel. És nincs is semmi kedvem innen továbbköltözni. Egész jól érezzük itt magunkat. Különben se féltem olyan nagyon az életemet.

– De hát akkor én mire kellek itt?

– Mire, mire! Hát arra, hogy legyen valaki Zsóka mellett! Én, fiam, belügyér voltam. Sok mindent kellett annak idején végigcsinálják és abból sokra emlékszem is. Lehet, éppen ezért akarnak eltenni láb alól. Na, ezt ne jegyezd meg, mert most marhaságot mondtam. Nem „lehet”, hanem egészen biztos. Sokat tudok, sok emberről. Ezért nem is kérnek ki hivatalosan, hogy megvádoljanak. Mert akkor beszélnék. Végül is Mózes sógoromnak is azért kellett meghalnia. Még az emlékiratait is sikerült ellopni. Abban is sok érdekes dolog volt. De hát: nincs. Én nem írtam emlékiratokat. Nekem csak memóriám van. Arra pályáznak. De azért védekezünk. A kutyákat például láttad?

No, a kutyákat nem láttam, de azt látás nélkül is tudom, hogy a kutya nem valami tökéletes védelem. Annak elég egy darab kolbász.[2] Jó kezekben persze. Arról viszont meggyőződtem, ezeket hallva, hogy a dolog tényleg egészen komoly. De akkor mit lehet tenni? Az egyetlen dolog, ami eszembe jutott, hogy hazamegyek, megbeszélem a helyettesítést, és azután visszajövök. Talán fizetés nélküli szabadságot is veszek.

– És mikor érsz vissza? – ezt már Zsóka kérdezte.

– Ha ma délután elindulok, holnapután reggel itt vagyok. S talán maradok is, többet mint egy hét.

Aztán mégsem jutottam vissza az ígért napra. Hazajőve először Árpádot hívtam fel, mint mindig, amikor valami összezavarodott az életemben. Ilyesmi egyébként ritkán fordult elő. Általában óvatos szoktam lenni.

Árpi egyébként biológus lenne, de nem dolgozik. Pillanatnyilag éppen munkanélküli és az élete folyamán legalább három egyetemet ... nem végzett el. Érdekes véleményei szoktak lenni, ha egyes dolgaival nem is mindig értek egyet. Szóval, mindenképpen alkalmas arra, hogy engem helyettesítsen.

Megpróbáltam egészen őszinte lenni hozzá. Ami azt illeti, hogy mindent elmondtam neki, Zsókáról is, meg a családjáról és arról a kalamajkáról, amiben éppen vannak. Attól nem féltem, hogy esetleg eljár a szája, mert beszélni ugyan biztos fog, de az is biztos, hogy senki se fog hinni neki. Mindenki azt hiszi majd, hogy ez is csak egyike a szokásos nagyképűségeinek. Árpi különben nagyon örült, hogy végre találtam magamnak valakit. Már kezdte azt hinni, hogy homokos vagyok, vagy tán a más feleségére pályázom. Ez azonban így rendben volt. Meglesz hát a helyettes és mivel az igazgató rendes ember és Árpit is ismeri, bízik benne. A véleménye, Árpinak tudniillik, az volt, hogy ha az öregre gondolok, akkor nem érdemes túlságosan sietnem, mert nem lehet olyan gyors egymásutánban két vagy akár több merényletet is elkövetni.

Ugyanez volt Laci bácsinak is a nézete. Meg is indokolta. Persze akkor, amikor három nap múlva visszaértem. Egyszersmind azt is elmondtam, hogy ha akarják, akár egy hónapot is maradhatok.

– Nézd! Ha valakit megkísérelnek megölni és nem sikerül, akkor általában rá szoktak várni egy kis időt, hogy megnyugodjanak a kedélyek. Közvetlenül a merénylet után ugyanis mindenki ideges és úgy a rendőrség, mint az áldozatjelölt sokkal jobban vigyáz, mint máskor. Sőt a család is. Egyébként hazahívtam Vládot.

Vlád a fia volt. Ő és a felesége, Irina voltak Zsókának a szülei. Rendes népek voltak, de semmi különlegeset nem láttam bennük. Még arra is gondoltam, hogy tán nem is kellett volna hazahívni őket, mert csak a feltűnés lesz nagyobb. De aztán elgondoltam, hogy jól fog esni

[2] Azóta volt alkalmam látni olyan embert, aki egy egészen elvadult kutyát megszelídített, egyetlen darab kolbász nélkül is.

neki egy kicsit az anyanyelvén is beszélni. Mert Zsókával nem lehetett. Ő elhatározta, hogy többé nem beszél románul és addig még tartotta is magát hozzá.

Nos hát, jött Vlád. És Irina is. Egyszeriből kicsinek bizonyult a tágas ház. Így mi, Zsókával beszorultunk az ő szobájába, de azt nem is bántuk. Esténként aztán összeült a család és amint láttam, engem egész jó szemmel néztek Zsóka mellett. Mindenki elégedett volt tehát, csak még én nem. Mert igazából nem tudtam, hogy mi is várható. Valami hamisságot is éreztem az egész helyzetben. De még a Vlád és az Irina viselkedését sem láttam egészen természetesnek. Pedig egyszerű, nyílt emberek voltak, mérnökök, Vlád építész, Irina pedig kémikus. Nem voltak bonyolult jellemek, de tán éppen ezért látszott meg rajtuk a legkisebb disszonancia is.

Nem tudtam, hogy igazából mi zavar, de sejtettem, hogy annak jelentősége lehet. Talán később. Pedig még szidtam is néha magamat, hogy milyen megkülönböztetett figyelemmel vannak irányomban, én pedig ezt azzal hálálom meg, hogy gyanakszom rájuk.

Két nap elmúltával megint vendég érkezett. Ezúttal váratlanul. A két kutya kegyetlenül ugatott, tehát ismeretlen kellett legyen. Kinéztem, hát Árpi. Úgy viselte hatalmas termetét és ahhoz mindenképpen méltó pocakját, mint valami kitüntetést. Ha már ránk talált, akkor kénytelen voltam beengedni. Nem örültem neki, mert meg voltam győződve, hogy mindenki azt fogja hinni, én dekonspiráltam a családot. Pedig még előttem is rejtély volt, hogy hogyan talált ránk.

– Nem volt különösebben nehéz idetalálni magamtól sem, mert még nevet sem változtattak. Illetve csak amolyan tessék-lássék módon.

– Nem is igen akartunk annál jobban, mert errefelé is van egynéhány Drágos és végül is nem csak egy tarka kutya van a világon – válaszolt Laci bácsi.

– Az ám, de ha én rátaláltam, akkor más, képzett ember még sokkal könnyebben megteszi.

– Legyen, aminek lennie kell! – mondta nagy bátran az öreg. – Nem rejtőzködhetek egész életemben.

– Na, de nem is ezért jöttem én – folytatta Árpi. – Gondolom, nélkülem is jól elvan mindenki. Csak hát. Tudjátok, hogy most már két oldalról is keresnek?

– És ez neked miért volt olyan rendkívül fontos, hogy eljöjjél?

– Éppenséggel azért, mert te, fiam, már keményen a negyven felé közeledsz és én nem örülnék annak, hogy most, amikor végre találtál magadnak valakit, el is veszítsd. Amúgy megbeszélnivalóm is volna veled.

– Akkor talán menjünk sorban! Kik keresik Laci bácsit és miért?

– Nos, először is a román állam. Hivatalosan. Újságban is lehet olvasni. Gondolom azért, hogy beszéljen. Másodszor meg valami bérgyilkosok. Azért, hogy mégse beszéljen. Hát röviden ennyi.

– Na, ha csak ennyi, akkor nem kellett volna idáig zavartasd magad, mert ennyit mi is tudunk.

– Igen, tudtok és az inkognitótok mégis olyan átlátszó, hogy szinte nem is létezik.

– Ha tényleg komolyan nekilátnánk és megszerveznénk egy biztonsági rendszert, akkor volna csak feltűnő. Így legalább reménykedhetünk, hogy elsiklanak fölötte. Te megtaláltál, mert ismersz. De egy idegen...

Hát ezek szerint Árpival is megbékéltek. Csak Vlád meg Irina néztek rá kissé ferde szemmel. Mondanom se kell, hogy rám is.

Másnap egy fenyegető levél érkezett. Rendesen posta hozta, magyarországi feladóval. Valahonnan az ország másik végéből, de az a cím biztosan hamis volt. Nem is törtük a fejünket rajta különösebben. Persze Vládék ettől fogva még inkább gyanakodtak rám. De különösen Árpira. Nem is maradt aztán, csak azon a napon, másnap elment.

– Meggyőztél ám a macskáddal! – mondta még az elutazása előtti este. – Most már én is azt mondom, hogy lehetséges ilyen antenna-modem.

– Az jó! – feleltem. – Mert mostanra meg én jöttem rá arra, hogy hülyeség az egész. Hiszen, ha ilyen létezne, akkor valami szerkezete is kéne legyen.

– Hogyne. Biztosan van is, csak éppen, hogy benne. Ki kéne bontani és megnézni!

– Igen, de nincs. Én csak hallottam, illetve olvastam róla, de nem láttam.

Ezzel a macska-ügy részemről lezáródott.

Másnap nemcsak Árpi utazott el, de Vlád és Irina is. Megint négyen maradtunk. Az öreget ezúttal laktanyafogságra ítéltük, s inkább mi jártunk ki, ha kellett. Amikor egyszer mindketten elmentünk sétálni, észrevettük, hogy valakik követnek. Két rendőr volt, de nemigen lehetett kiszúrni őket, mert nem voltak egyenruhában. Nekünk is csak azért sikerült, mert még ketten voltak, s akkor váltak kétfelé, amikor mi elindultunk. Nagyon katonásan búcsúztak egymástól. Én egyenesen odamentem hozzájuk. Megkérdeztem, Laci bácsira vigyáznak-e? Igen, mondták és még azt, hogy többen is vannak. Minden darabosságuk mellett nem voltak buta emberek. Elmondtak egy pár dolgot a módszereikről.

– Drágos úr egyrészt menekült, másrészt pedig már magyar állampolgár is. És mi megvédjük a polgárainkat.

Ezután valamivel nyugodtabbak lettünk. Főleg, hogy elmondtak még valamit. Azt nevezetesen, hogy az ilyen bérgyilkosok, az ILYEN bérgyilkosok, ha tesznek valamit, akkor azt legalább annyira a sajtó számára teszik, mint amennyire a megbízatásuk elvégzésére. Nekik fontos, hogy hír legyen a tevékenységükből, hiszen akkor más nem próbálja meg ugyanazt az utat. Különben is nehéz helyzetben vannak, mert a kétféle megbízatás egymást akadályozza. A kérdésünkre, hogy ki akarják-e adni az öreget Romániának, azt felelte, hogy nem tudja. De nem hiszi, hogy sor kerülne rá.

Néhány nap múlva esedékes lett a hazautazásom is. Nem hagyhattam az iskolát az Árpi harmincadjára. Úgy egyeztünk meg Zsókával, hogy ha nem történik semmi, akkor két hét után megyek megint, és megint csak Pestig, ahol majd felvesz a kocsival. Ne ingereljük az alvó oroszlánt!

De nem így történt. Egy hét alig múlt el, s Zsóka telefonált, hogy menjek gyorsan, mert az öreg kórházban van. Mire odaértem, meg is halt. Amit itt most leírok, azt csak a Zsóka elmondása után írom, ha netán tévednék, utána tévedek.

Laci bácsi, mint sok idős ember, mindenféle szív-nyavalyával kínlódott, s ehhez mérten gyógyszert is szedett rá. Két nappal azután, hogy én elmentem, ki akart sétálni a közeli erdőbe. Valaki nagyon ráijeszthetett ott, mert szinte halálraváltan érkezett haza. Rendesen olyan volt, mint aki kísértetet látott. Alig lehetett beszélni vele. Mivel pedig rosszul is érezte magát, hát beszedte a gyógyszerét. Hogy aztán többet vett-e be, mint ahogy kellett volna, vagy nagy idegességében eltévesztett valamit, sohasem derült ki. Annyi biztos, hogy a kórházba szállítás után nem sokkal meghalt. Még külön lelkiismeretfurdalást is okozott Zsókának, mivel mindig ő tartotta rendben a gyógyszereit. Legalábbis, amióta Magyarországra költöztek. Most hát sírt egész nap. Alig tudtam lelket verni bele.

Írtunk Vládéknak is, hogy a temetésre jöjjenek el, de nem válaszoltak. Talán elköltöztek onnan, ahol azelőtt laktak, nem tudom. Én mindenesetre nem is láttam őket azóta se. Illetve, ez nem igaz, mert Irinával egyszer véletlenül találkoztam, vagy két évvel ezután, méghozzá véletlenül. És... Bukarestben. Nem akart megismerni. Vagy lehet, hogy mégis összetévesztettem valakivel?

Árpinak megint valami egészen különös elmélete van a dologról, de az annyira nonszensz, hogy le se érdemes írni.

Zsóka mindenesetre azóta ott él a nagyanyjával. Sokszor meglátogatom, mert ő semmiképpen nem akar visszajönni Romániába. Se Bukarestbe, se Erdélybe. Igaz, egyszer mégis bátorságot vett és meglátogatott két napra, de olyan feszült volt egész idő alatt, hogy azóta nem erőltettem. Inkább megyek én hozzá.

Hát így történt a Drágos család magyarrá lényegülése a Zsóka személyében. Hogy ez meddig tart, nem tudom. Egyszer majd csak rá fog jönni arra, hogy ő voltaképpen egy román leány, akit a nemzete halálra szánt és aki ezért a népét elhagyta, s visszatérni se akart. De mi lesz akkor, ha mindez eszébe jut? Tényleg, mi? Én mindenesetre nem akarok átköltözni Magyarországra, és ő se akar hazajönni. Hát csak elvagyunk. Házasság azóta se lett a dologból. Hogy is mertem volna? Lehet egyáltalán házasságot kötni úgy, hogy az ember azt se tudja, hogy voltaképpen kit vesz el?

Aztán, hogy a jövő mit fog hozni? Nem tudom. De az igaz, hogy mostanában mintha ritkábban találkoznánk.

Marietta

Amikor megmutattam a hozzám közelállóknak az előbbi írást, a változó világról szólót, azt a kritikát kaptam, hogy az voltaképpen egy fél történet. És hogy meg kellene írni a másik felét is. Ezen gondolkoznom kellett egy ideig, de hamar beláttam, hogy a megjegyzés helyes. Na, de hogyan ragadjam meg a folytatást? Azt, ami addig a pillanatig még meg sem volt. És persze az sem biztos, hogy egyáltalán folytatás. Egy kis ravaszkodással és a közben eltelt idő segítségével azonban túl lehetett lépni az akadályon.

Mondtam, és ez igaz is volt, hogy éppen az eseményeket közvetlenül megelőző időben, többször visszatérő álmaim voltak. Ezekben az álmaimban egy hatalmas barlangi meleg medencében úsztam – a pszichológusok a megmondhatói, hogy ez mit jelent – és egy idő után ezekben az álmokban megjelent Boros Tünde is, aki (így az álom) a medence túlsó szélén ülve várt reám. Az ilyen típusú álmokat általában az erotikus álmok kategóriájába szokás sorolni, dacára annak, hogy az eddig elmondottakban semmi közvetlenül erotikus tartalomra utaló jel nem volt. Igaz, ha azt mondanám, hogy nem az volt, vagyis nem erotikus álom, akkor bárki azt mondhatná, hogy én nem ismerem Tündét. Pedig elég jól ismertem.

Tünde körülbelül a legszebb nő volt azok közül, akiket életemben eddig láttam. Egyébként annak a nagybátyámnak volt a felesége – nagyon rövid ideig, körülbelül alig egy hónapig –, akiről a nevemet is kaptam. Mintha, így utólag úgy tűnik, Julia Robertshez hasonlított volna, de a híres színésznőnek, szentségtörés így kimondani, lúdtalpa van, ezt akárki megállapíthatja egy olyan filmből, amelyben mezítláb is megjelenik. Nem éppen hangsúlyozott, de mégis csak lúdtalp. Míg ezzel szemben Tünde, ezt mindenki megmondhatja, aki csak egyszer is látta, tökéletes volt. Volt, mondom, mert már mindketten meghaltak. Ő is, a férje is.

No hát, Tündébe mindenki beleszeretett, aki csak egyszer is látta. Hogy is maradtam volna ki éppen én, aki elég közelről ismerte? Aztán jött a kettős gyilkosság (még ma sem biztos, hogy ténylegesen melyik követte el a két vádlott közül) és ők eltűntek szem elől. Eltűntek, mondom, mert nem sok idő múlva lábrakapott valami szóbeszéd, hogy talán mégis sikerült valakinek megmenteni őket, tán valami csoda folytán, s egy idő elteltével hol itt, hogy ott bukkantak fel együtt vagy külön. Nem sokat adtam az ilyesmire, az emberek beszélnek sok mindent, hogy állítólag valami orosz társaságában látták volna őket többször is. Részemről az oroszt is nemlétezőnek vettem elég sokáig, de aztán el kellett ismernem, hogy mégis csak létezik. Sok ember szerencséjére. Merthogy akkor, amikor a Hollóhegy közelében levő óriási barlang másodszor és végérvényesen beomlott, és a benne felgyűlt óriási víztömeg elárasztotta a falut, ez az orosz oroszlánrészt vállalt az emberek mentésében. Ebben a mentésben a mostani aktuális miklósfalvi polgármester is vastagon benne volt, és hát őrá azért mégsem lehet azt mondani, hogy nem létezik. Tudomásom szerint ugyanis a polgármesterek nagyon is léteznek.

Na hát, Tündét láttam álmomban. Nem is egyszer. Sokszor. Vagyis, ha igaz az, amit mondanak, valami elintézetlen ügyemnek kellett lenni vele. Csak tudnám, hogy mi? Illetve, akkor még nem tudtam. Úgy jöttek ezek az álmok, hogy minden alkalommal közelebb voltam hozzá. Végül meg is szólított. Beszélgettünk is. Aztán a következő alkalommal haza is jött velem. Akkoriban egyedül éltem, a Drágos Zsókával folytatott románc a végét járta. Nemigen lehet az országhatáron túlra udvarolni. Tünde hát elkísért hazáig. Le is ült az ágyam szélére. És ekkor felébredtem. Tünde még mindig ott ült.

– Tehát nem álmodtalak.

– Nem hát, te csacsi! Már jó ideje próbállak megközelíteni úgy, hogy azért ne ijesszelek meg.

Azt morogtam, hogy nem vagyok különösebben ijedős. Különösen szép nőktől nem szoktam megijedni.

– Na, erről rá lehet ismerni az Igorokra. Mindig gálánsak vagytok. És akkor sem ijedsz meg egy szép nőtől, ha tudod azt, hogy már rég meghalt?

– Milyen rég?

– Nagyon. Hónapok óta.

– Igen. Ámbár azt rebesgették, hogy megmentettek titeket.

– Igen. És ha egészen őszinte akarok lenni, már pedig akarok, akkor azt is el kell mondanom, hogy ugyanazok, akik megmentettek, el is vittek minket, vissza az időben, az ezernyolcszáz-hatvanas évek végére.

– És ott mi történt veletek?

– Semmi. Leéltük az életünket. Pontosabban Csaba leélte. Meg is halt, éppen az első világ-háború kitörésének évében. Szerencsés volt. Nem élte meg a nagy összeomlást. Én megéltem. És, amint látod, még most is élek.

– Ez hogyan lehetséges?

– Éppen ez az, amit feltétlenül meg kell tudnod. Még ajándékot is hoztam neked. Itt van.

Helyes kis macskaszobor volt. De nem életnagyságú. Inkább egy kölyökmacska nagyságú volt.

– Na, de most tényleg fáradt vagyok. Szeretnék aludni. Ne félj, nem tűnök el, még sok mindent kell elmondjak neked, ezért egy ideig minden éjszakát együtt fogunk tölteni.

Ezt mondván, bevackolta magát mellém az ágyba és békésen elaludt.

Reggel sehol sem láttam úgy, hogy már kezdtem azt hinni, hogy csak álmodtam az egészet vagy elképzeltem, amikor az éjjeliszekrényen megláttam a macskát. „Akkor mégsem volt álom az egész!”

Tünde másnap is eljött, ezúttal rendesen az ajtón át, mint a normális emberek. Mivel most ébren voltam, s gondolkozni is tudtam, megkérdeztem tőle, hogy egyrészt él-e a valóságban is, nem csak velem hiteti el valamilyen általam nem ismert módon a létezését, és ha él, akkor hogy lehet ilyen hosszú életű, mint amilyennek látom? Ráadásul fiatal is, sokkal inkább, mint amilyennek ismertem akkoriban, amikor Csabának volt a felesége.

– Azt hiszem, most értünk el oda, hogy rátértél a lényegre – jelentette ki nagy megelégedés-sel. – És végeredményben én is ezért jöttem. Többé-kevésbé. Hogy elmondjak neked mindent, amit tudnod kell. Amit tudnia kell annak az embernek, akit választottam erre a célra. Hogy vidd tovább a tudást. Aztán, hogy mit teszel azzal a tudással, az már nem az én gondom. És hogy miért éppen neked mondom el? Hát kiben bízhatnék igazán? Te családtag vagy, téged ismerlek, legalább annyit mindenesetre tudok rólad, hogy visszaélni nem fogsz vele. Ezt egyébként ne vedd dicséretnek, mert nem annak szántam!

Van egy régi-régi hagyomány. Majdnem azt mondtam, hogy őskori. De akkor nagyzolnék és igaz sem lenne. Ámbár... ki tudja, lehet, hogy már nagyon rég léteznek olyanok az emberiség között, akik olyan tudást gyűjtöttek össze bizonyos, az élettel szorosan kapcsolatos dolgokról, amilyenről a többieknek nem csak, hogy fogalmuk nincs, de azt sem tudják, hogy ilyesmi létezik. Ezeket mondván síkos pályán araszolgatok, mert én magam sem tudok mindent, és talán a legjobb az lesz, ha csak arról beszélek, amit biztosabban tudok.

A trójai háborúval kezdődött. Illetve közvetlenül előtte. Akkor, amikor egy trójai királyfi beleszeretett egy akháj királyi férfiú feleségébe és elrabolta őt magának. Mind az asszony-

rablásnak, mind az azt követő évtizedes háborúnak természetesen szimbolikus jelentése van azon felül, amit a régészek is már mind ismernek. Erről a történetről írt szimbolikus regényt az az ókori szerző, akit mi Homérosz néven ismerünk. Mert regény volt az a mai fogalmunk szerint. De népmese is, ha a népmesék szimbolikus jelentéseit tekintjük. De ennél többet erről már nem is érdemes mondani, hisz nem érdekel minket igazából. És úgyis meg fogod tudni, ha kíváncsi vagy rá. (Itt Tünde jelentőségteljesen a macskára nézett. Érdekes módon, azonnal tudtam, hogy miért. Igaz, ez könnyű dolog volt, mert már régebben én is gondoltam hasonlóra.)

Aztán eltelt jó néhány száz év, és a nagy hódító, Alexandros, tanítója, Arisztotelész kérésére ezt a két művet vitte magával hódító útjára. Vagyis az Iliászt és az Odüsszeiát. Azt kérded, hogy milyen ember volt Alexandros? Természetesen barbár. Sőt még annál is barbárabb. De mégis ő volt kiszemelve arra, hogy véghez vigye a nagy művet, a Keletet és a Nyugatot közel hozza egymáshoz. Azóta sem sikerült senkinek ezt ennyire. Miért történt ez így? Nem tudom. Talán az volt az oka, az egyik oka, hogy akkor már megérett az idő erre. Hogy ez a szintézis megtörténjen.

Nem tartott nagyon sokáig. Pár évtizedig talán. De még ez is csak úgy értendő, hogy ha Alexandrosz közvetlen utódait is hozzászámítjuk. Kis, rövid életű uralkodóházak hordozták az információt, kis államok vergődtek egy óriásbirodalom roncsai között. De ezek az akaratuk ellenére önállásra kényszerült népek megőrizték a hellén kultúrának azt a rájuk tartozó részét, amelyből kisarjadt később egy másik nagy birodalom. A perzsából a párthus. Amely hozzávetőlegesen öt-hatszáz évig élt. Birodalom esetében ez hatalmas időnek számít. A mi szempontunkból pedig éppen annyinak, amennyire szükség volt ahhoz, hogy ez a mi emberi társadalmunk egy minőségileg más, magasabb szintre lépjen. Irtózatosan sok minden történt ezalatt a nem egészen hatszáz év alatt. És mivel volt rá idő, ezek az új dolgok meg is maradtak. Tán ne részletezzem, mert ez is olyasmi, amit könnyen és részletesen meg fogsz tudni és fel is használod majd, ha szükséges lesz.

Na, hát ezekben a kis átmeneti országocskákban megmaradt, sok más egyéb között, a két homéroszi műnek a tisztelete. Amiből minket most leginkább a Heléna-tisztelet érdekel.

Trójai Heléna Belső-Ázsiában? Érdekes jelenség. Majdnem hihetetlen. De tudnod kell azt, hogy ezek a régi társadalmak harcos társadalmak voltak. Rá voltak utalva arra, hogy harc árán tartsák el magukat. Hát ennek megfelelően férfi-soviniszta társadalmak is voltak. Annyira, hogy ha ez vegytisztán így maradt volna, az emberi faj vagy kihalt volna, vagy visszaállatiasodott volna. Érdekes módon, ma éppen az ellenkező végzet fenyegeti és attól állatiasodik el. De egyelőre még nem tartunk itt. És én már nem is fogok.

Valakinek azonban, egy létező valakinek, A Valakinek, ezzel a félresikerült fajjal, úgy látszik, tervei voltak. Ezért történt tehát, hogy megfogamzott és meg is erősödött ezekben a társadalmakban a Heléna-tisztelet.

Eleinte hetérák voltak. Vagyis, ahogy a hellének mondták, hetairák. Műveltek voltak, finomak voltak, de mégis csak valamiféle prostituáltak voltak. Igaz, akkoriban ők bizonyos rangot tudtak magukénak a társadalomban. Nemcsak a szent prostituáltakra utalok ezzel, hanem arra is, hogy egy akkori hellén család, ha azt akarta, hogy a lánya művelt legyen és kifinomult, akkor a hetairákhoz adta nevelésre. Ma már aligha hinné el bárki is, de így volt. Hát ilyen hetairák voltak a Heléna-tisztelők is eleinte.

Eleinte mondom, mert ahogy később, az évszázadok folyamán a tudásukat nemzedékről nemzedékre adták át egymásnak, s az a tudás közben mindig gyarapodott is, rendkívüli módon megerősödtek. Én azt hiszem, hogy ebben kívülről is segített nekik valaki. A Valaki. Másképp nem maradtak volna fenn mind a mai napig is. Csak már régen nem vagyunk hetairák.

Sem prostituáltak. Vagyunk, mondom, mert én is egy vagyok közülük. Sosem voltunk sokan. De mindig nagy tudással és mindig hosszú élettel. Hát ez a válaszom arra a félig kimondott kérdésedre, hogy hogyan lehet az, hogy Csaba meghalt, az első világháború előestéjén, én pedig még most is élek és virulok. Mert én ilona vagyok. Csak nő lehet ilyen ilona. Gondolom, megértetted, hogy ezt a nevet most kisbetűvel mondtam. Mert nem tulajdonnév, hanem tisztség.

Hogy meddig élünk? Azt hiszem, egy ilona, ha meg nem ölik, vagy nem kap egy halálos küldetést, addig élhet, ameddig az emberiség. Elméletileg van ez így. Mert a gyakorlatban nagyon jól tudjuk, hogy mikor jött el az ideje annak, hogy átadjuk valakinek a tudásunkat, magunk pedig szétosszuk energiánkat, mindenféle energiánkat a kozmoszba, mindenkinek a hasznára.

Na de késő lett. Ideje lefeküdni. Hiszen már alig bírod felfogni, amit mondok. Gyere hát! Holnap folytatjuk.

A következő napon, egy keddi napra esett, nem tudom, hogy Tünde mikor jött. Már az iskolában rosszul éreztem magam, a fejem nagy volt, mint egy hordó és feszült. Meg is kértem az új kolléganőt, hogy helyettesítsen és hazamentem. Még csak annyira emlékszem, hogy egy idő után a rosszullét határozottan kellemes érzésbe ment át. Mintha repültem volna.

Aztán csak azt láttam, hogy Tünde az ágyam szélén ül és énekel. Fel akartam kelni, de visszanyomott. És közben tovább énekelt. Valami megnevezhetetlen nyelven énekelt és egy olyan dallamot, amit soha nem hallottam még, de mégis ismerősnek tűnt. Akkor már nem akartam felkelni, csak feküdni tovább és hallgatni az éneket. Így ment ez tovább, körülbelül még egy félóráig. Ezalatt teljesen megnyugodtam, és amikor befejezte, már nem is kívántam többé hallani. Tudtam valahonnan, hogy eddig kellett tartson az éneklés, nem tovább és nem is lett volna értelme folytatni. Egészen tudatomnál voltam, a fejem kitisztult, nem csak a délutáni feszültség ment ki belőle, hanem a tompultság is, amit éreztem, amikor felébredtem. Tünde is felkelt az ágy széléről és elkezdett tenni-venni a házban, mint ahogy a nők szokták, s ahogy azt férfiak nagyon szeretik nézni. Igazán gyönyörű volt így. De mégis meg kellett kérdeznem, hogy mi történt?

– Epilepsziás rohamod volt.

– De én soha nem voltam epilepsziás...

– Persze, hogy nem. Teljesen egészséges emberek is csinálhatnak epilepsziás rohamot. Csinálnak is, bizonyos ingerek hatására. Mint amilyen például bizonyos frekvenciával vibráló fény.

– Te orvos vagy?

– Nem. De lehetnék, ha éppen szükség lenne rá. Te meg valószínűleg azért kaptál rohamot, mert felkészületlenül, túlságosan közel kerültél a macskához. A hirtelen túl nagy erővel közvetített túl sok információ meghaladta a befogadó képességedet. Ezt is gyakorolni kell! Majd elmondom, hogyan.

– És mit énekeltél?

– Kiénekeltem belőled a túlfeszültséget, ami az erődet meghaladó ingerület miatt jött létre. Mivel az okozta a rohamot.

– És ez még máskor is meg fog történni?

– Ha vigyázol, akkor soha. Tényleg nem vagy epilepsziás. Csak még nem álltál készen az ilyen mennyiségű információ befogadására.

– De végül is, milyen ének volt az?

– Ne törődj vele! Gyógyító ének. Mi megtanuljuk ezt, és sok mindent tudunk énekelni. Gyógyulást, erőt, növekedést, férfierőt, és persze halált is.

– Ki az a mi?

– Mi. Az ilonák.

– Te is ilona vagy!

– Az lettem egy bizonyos tevékenység eredményeként. De ezt majd úgyis el fogom neked mondani, mert el kell mondanom. De nem ma. Ma csak pihenés a programod. Én is segítek benne.

Az ágy mellett álló asztalkára néztem. A macska eltűnt róla.

– Ne oda figyelj! Én tettem el. Majd, ha itt lesz az ideje, előkerül. Most csak lazíts és élvezzük a csendet! És egymást.

– Csak még egy dolgot: mi is végeredményben ez a nyamvadt macska?

– De hiszen tudod. Csak nem akarod tudni. Még egy barátodnak is elmondtad. Olyan erővel gondoltál erre, hogy végeredményben engem is ez hívott ide hozzád.

– És nem az én férfias kedvességem? – de ezt már csak mormogtam, bele a testébe. Mert akkor már ott feküdt ő is mellettem. Szorosan mellettem. És halkan kuncogott.

Többen is leírtak példákat arra, hogy emberek rosszul sikerült vagy időközben elromlott amalgámtöméssel a fogukban, annak a tömésnek a segítségével közeli rádióadók műsorát fogták. Ez mindenesetre a XX. század elején történt, és akkoriban még kevés volt az éterben a hullám, s a rádióadók vételi körzete is kisebb volt. Ma már legfeljebb valami katyvaszt, kozmikus háttérzajnak tűnő értelmetlen zöldséget lehetne fogni, annyira zavarják egymást a különböző adók. De mindez jó arra, hogy érthető legyen, egy kis segítséggel sok érdekes dolgot tud produkálni az emberi szervezet.

Ma, a számítógépek korában és világában könnyen felfogható, hogy akár a valódi kozmikus háttérzajból is ki lehet szűrni valami értelmet, ha jól fogunk hozzá. Az ám! A kozmikus háttérzaj. Sokan sokat tudnak róla, de tudtommal még senki sem elemezte az összetevőit. Az ideggyógyász, Pável Petrovics Örgest sokat tudna mesélni erről. De hát erről én sem tudok valami sokat, hát jobb, ha nem magyarázgatom. Annyi bizonyos, hogy ezek a macskák éppen erre valók. Valami értelmeset kiszűrni a kozmikus zajokból és átalakítani az ember számára felfogható jelekké. Gondolom, jó sokat gondolkoztak rajta azok, akik megalkották. De azok, nem tudom, hogy kik voltak.

A köztudatban az van, hogy Egyiptomból származnak. És hogy tizenkettőt készített belőlük a mester. Ha így is van, nem hiszem, hogy éppen a klasszikus ókorban készültek. Igaz, az ókori Egyiptom már sok meglepetéssel szolgált a művelt világ számára, de ilyen teljesítményre nem tartom őket képesnek. Pedig a szimbolikája világos. Az, hogy a család és a termékenység istennőjét ábrázolja. De az is lehet, hogy csak a benne levő műszer alakja hasonló egy ülő macskához. Tudod, mint Agatha Christie szerint egy pisztoly egy lófejhez. Vagyis erről nem tudok semmit. Csak azt, hogy hogyan lehet kihasználni. Ezt majd te is meg kell tanuljad. Meg is fogod, még addig, amíg én itt vagyok.

Ez volt az első alkalom, hogy Tünde célzott olyasmire, hogy el fog hagyni. Igaz, valamilyen formában tudtam addig is, hogy ez a kegyelmi állapot nem tart örökké.

Másnap korábban jött mint az előző napokon. Sok volt a megbeszélnivaló, de azok inkább csak számomra voltak érdekesek. A macska használatát tanította meg. Erre nagy szükség volt, ha nem akartam megint túlhajtani a befogadóképességemet, s epilepsziás rohamot produkálni.

Ezenkívül elmesélte az életét, attól kezdve, hogy a két ámokfutó megölte őket. Elmondta, hogy akkor kórházi ágyon tértek magukhoz, majdnem egyszerre, ami nagyon érdekes volt, mert mindketten tisztában voltak azzal, hogy őket megölték. Azután egy különleges csoport tagjai lettek, s érdekes feladatokat láttak el. A csoport valami módon ismerte az idő legyőzésének a képességét, így tudtak rövidebb-hosszabb időre visszafelé menni a történelemben, s belepiszkálni egy-egy kicsit ott, ahol akadozott a kerék. A csoport vezetője az a Pável Petrovics volt, akit már említett. És valamilyen módon ennek az orosznak, vagy pontosabban tatárnak az apja, aki neurológus kutató volt, fedezte fel a lehetőséget az emberi tudat olyan megváltoztatására, ami, több más eredmény között, az időutazást is lehetővé tette.

A haláluk és a „feltámadásuk" után ők is ugyanazt tették, amit a többiek. Általában ketten mentek egy-egy küldetésre, de néha egyedül, vagy más partnerrel, amikor a helyzet úgy hozta, hogy egyiküknek a tudására máshol volt szükség. Ilyen volt a legutolsó küldetés is. Ebben Csaba mással kellett részt vegyen, mert Tünde, mint sokat tapasztalt nő, máshol kellett legyen. Még időutazásra se volt szükség, vagy legalábbis alig egy kevésre. Egy ilona éppen elkezdett dezintegrálódni, és őt kellett befogni.

– Ehhez tudnod kell azt, hogy számunkra, ha a vég elkövetkezik, két út lehetséges. Vagy átadjuk valakinek a tudásunkat, vagy visszaadjuk azt a Teremtőnek. (Bár lehetséges megosztva is.) Ennek a szerencsétlennek az utóbbi jutott osztályrészül. Ámbár, ki tudja, lehet, hogy ez éppen szerencse volt. Utóbb megtudtam, hogy át akarta ő adni a tudását, talált is egy fiatal nőt, akinek a befogadóképessége talán már a tökéletes volt. Csak utólag vette észre, hogy a jelöltnek olyan erkölcsi előzményei voltak, amelyek szinte lenullázták az ellenálló képességét. Nem az immunrendszere volt gyenge, hanem, hogy úgy mondjam: a szociális és pszichés immunrendszere. Éppen halálra kínozták volna egy börtönben, de ez a mi ilonánk összeszedte a maradék energiáját, visszatért és – kényszerűségből – halált énekelt neki. Ezután persze egyedül maradt és dezintegrálódott.

Éppen elkezdte, másodszor méghozzá, amikor megérkeztem én és sikerült meglepnem. Ha nem lett volna meglepetés, úgy égtem volna el, mint meteor a légkörben. Szerencsére túlságosan el volt foglalva a saját végzetével, s el tudtam fogni. Ezáltal viszont egyetlen rövid harc alatt, egy félóráig ha tartott, megkaptam a tudását. Vagyis én magam lettem ilona. Ez a minőségem messze nem volt teljes, mert az energiák jó része már távozott, visszahozhatatlan volt, de akkor nekem elég volt. Később pótoltam, amit tudtam.

És még egy szerencsém volt. Az, hogy rögtön ezután a csoportot felszámolták. Hogy kik és miért, arról majd holnap. Minket mindenesetre elhelyeztek, saját kérésünkre, az Osztrák-Magyar Monarchiában, egy kisvárosban. Ahol Csaba folytatta az orvosi praxisát, én meg éltem mellette, mint feleség. Így volt időm a saját magam tökéletesítésére is. Tudtam, hogy nagyon hosszan túl fogom élni. De amit kezdetben egy kínos kötelességnek gondoltam, szép, nyugodt, kellemes élet lett. Mert Csaba azzá tette. Soha nem lehetek neki ezért eléggé hálás. Persze, megöregedett. Én meg nem. A végén már inkább olyan volt, mintha az apám lett volna, nem a férjem. De az akkori emberek hihetetlenül toleránsak voltak. Jól ment dolgunk.

Itt Tünde nagyot sóhajtott. Majd azt mondta, hogy késő van, ideje lefeküdni, pihenni. Sose fogom megtudni, hogy mit csinált, amíg én aludtam. De azt észrevettem, hogy minden alkalommal, amikor megfordulok – sokat forgolódom éjjelenként – ébren van.

– Ma vagyok itt utoljára – jelentette ki a következő napon, mindjárt, ahogy megjött. Igaz, azután gyorsan helyesbített, hogy azért egyszer még eljön, de akkor csak rövid időre. És nem tudja, hogy az mikor lesz.

Még elmondott részleteket arról, hogy mit is jelent az „ilona" státus, és hogy a népek már elég régen ráéreztek erre. Ha valaha olvastam népmesét – most különben is nagy reneszánsza van – tudhatom. Tényleg tudtam is. Szinte nem is volt szükség arra, hogy Ipolyi Arnoldról meg a követőiről beszéljen, valahogy azonnal tudtam, hogy a népmesék Tündér Ilonájában sokkal több van, mint amit azokból a gyermekeknek elmondanak. És hogy a maguk részéről a természetes eszükkel, és akiket még a modern oktatás meg nem rontott, a gyermekek meg is értenek belőle, jóval többet, mint a szüleik gondolnák.

Most azonban gondban volt, mert a tudását nekem kellett átadja, de ilona csak nő lehet. És ezért hozta magával a macskát. A macska, illetve a benne rejlő szerkezet vagy műszer meg tudja oldani, hogy bárki, férfi is teljes birtokába jusson az ilonai tudásnak, s ugyanakkor nagy vonalakban megmaradjon annak, aki volt azelőtt.

– Szexuális szempontból feltétlenül.

Tehát most egyesíteni kellett az ilonaság tudását és erejét azzal a tudással, amit a macska révén lehet, sőt kötelező megszerezni. Hiszen csak így tölthetem be azt a küldetést, amit nekem szánt. És az nem csekély.

– Hogy tudd, ez a dolog a macskákkal rég nem olyan hétpecsétes titok már, mint amilyennek a készítőik – nem tudom, kik voltak – és az őrzőik, az egyiptomiak, szánták. Felelőtlen őrzők révén már a klasszikus ókorban híre ment annak, hogy vannak olyan erők, amelyek segítségével az ember sokat nyerhet, úrrá lehet a természeten bizonyos fokig, és főleg az embertársain is. Hát ez az utóbbi volt a fő cél.

Megkezdődött tehát a verseny ezekért a lehetőségekért. Igaz, a macskákról rengeteg másolat is készült, meg a tudatlanság miatt sok el is veszett belőlük, beöntötték őket az aranytartalmuk miatt, de vagy három mégis megmenekült, s bizony néha rossz kezekbe kerültek. De voltak mások is, ilyen jellegű szerkezetek, amikkel többé-kevésbé ki lehetett nyerni a kozmikus tudást. (Sajnálom, hogy ilyen primitív, bulváros szóhasználattal élek, de mint tudod, nincs sok időm, és az a kevés is, ami van, egyre fogy. Azt se tudom, hova kapkodjak, mit mondjak el neked és mi az, amire magadtól kell rájönnöd.)

Meg kell neked mondanom azt is, hogy én meg vagyok győződve arról, hogy ez a mi világmindenségünk nem csak egy üres, lélek nélküli szerkezet, amely működik egy darabig, aztán majd ha elérkezik az ideje, hát kifúj. Na! Ha akarod, ez az én istenhitem. Lehet, hogy primitív, de legalább vannak bizonyítékai. Rendes, fizikai-kémiai bizonyítékok. Ezek közé tartozik az is, hogy ezek közül a macskák közül azok, amelyek, mint mondtam, rossz kezekbe kerültek, egy idő után elvesztették a képességüket. Egyszerűen inaktiválódtak. Lehet, hogy ez is egy mechanizmus volt azok elvesztére. Ma már kevés létező és működő van. Tán kettő. Nem tudom, hol lehet a másik. De néha érzem a jelenlétét. És tudom azt is, hogy nem éppen jó kézben van. Hát talán ennyit a macsról. Tudod kezelni, tudsz már magadra is vigyázni, tehát ez elég. Kell legyen!

De van ám egyéb baj is, méghozzá ennél sokkal nagyobb.

Az ilona-jelenség mint már tudod is, az évszázadok, több mint egy évezred folyamán alakult ki és erősödött meg, hogy a mai formáját elnyerje, elérje. Hogy hány és hány tévedés volt időközben elkövetve, hány nő halt bele, és itt még nem is gondoltam azokra, akiket mint boszorkányokat megégettek, arról fogalmunk se lehet. De túlélt és ma is aktív. És eltekintve a néha még ma is elkövetett, de valójában jelentéktelen hibáktól, általában az emberiség javát szolgálja.

Ám az emberi tudás ezenközben nem állt egyhelyben. Fejlődött és a jelen pillanatban ott tart, hogy ha megfelelően koordinálják ezt a tudást, akkor képes arra, hogy a legerősebb ilonákat is megszégyenítse az eredményeivel. Miért van nekem ezzel bajom? Hát legelőször is azért, mert az emberiség erkölcsi gátjai nem fejlődtek együtt a tudással. Előállt tehát egy analóg helyzet azzal, mint annak idején volt, amikor az atombombát feltalálták. Csakhogy ez a mostani annál sokkal veszélyesebb. És azonkívül is durva. Ilyen hatalmas erővel csak durva beavatkozásokat lehet elkövetni. Mindez együtt pedig hatalmas veszélyt jelent.

Igen ám, de az emberi világ megosztott. Országok szerint is, pártok szerint is és még sok másféleképpen. Nincs tehát valószínűsége egy ilyen, mondjuk ki bátran, összeesküvésnek. Hiszen ehhez a Föld egész tudástárát mozgósítani kéne, amit nem lehetséges. Így tudtam én is ezt, egészen néhány hónappal ezelőttig. És a saját életemen keresztül kellett rájönnöm, hogy ez már régen nincs így.

Tudod te azt, hisz' éppen eleget beszélnek róla, hogy a bolygó egész gazdagságának az oroszlánrésze körülbelül kétszáz és egynéhány családnak a kezében van. Persze, ezek a családok egyrészt egymással versengenek, másrészt pedig gyakorlatilag nincs semmi egyéb ideáljuk a földön, mint a saját zseb minél jobban történő megtömése, lehetőleg éppen a riválisrovására. Nincs tehát valódi lehetősége annak, hogy összebeszéljenek, s fenekestől felfordítsák a világot. Mert nincs olyan eszme sem, amelynek mentén ez megtörténhetne. Hiszen tudjuk, hogy az ember az az állatfaj, amely legszívesebben és legeredményesebben eszmék szerint gyilkol. Igen, így gondoltam. Tévedtem. Neked bevallhatom. Volt olyan eszme. Valami beteges, elfajzott nacionalizmus, aminek ép nemzethez, létezőhöz semmi köze, csak mondvacsinált közösségre épül, de létezik. Hanem erről igazán nem beszélek neked, mert egyrészt nagyon jól tudod, hogy mi az, amit nem mondok ki, másrészt félek, hogy ha kimondanám, ártatlan embereket kevernék bajba. Mint ahogy te is bizonnyal tudod.

Csak bólintani tudtam. És vártam a folytatást.

– Hát akadt ilyen csoport. Akiknek pénze is volt elég, befolyása is, és eszme is volt, amely mentén egységnek érezték magukat.

Amikor én (Csabával együtt) bekerültem a csoportba, semmit se tudtam az egésznek a mozgatórugóiról. Nagy naivan még azt is elhittem, hogy az egész emberiség jobb jövőjének a biztosítására nyúlkálnak bele a történelembe. Néha ez így is volt. Ott, ahol az megegyezett az ő céljaikkal. Máshol viszont éppen hogy elfojtották a legjobb és leghasznosabb dolgokat. Nem akarom részletezni. Mindjárt reggel lesz. Akkor, amikor nagyjából elérték céljaikat, azonnal megszüntették a projekt pénzelését. Halálra ítélve ezzel azokat az embereket, emberek százait, mert több csoport is volt ám, akiket éppen az ő parancsukra ragadtak ki a halálból. Mert ez történt. Balesetben meghalt emberek friss holttestét használták fel erre. Ahol még a bomlás nem volt visszafordíthatatlan. Mint a mi esetünkben is történt.

Hogy nekünk egyszerűen szerencsénk volt-e Pável Petroviccsal, vagy megsejtett-e valamit az az orosz, nem tudom és ma már nem is lényeges. Minket megmentett az azonnali második haláltól. Csak remélni merem, hogy saját magát is megmentette. Meg a feleségét. Mert az is volt neki, egy néger nő.

Aztán a mi életünk teljesen csendben folydogált tovább. Éltünk a világ legcsendesebb, legbiztonságosabb helyén és idejében, amíg meg nem haltunk. Legalábbis minden túlélő így gondolta. És remélem, ma is így hiszi. Mert azért nekem volt annyi eszem, hogy azt, hogy ilona lettem, a legmélyebb titokban tartottam. Még Csabának se utaltam rá soha. Egyetlen szóval, egyetlen mozdulattal se. Bár azt hiszem, valamit sejthetett magától is. Főleg, amikor látta, hogy nem öregszem. De ő kedves volt, udvarias, én meg igyekeztem megkönnyíteni neki. Most pedig a te időd következik!

Aztán lefeküdtünk és sokáig szerettük egymást. Csak amikor már világos reggel volt, vettem észre, hogy Tündének vizes a szeme. Sírt.

– Ilyenek vagytok ti, Igorok. Kétszer veszít el titeket az, aki szeret!

De ez már akkor volt, amikor elmenni készült. „Csak még egyszer!" Ígérte, hogy eljön. Mikor? Hogy? Mi lesz az oka, a hívó szó? Kérdeztem, de nem felelt. Különös volt ez egy olyan nőtől, aki ismeri a jövőt, de azt hiszem, megértettem. Gondolom, az én jövőbeli viselkedésemtől függ majd ez. Amibe végül is nem láthat bele, mert mint mindenkinek, nekem is megvan a lehetőségem a viselkedési normáim megváltoztatására.

Tünde egyébként érdekes módon, vagy tán éppen természetes módon, nem öregedett. Testileg, legalábbis. Negyvenhárom éves volt akkor, amikor megölték és én most nagyjából ugyanannyinak láttam viszont. Persze mondta ő, hogy a csoportban végzett munka előtt teljesen átszabták testileg is, akkor huszonhárom éves testet varázsoltak neki, Csabának meg negyvenkettőt. De akárhogy is, csak a Monarchiába való visszaköltözés óta jóval több mint száz év telt el, illett volna többet öregedni. Én ezt akkor az ilonaság kontójára írtam képzeletben, és később kiderült, hogy igazam is volt.

A másik dolog, amiről szólnom illik, a macska. Amikor Tünde elment, már akkor tisztességesen tudtam használni. Mivel elég tanulékony vagyok, elég hamar magasabb szintre fejlesztettem a használatát. Rohamok nélkül méghozzá. Mindehhez tudni kell, hogy nekem nagyon földhözragadt gondolkozásom van. Fantáziám, ha van, az is szigorúan a létező dolgokra vonatkozóan lép működésbe. Elég sokáig tartott, amíg rájöttem, hogy más egyebek közt ez lehetett az egyik oka annak, hogy Tünde éppen nekem hozta el őcirmosságát. Persze a családi vonatkozások is szerepet játszottak a döntésében.

Vajon, hány élő ilona lehet a világon most? Sokat gondolkoztam ezen, s nagyjából arra az eredményre jutottam, hogy alighanem kevesebb, mint ötven. Ennél több már feltűnhetne valakiknek, s nincsenek illúzióim afelől, hogy vannak a világon, akik a gyilkosságoktól sem riadnának vissza csak, hogy megszabaduljanak az ilyen típusú ellenőrzéstől. Mert ezen a földi világon mindenki, aki a hatalmat magának kívánja, minden erejével törekszik arra, hogy másokat ellenőrizzen. De ugyanakkor őt magát ne ellenőrizhesse senki.

Később aztán megtudtam, hogy összesen öt ilona volt a világon akkor, amikor Tünde elérkezett hozzám. Azóta, hogy elment, megint kevesebben vannak eggyel. Mert meggyőződésemmé vált az elmúlt időkben, hogy Tünde meghalt. Vagy ahogy ő mondta, szétfoszlott az elemekbe. Lehet, hogy tényleg ilyesmi történik az ilonákkal. A fontos itt mindenesetre az, hogy Tünde nem adta át a tudását egy fiatal nőnek. Nekem adta át, aki semmiképpen nem lehetek ilona. Nem csak azért, mert férfi vagyok, de egyébként is hiányoznak belőlem – a férfiakból általában is – azok a lelki-szellemi tulajdonságok, amelyek egy nőt ilonává tehetnek. Hogy Tünde miért döntött mégis így, azt nem tudom. Talán szerepet játszott ebben az, hogy adósnak érezte magát egy másik Igor Csabával szemben, talán más is, ki tudja?

A Drágos Zsókával való romantikus idill legforróbb idejében történt az, hogy egyszer... leütöttek. Engem, ifjabb T. Igor Csabát. Nincs szégyenkeznivaló rajta, mert megleptek vele, és egyébként is a szájsebész, aki összefércelt az eset után – az öreg Csemete barátja volt, én is ismertem, de álmomban sem gondoltam volna, hogy egyszer szakmai ügyben fogom felkeresni – mondta, hogy a sebszél szerint boxer lehetett a támadóm kezén.

Az a helyzet, hogy én, bár világéletemben iskolában tanítottam, azért néha vállaltam diákok vizsgára való felkészítését is. Azon a napon, tavasz volt, kellemes idő, tán április, egy különösen kedves tanítványomhoz ígérkeztem este nyolcra. Mivel azelőtt napokig meg voltam

hűlve, úgy gondoltam, kimegyek egy kicsit kora délután sétálni, hogy a fejemet kiszellőztessem. Így is történt, amikor, voltaképpen a saját lakásom közelében, egy mozi előcsarnokából jajgatást hallottam. Mintha nőket kínoztak volna valakik. Mivel az egész hangulatom romantikus volt annak idején, meg Zsókán kívül véletlenül se tudtam más nőre gondolni, de amúgy is felháborított, ha nőt kínoz valaki, a fejem pedig zúgott, gondolkozni alig tudtam, nem hogy óvatos lettem volna, odamentem, gondolva, hogy a jelenlétem meg az a tény, hogy látom, elijeszti a támadókat.

Úgy nézett ki, hogy igazam is volt az elgondolásban. A támadók megindultak kifelé. Amikor aztán mellettem mentek el, akkorát kaptam az egyiktől, hogy a földön fekve tértem magamhoz. Persze addigra már befordultak a sarkon nagy sietve. Még csak fenéken se rúghattam őket. Különben is jócskán ömlött belőlem a vér. Nem volt mit tenni, leszorítottam a sebet a zsebkendőmmel, s egyenesen a Csemete barátjának a rendelője felé vettem az irányt.

Az esetnek az volt a tanulsága rám nézve, hogy jobb az ilyesmibe nem beavatkozni. Meg még talán az is, hogy azóta is jókat derülök az idióta amerikai filmeken, amelyekben a hősök nehéz félórákon keresztül rettegnek a rossz fiúktól, mielőtt valaki elhatározná magát arra, hogy cselekedjen. Úgy tűnik, a nyugati népek igen szeretnek rettegni. Na, itt Kelet-Európában biztos, hogy nem így megy. Az ember még kettőt se tud pillantani, s valakik már úgy leütötték, mint teniszező a magas labdát.

Ha az emberrel történik valami, aminek utóbb következményei vannak, akkor általában megmarad az emlékezetében mindaz, ami történt, meg az is, ami utána volt. Ritkábban az előtte történtek. Velem is így volt. Pedig volt, végig volt valami, ami zavart az egész történetben. Mintha lett volna valami, amire figyelnem kellett volna és én elmulasztottam. Csak jóval az esemény után jöttem rá, hogy mi is volt az, ami kimaradt az emlékeimből. Láttam valakit, két embert is, akik nem kellett volna ott legyenek. Két középkorú ember, Vlád és Irina voltak azok. De erre akkor nem figyeltem, annyira hihetetlennek tűnt.

Ennek a két embernek valahol Ausztriában vagy Németországban kellett volna lenni, hiszen onnét a saját apjuk/apósuk temetésére se jöttek el, mivel, saját bevallásuk szerint, annyit dolgoztak, hogy nem értek rá. De nem is ez zavart engem. Inkább az – igaz, csak utólag visszaemlékezve – hogy az eset alatt hogyan is viselkedtek. Mintha nézték volna az egész történést, mintha moziban, vagy még inkább valami modern színházban lettek volna, ahol a néző néha cinkosan összekacsint a színészekkel. De ez a színész nem én voltam, hanem a jelenet többi szereplői. Mintha az egész megrendezett jelenet lett volna, ahol én úgy viselkedtem, mint csőbe húzott balfék. Persze, ha éppen nem lettem volna influenzás, akkor könnyen lehet, hogy másképp reagálok. Mi lehetett a cél? Nem tudtam megfejteni. Ahhoz ugyanis legalább sejtenem kellett volna azt, hogy mi okból is volt az a jelenet megrendezve.

„Paranoiás vagyok!" – tértem napirendre a dolog fölött később és aztán egy darabig nem foglalkoztam az egésszel. Annyira mindenképpen jó volt, hogy feltámadt a lelkiismeretem, és egy ideig többször látogattam Zsókát.

Aztán megint ritkultak a látogatások, mert itthon is épp elég elintéznivaló volt. Abban az időben történt az is, hogy igazgatónak akartak kinevezni abba az iskolába, ahol tanítok. Ez mindenesetre jól esett, annál kevésbé, hogy a végén mégis más lett a diri. Halvány sejtelmem se volt arról, hogy miért. De nem is rágódtam sokat rajta, mert az új diri egy akkor odakerült kolleganő lett, és talán nem is érdemtelenül. Mindenesetre, dolgozni tudott és mástól is csak azt követelte meg. Egyébként régi ismerős volt.

Katona Klári szintén Hollóhegy melletti faluból származott. Egy nővére is volt neki, Marietta. Ez a Marietta igazán szép lány volt és éppen ez lett a veszte. A Ceausescu-uralom utolsó évei valamelyikében, én nem is igazán tudom, hogy melyikben, de akkor, amikor a határmenti

falvakból már nagyon menekültek ki az emberek, ő is elhatározta, hogy átmegy a zöldhatáron. Ám ahhoz igen nagy körültekintés kellett és nagyon jó szervezés. Bizony, sorolni lehetne a leleményességnek azokat az iskolapéldáit, hogy miket találtak ki a népek, hogy magukat attól az extrém nyomorból kimentsék. Érdekes módon, nekem még a fejemben se fordult meg, de ez és ennek az oka nem tartozik ide. Szóval a Klári nővére, mint afféle széltől is óvott szép lány, nemigen tudta, hogyan kell ésszel és ravaszsággal megharcolni a terror ellen. Ő egyszerűen csak nekivágott. El is kapták. Akkoriban Hollóhegyen négy rendőr volt. Az idő szerinti szokással milicista volt a nevük. Hogy mit csináltak vele az őrszobán azok közül hárman – a negyedik nem vett részt a gaztettben, ki tudja, nem volt rá éppen ideje, vagy szimplán csak tisztességes lett volna, senki se tudja – arról szavahihető embert nem hallottam beszélni. Csaba bátyám volt akkoriban Hollóhegyen a körzeti orvos. Ő nem beszélt, mert az egész orvosi titok volt. Hanem Harmath Emma, a Csaba akkori felesége nem tett lakatot a szájára. Azonban Emmának nem mindig és nem minden körülmények között lehetett hinni. Rövid idő múlva különben ő is itt hagyta ezt az államot. Szintén a zöldhatáron. És itt hagyta Csabát is, mert rövid úton elvált tőle. De ez megint más történet.

Nos, szegény Marietta ettől az esettől fogva nem sok vizet zavart. Csak úgy létezett, az anyja tartotta el. Sajnos a férfiúi nemet túlságosan megszerette ettől fogva, de a sok szextől nem elégült ki. Ma is él még, ma már öregszik, de csak fizikailag változott, belül nem. Azt hiszem, nem teljesen épelméjű.

Nos hát, az új kolleganő, Klári ennek a szerencsétlen sorsú Mariettának volt a húga. Ő sem volt csúnya, de szerencséjére korántsem volt annyira szép, mint a nővére. Meg nem is voltak olyan aspirációi, mint annak. Azoknak a nyomorult nyolcvanas éveknek a végén ő éppen főiskolán volt. Mert akkor még nem egyetemet végzett. Volt Marosvásárhelyen egy pedagógiai főiskola, ott végezte el a magyar-román szakot. Szegényebb családból származó lányok, ha mégis felsőfokú végzettséget akartak, sokan választották ezt az iskolát. De fiúk is. Amikor aztán Klári elvégezte a főiskolát, s elkezdett tanítani, rájött, hogy ennyi őt nem elégíti ki, s el akarta végezni az egyetem még hiányzó éveit. Mivel akkoriban kezdtem én is Hollóhegyen tanítani, hát velem beszélte meg a tervét. Én pedig biztattam, mert tényleg jó esze volt. Nekiugrott hát másodszor is. Ekkor több évre eltűnt a szemem elől a dolog természetének miatta. És éppen akkor jött vissza, amikor én a Zsóka-szerelemnek a végét éltem, amikor esténként Tünde (vagy a szelleme) meglátogatott, és amikor a macskával is kezdtem közelebbi ismeretséget kötni. Ez utóbbi szemmel láthatóan kitágította a látókörömet. Szemmel láthatóan, de az, amit én láttam, tudtam, még annál is jóval több volt, mint a kívülről látható. Persze, ekkor már vigyáztam ő cirmosságával, mert tudtam, hogy veszélyes is tud lenni. És a környezetemben élő emberekkel is vigyáznom kellett, nem mondhattam el nekik mindent. Senki se akarja, hogy bolondnak tartsák, hacsak nincs azzal valami kifejezett terve.

Ez az én megváltozásom vezetett végül oda is, hogy engem akartak igazgatónak megtenni. Ami helyett aztán mégis Klárit nevezték ki.

– Na hát, én vagyok a kinevezett igazgató! – mondta és férfiasan kezet fogott velem. Határozottan férfias kézszorítása volt.

Magamban egy kissé derültem ezen, de el kellett ismernem, hogy valószínűleg jó igazgató lesz. Az is lett. Olyan ember típusa volt, amely nem túl sokat tud, de amit tud, jól tudja. Hölgyek között nem ritka az ilyen ember. Ellentétben velünk, férfiakkal, mi ugyanis, mint a majom, mindent megragadunk, de fele olyan alapossággal. Az alaposság később következik el, idős korban, amikor már senki nem látja hasznát.

Időközben egy kisebb depresszión mentem keresztül a Tünde távozása okából, ámbár az eszemmel tudtam, hogy semmiképpen nem maradhatott volna örökké. Részben talán éppen ennek a depresszió-félének tudható be az a vigyázatlanságom is, hogy hagytam magam csak

úgy, derült égből leütni. Hát ekkor egy kicsit közelebb kerültem Klárihoz, mivel jobb híján őt kértem meg, hogy vagy három napig helyettesítsen. Valamikor, a „második egyeteme” előtt jó barátok voltunk, csak a távollét lazította meg a régi barátságot.

És akkor történt az is, hogy Marietta eltűnt. Általában ő szinte soha nem lépett ki a lakásból, sőt néha napokig a szobájából sem, de néha rájött a csavargás ösztöne, meg a férfiak keresésének az ösztöne is, és olyankor napokra eltűnt hazulról. Aztán néha ilyen, néha meg amolyan állapotban, de mindig előkerült. Volt, hogy egészen lerongyolódva, piszkosan, tetvekkel került elő, ami után napokig mosdatni kellett, meg orvoshoz vinni, de volt olyan is, hogy jól érezte magát, jól is nézett ki. Ilyen volt ő, ilyenné lett azokon az őrült, rettenetes napokon.

Most hát szintén eltűnt. Erről azonban csak jóval később értesültem, hiszen akkoriban leginkább Tündével voltam elfoglalva. Ez öt nap alatt semmiféle inger nem lépte át kívülről a szellemi páncélomat. Gépiesen tanítottam – be kellett hozni azt, amivel elmaradtam az egy hónappal azelőtti sebesülésem miatt – nem is figyeltem, hogy mit, és gondolom Tündének és az ő ilona voltának köszönhetem azt is, hogy egyáltalán dolgoztam.

Aztán visszazökkent az élet a rendes kerékvágásba. Tünde elment, Klári pedig megnyugodott, mert Marietta is előkerült időközben. Még csak nem is strapálta le magát úgy, mint máskor.

Nagy család voltak. És mint ilyen esetekben ez normális, akadt közöttük mindenféle ember. A Drágffyakról van szó ugyanis. És az ők évszázados harcáról az Ursuk ellen. Volt úgy, hogy az Ursu férfiak voltak a magyar király kémjei, de néhány generáció után volt, hogy fordult a kocka. A Drágffyak közül hagyta ott a fogát egyik a mohácsi csatatéren, s egy Ursu volt az, akinek ez köszönhető volt. Aztán, talán éppen a sok leszármazott miatt, a nagy vagyon elaprózódott és a Drágffyak pont úgy leszegényedtek, akár az Ursuk. Valamikor az ezerhétszázas évek folyamán az Ursu család fiágon ki is halt. Egy leány maradt, fiúsított leány, akit egy Boros nevű vendéglős vett el. Ez a vendéglős még viselte az Ursu nevet is, a fiai már nem. És ebből a családból származott az a nő, aki sokak szerint a legszebb volt Kelet-Európában: Boros Tünde.

De mi történt a másik családdal? Ugyanebben a tizennyolcadik században a család már nem a dölyfös erdődi várúr, hanem egy sokkal szerényebb kúriában élt, valahol Magyarország északi részén. De nem ők voltak a Drágffyak egyetlen élő törzsöke. Volt még egy pár férfisarj, és akkor a lányokról még szó sem esett. Egyik ilyen Drágffy férfiú, úgy látszik, megunta a magyar királytól annak idején kapott nevet, s ismét Drágosra változott, mint őse, a valahai moldvai vajda. Ám úgy tűnik, nem csak a nevet unta meg, hanem a hűbért is felmondta a magyar király felé. Vagy hogy az már nem is igen volt magyar király, hanem csak osztrák császár? Ki tudja, hogyan gondolkozott, senki sem lát bele a másik ember lelkébe. Azaz hogy... mit is beszélek? Dehogyis nem lát bele senki. Ilyen-olyan formában, de sokan vannak, akik mégis belelátnak. Lám, ez a Nemvaló Sándor, valamikori főbíró is hogy belelátott! Még majdhogynem meg is kellett ölni, hogy ne lásson már olyan sokat.

Abban a tizennyolcadik században, annak is a második felében egyébként hatalmas változások mentek végbe egész Erdélyországban. Akkorák, hogy ha mind egyszerre történtek volna és ráadásul mindenki szemének láthatók is lettek volna, az egész akkori vezető réteg ordítva rettent volna meg. Csak hát ezek a változások csendben mentek végbe. Jó részük titokban is. Fű alatt. De azért mégis voltak, akik látták.

Az a Drágos, akit Nemvaló Sándor olyan sikeresen kiugrasztott az országból, gyors lovon Havaselvére sietett. Ott valóságos hősnek kijáró tisztelettel fogadták. Pedig nem tett szinte semmit, ha nem számítjuk a balul sikerült gyilkossági kísérletet.

Abban az évben igen gyenge volt a termés abban az országban. Minek szépítsem? Valóságos éhínség dúlt sok vidéken. A jobbágyok szaporán haltak, s egy idő után már a bojárok is nyugtalanok lettek, hogy ki fogja ezek után a munkákat az uradalmakban ellátni? Annyira persze nem voltak nyugtalanok, hogy éppenséggel megnyitották volna a magtáraikat a parasztjaik előtt. Ezen okból aztán a parasztok néhanapján lázongtak is. Néhol megnyitották a magtárakat maguk. Még a veres kakas is felszállott néha egy-egy bojári ház tetejére. Ilyenkor aztán azokat a parasztokat példásan megbüntették, aminek kettős haszna volt. Egyrészt ritkult az amúgy is szapora paraszti nép, már pedig kevesebb ember kevesebbet is eszik. Másrészt pedig az ilyen formán megfélemlített emberek attól fogva a fejüket se merték felemelni.

Valóságos csodaszámba ment, hogy mégis csak akadt egy bojár, aki hajlandó volt a magtárát a parasztjai előtt megnyitni. Morgolódtak is a többiek, hogy hogyisne, ma ő nyitja meg, holnap tőlük fogják követelni ugyanazt. És éppen most, amikor már ilyen szépen sikerült lecsendesíteni – húsz, huszonöt, ötven botok árán – az elindult mozgalmat. Hát bolond ez a Drágos, hogy ilyesmit tesz? Drágos uram azonban nem volt bolond, nagyon jól tudta ő azt, hogy mit és miért tesz. Az emberek természetesen elégedettek voltak. Has megtömve, csak az a baj, hogy ez a Drágos egyáltalán nem tartozott a gazdag bojárok közé. Ezért a megnyitott magtár is mihamar kiürült.

A parasztok hitték is, meg nem is, hogy a bojárnak nincs több gabonája. Neki sincs. Voltak, akik zúgolódtak, hogy miért van az, hogy másnak jutott, nekik pedig nem? Az ember már csak ilyen, a világ teremtése óta. Ezért, hogy ne fajuljon megint lázadássá a dolog, Drágos is kénytelen volt őröket kérni. Katonaságot. Be is csukták a méltatlankodókat egy jó nagy pincébe. Nem csak ők voltak akkor már ott, hanem azok egy része is, akik már azelőtt is lázadoztak más bojárok ellen. A különbség köztük főként abban állt, hogy a Drágos parasztjai nem kaptak botokat annak előtte. Elég nagy különbség, ha meggondoljuk. És el is lehet titkolni. El is titkolták azok, akiknek az volt az érdekük. Gondolták, talán mégse lenne jó, ha már addig nem kaptak belőle, most a többiek vernék puhára őket, merő szolidaritásból.

Hogy Drágos uramnak a lelkiismerete szólalt-e meg, vagy egyéb gondolata támadt, azt nem lehet tudni, mert senkinek nem beszélt róla, annyi azonban biztos, hogy bement közéjük. Meglátogatta őket ott, ahol voltak.

A pince nagy volt, homályos, és a sok összezsúfolt embertől büdös is. Eszébe is jutott Drágos uramnak, amint lefelé ment a lépcsőn, hogy biz' azt jó lesz jól kiszellőztetni, amikor ennek az egész felfordulásnak vége lesz.

A bentlevők nem túl nagy lelkesedéssel fogadták. Csak azért nem verték meg, mert az akasztás senkinek sem hiányzott most, a botok után.

– Talán megérthetnétek már, hogy nekem sincs több! – szólította meg főként a saját embereit. – Még csak szerezni se nagyon tudok, mert hiszen tudjátok, hogy az elmúlt év legnagyobb részét Transzilvániában töltöttem.

– Dolgod volt ott, Uram? Vagy csak úgy szórakoztál? – vette magának a bátorságot az egyik. Nem a sajátjai közül való volt.

– Ez is, az is. Volt ott elintézni valóm elég. Ország érdekében.

– Akkor a vajda úr mindenképpen meg fog jutalmazni. S akkor megint lesz.

– Ha lesz, lesz nektek is. De nem hiszem azt a jutalmat, mert a dolog, amiben jártam, titkos. Nem szabad híre menjen. Már pedig bármiféle jutalomnak híre szokott menni.

– Akkor mit csinálsz? Éhezel velünk?

Drágos elnevette magát.

– Azt azért nem! Majd kérek a zsidótól kölcsönt.

– Akkor megint csak lesz. Nekünk is – örvendezett az ember.

– Lesz, tényleg lesz, csak azért nem nagyon jól van ez így. Mert arra kamatot kell fizetni. Tudjátok, mi az? Az, hogy sokkal többet kell majd visszaadni, mint amennyit kaptam.

Az ember a fejét vakarta.

– Aztán milyen ott, a hegyen túl? Jó ott az élet? – kérdezte egy másik ember, csak hogy elterelje a szót a kényes témáról.

– Az élet sehol se túlságosan jó. Ezt bizonyára tudjátok. De ha arra vagy kíváncsi, hogy jobb-e mint itt, hát arra azt mondom, hogy mégis sokkal jobb. És szükség is van emberekre, akik dolgozzanak.

– Nagyon kegyetlenek az ottani urak? Hallottam valami kerékbe törésről.

– Nos, csak a lázadás vezetői értek ilyen véget. A többieket nem büntették túlságosan komolyan. Persze, aki embereket öl, azt ott is felakasztják.

– Oda kéne menni! – sóhajtotta az egyik ember.

– De nem lehet. A bojár utánunk küldet és visszahoz.

– Dehogy hoz vissza! Hallottam, amikor mondta, hogy sokkal kevesebb emberrel is jól boldogulna.

– De úgy se jó. Nem lehet csak úgy vaktában elindulni. Éhen halunk az úton.

– Tényleg akarnátok menni? – kérdezte Drágos, mintha nem ez lett volna a célja már előre is. – Én tudok talán valamit intézni. Az uraitokkal is, meg az utat is. Csak nem kell hebehurgyán belevágni!

– És biztos, hogy rendben odaérünk? És lesz ott munka és megélhetés is? Bízhatunk benned, Uram? Mert látod, nem ismerünk téged.

– Jó. Akkor kérdezzétek meg az én embereimet, hogy becsaptam-e őket valaha is? Itt vannak köztetek. Aztán, ha megegyeztetek, akkor minden tíz ember, vagy még jobb, ha család, válasson egy vezetőt, és az a vezető jöjjön el hozzám! Én most elmegyek, beszéljétek meg nyugodtan! – ezzel kopogott az ajtón és amikor az őrök kieresztették, kiment.

Nem sok értelme lenne leírni azt a népvándorlást, amely ezt a beszélgetést követte. Már csak azért sem, mert a havasalföldi bevándorlásnak nem ez volt a kezdete, de a vége sem. És azonkívül is, ezt már sokan, sokszor leírták, mindenki tud róla, és talán még jobban, mint én. Nem is tartozik szorosan a történetünkhöz. Csak egy néhány ember története érdekelhet.

Azért mégis tudnunk kell, hogy abban a szakaszban az egész vándorlás rendezetten ment. Drágos beszélt a földesurakkal, mindenkivel, akivel kellett. Egyrészt azért, hogy engedjék el a fölöslegesnek ítélt parasztokat. Még arra is megkérte őket, hogy ők maguk válasszák ki azokat a családokat, akiket elengednek. Nosza, nem is a legjobb dolgos családok mentek Erdélybe, de a legszaporábbak. Ahol sok volt a betömni való éhes száj. Tízenként, húszanként mentek egy-egy erdélyi főnemes hívására, mert neki meg munkaerőre volt szüksége. És hozzá olcsó munkaerőre. Olyat is kapott. És minden faluba jutott egy pap meg egy tanító is. Eleintén örültek nekik is, gondolván, legalább lesz, aki a gyermekeket jóra, munkára neveli.

Csak nagykésőre jöttek rá arra, hogy az egész népvándorlás nagyon pontosan meg volt szervezve. Én magam is csak mostanában, a macskával történt többszöri tanácskozás eredményeként döbbentem rá arra, hogy milyen közel van egymáshoz az időben ez a három esemény. A Horea-felkelés, a Supplex Libellus (Erdélyi iskolának is nevezik a periódust) és ez a Drágos, de mások által is patronált népvándorlás.

Na hát, az idők természetesen változnak, s mi magunk is bennük, és senkinek nem szabad felróni azt, ha jobban akar élni, mint ahogyan addig élt. Még akkor sem, ha akár kézzelfoghatóan tesz is érte.

Nemvaló Sándor az egyike volt azon keveseknek, akik világosan látták a folyamatot, de látták azt is, hogy hová vezet. A volt főbíró ekkor már megállapodott családapa volt, boldogan élt Terkával és három kiskorú gyerekével abban a faluban, amelynek ura volt és amelynek boldogulásáért felelősséget is érzett.

Nem is kellett olyan nagyon bölcsnek lennie ahhoz, hogy mindent lásson. Mert a részleteket mások is látták. Ami nem sikerült nekik, az a részletek összekötése volt. És valóban. A volt főbíró, akit akkor már nemigen lehetett, de nem is kellett minduntalan „fiatal”-nak mondani, volt az egyik legelső, aki felfigyelt a franciaországi eseményekre. Látta lelki szemeivel a kis káplárt, aki huszonhat éves korára tábornok lett, és a többiekkel ellentétben nem hitte azt, hogy ezeknek az eseményeknek nem lesz hatása a hazájára nézve. Merthogy szinte kamaszkora óta egyfolytában a jog mezején mozgott, merthogy azóta állandóan az országot járta és adatokat, bizonyítékokat gyűjtött, hát valójában könnyű dolga volt.

Neki nem is voltak Havasalföldről bevándorolt jobbágyai. Igaz, szüksége sem volt ilyesmire. Jól megélt a saját parasztjaival. Illetve... mégis volt négy efféle jobbágya. Tulajdonképpen három tanító volt, meg egy pap. Addig könyörögtek neki, amíg elfogadta őket. Később az egyik tanító valamilyen járványban meg is halt.

Amikor eljöttek a háború évei, attól a pillanattól kezdve semmi egyebet nem tett, mint minden erejével akadályozta, mindenütt, ahol csak tudta, a nemzet kivérzését. Mert tudta, látta nem csak lelki szemeivel, de minden ízében érezte, rettegett is tőle, hogy kik lesznek azok, akik a háborúban elpusztultak helyébe fognak állni.

Beállt az inszurgensek közé is, de oda is csak azért, hogy minél jobban el tudják kerülni a nagyobb vérontásokat.

Egy fiatal huszárkapitánnyal ismerkedett meg akkoriban, aki Erdélyben járt lovakat sorozni. Mivel úgy látta, élénk eszű férfiú, igyekezett őt is meggyőzni az eszméinek. Ez ugyan csak félig sikerült, a kapitány igen becsvágyó lélek volt, mégis abból az emberből lett később, más egyéb körülmények hatására is, az az ember, aki legtöbbet tett a hazájáért.

– Elvernek bennünket a francok! – mondta egy alkalommal a helyettes tisztje.

– El hát! Én is tudom. De nem is az a mi dolgunk, hogy győzzünk ebben a háborúban. Napóleon – ekkor már mindenki ismerte a nevet – jön és megy. Nekünk pedig maradnunk kell. Azért, hogy később, a békeidőkben helyreállítsuk azt, amit most mások minden erejükkel igyekeznek elrontani! Ha futunk, hát futunk. Ez nem a mi háborúnk!

És túlélte. És túlélték. Valahol, valakik igen haragudtak ezért reá. De akkor semmit nem tehettek. Ám néhány évvel később, egy utazáson, neki is nyoma veszett, mint Ottományi Ágostonnak. Terka másodszor is özvegyen maradt.

De akkor már megvoltak, szépen növekedtek is a három fiak, akik a Nemvaló névvel együtt az eszméit is továbbvitték.

Ekkor már rég nem létezett egy másik főbíró, aki kinyomozza, mi is történt a valóságban, hova is tűnt el. De Terka asszonynak még sikerült megtudni valamit. Nem sokat. Mindössze három nevet. E három név volt: Amariei, Birkás[3] és Modog. Később mind a három valamiféle karriert futott be a történetünkben. De nem egyformán.

[3] Ez a név voltaképpen Bîrcaş, és románul kell elképzelni. De mivel én egy magyar történetet írok, magyar olvasóknak, hát vettem magamnak a bátorságot ennyi változtatáshoz.

Én voltaképpen nem láttam Mariettát kamasz kora óta. Akkor eléggé szép kislány volt, bár az én ízlésemhez képest meglehetősen hisztis. Miután aztán Tünde elment tőlem, és a suliban is eljött a Katona Klári által fémjelzett időszak, egy darabig főleg a munkának éltem. Kedvem se volt másféle élethez, el is voltam foglalva mással, a saját gondolataimat értve ezalatt, de szerettem is dolgozni.

Hát így Klárival a kapcsolatom is leginkább munkakapcsolat volt. Ugyan természetesen olyan munkakapcsolat, amilyen férfi és nő között szokott kialakulni. Vagyis azért az udvariasság és a jómodor szabályait szem előtt tartva. És hát, régebben eléggé jó barátok voltunk. Így ment ez talán két hónapig is. Azután pedig kezdtem lelkileg is belátni (ezt manapság a pszichológusok úgy mondják, hogy „feldolgozni") azt, hogy Tünde bizony aligha tér vissza hozzám valaha is. Miért is térne? Megtette azt, ami velem kapcsolatban megtenni való volt és amiért én életem végéig hálás kell legyek. Azonfelül semmi kötelessége irántam nincs.

A dolgok egyre jobban kezdtek menni, teljesen szabadnak éreztem magamat és élveztem azt a hirtelen megszerzett többlet tudást, amit közvetve szintén neki köszönhetek.

Egy alkalommal Klári megkérdezte tőlem, hogy miért nem látogatom meg soha? Más mindenki eljár hozzá, csak én nem. Miért?

Hát én kielemeztem magamban ezt a miértet. Marietta zavarna? Ez nem lehet. Hiszen alig ismerem. Lehet, hogy rá se ismernék, ha találkoznék vele az utcán. Amint később rá kellett jönnöm, hogy úgy is van. Akkor mi zavar? Talán túlságosan tetszik nekem Klári, és voltaképpen magamtól félek? Ez se valószínű. Hisz régebben igen jól megvoltunk mi együtt, soha nem gondolva másra, mint a barátságra közöttünk. Soha? Még egyszer megkérdeztem magamtól, aztán tőlem telhetően tisztességesen válaszoltam. De! Igen, gondoltam. Csakhogy Klári soha egyetlen szóval, egyetlen mozdulattal nem biztatott, a gondolat csakis gondolat maradt. Aztán pedig, táplálék híján, szép csendesen elhalt.

Elhatároztam, hogy tényleg meglátogatom. Ideje is már. Tudtam róla, hogy özvegy édesanyjával él, meg a szerencsétlen Mariettával. Férfi, ha volt is az életében, csakis átmeneti lehetett. Mert senki ilyenről nem tudott semmit.

Aztán tényleg kellemesen eldumáztunk a mama felügyelete alatt mindenféléről. Régi közös emlékeket vettünk számba, együtt elkövetett csínytevéseket, meg ami csak eszünkbe jutott. Marietta nem jött ki a szobájából mindaddig, amíg én ott voltam. Tudta? Vagy nem tudta egyáltalán, hogy ki vagyok? Lehet, hogy nem is érdekelte. Csak akkor jött ki, amikor már búcsúzkodtam. És akkor egymásra néztünk, és megdöbbentett, hogy mennyire hasonlít ahhoz a Tündéhez, aki röviddel azelőtt nálam volt. Aztán jobban megnéztem és belémhasított a felismerés. Hogy igazából nem hasonlóság ez, hanem ő volt a maga teljességében. De láttam rajta, hogy ő is rájött erre. Mert kedvesen elmosolyodott és alig láthatóan intett, hogy hallgassak. Mindenben Tünde volt. Csak egyetlen különbséget láttam. Hiányzott belőle az a perzselő láng, ami a Tünde szeméből csapott ki és elemésztette a férfit, aki elég merész volt belenézni. Ehelyett Marietta szemében valami megejtő kedvesség, sebezhetőség volt látható. Olyan sebezhetőség, hogy szinte fájt annak, aki belenézett. Elbúcsúztam.

Klári kikísért az utca végéig. Ott megállított és szembefordult velem. Keményen a szemembe nézett, úgy kérdezte:

– Eljössz még? Vagy csak udvariassági látogatásnak szántad?

Természetesen azt válaszoltam, hogy még jövök. Úgy is éreztem. Szembeszökő volt a különbség a két nő között. Míg Mariettának volt valami beteges bája, valami örök segítségkérés a szemében, addig Klári maga volt az egészség. Erő volt benne, még tán egy kicsit több is, mint

illett egy nőhöz. „Ez lehet majd valakinek egy életre szóló társa!” – gondoltam magamban. De Klári folytatta:

– Nem ijedtél meg Mariettától?

Mondtam, hogy nem, és tényleg nem is láttam rajta semmi ijesztőt.

– Várj! Te még nem láttad „olyankor”! Bár most, egy rövid ideje egészen megváltozott. Előnyére.

Hát hazamentem és gondolkoztam. Őszintén szólva nem is annyira Klárin, aki teljesen egyértelmű volt, hanem sokkal inkább Mariettán. Leginkább a Tündével való hasonlóságon vagy azonosságon. Hát ez lenne a titka az ilonák különösen hosszú életének? Hogy amikor a test feladja a küzdelmet a múlandósággal, akkor a szellem/tudás/egyéniség egyszerűen átmegy egy másik testbe?

Olvastam vagy hallottam erről valahol. Talán Ipolyinál?[4] Vagy egyszerűen csak hallottam? Kitől is? Tündétől? A nővéremtől, Bekehátinétól? Nem tudnám eldönteni. A magyar nyelvben régóta használatos az olyan kifejezés, hogy „megszállta a Szentlélek”. Vagy ellenkezőleg: „megszállta az ördög”. Esetleg a régiek előtt sokkal ismertebb volt a test megszállásának ez a formája. Talán még hallottam olyasmit is, de ez már tényleg bizonytalan, hogy ha egy ilona megszáll (most már maradjunk ennél a kifejezésnél, hiszen gyakorlatilag ilyesmiről van szó) egy testet, s aztán távozni kénytelen belőle, abból a test valódi gazdájának az egyénisége is hasznát látja. Ez most szinte a szemem előtt játszódott le. Marietta, az elmebeteg Marietta látványosan meggyógyult. Vajon tartós lesz-e a gyógyulás? Vissza fog esni? Mikor? Mitől? Annyi kérdés, hogy szinte fáj. Biztos voltam benne, hogy Klárit is hasonló gondolatok foglalkoztatják. Kétszer is a telefon után nyúltam, de mind a kétszer visszahúztam a kezemet. „Milyen jogon?” – kérdeztem magamtól. És úgy döntöttem, legjobb lesz, ha várok. Hiszen úgyis megígértem Klárinak, hogy még meglátogatom. Különben Mariettából nem lett ilona. Nem abban az értelemben, hogy birtokába került volna az a fölényes ilonai tudás. Talán nem volt megfelelő alany ahhoz? Van ilyen a szőlőoltásnál is.

Úgy gondoltam, hogy erre a legjobb idő a szombat lesz. Elképzeltem, hogy talán egy kis kirándulást is teszünk a város-közeli mészkődombokhoz. Talán Mariettát is magunkkal vihetjük. De nem így lett. Pénteken délelőtt nagyon idegesnek láttam viszont Klárit. Kérdeztem, mi baja? „Marietta eltűnt. Megint.” – felelte.

– Mikor?

– Reggel. Azt hiszem, megint rájött a csavargás, mint régen.

Na! Pedig már azt hittem, legalább ezt abbahagyta. Így morfondíroztam magamban. Aztán számbavettem, vajon merre is mehetett. Visszagondoltam arra, amit még Harmath Emma pletykálgatott, meg valamit mintha a nővérem is elejtett volna, de nem lettem okosabb.

– Reggel látott valakit az utcán, és azon módon, ahogy volt, félig felöltözve, utánament.

– Férfi volt? nő volt?

– Férfi.

– Magas?

[4] Töredelmesen be kell itt vallanom, hogy én bizony ezen a helyen becsapom egy kissé az Olvasót. Ipolyi Arnold ugyanis az ő Magyar Mythologiájában tényleg leírja a magyar Tündér Ilona mondakörrel kapcsolatos népi hiedelmeket, s azok eredetére is utal, de általában nem mond többet, mint amennyit ő, mint tudós ember és pap megengedhetett magának. A többi már az én kényszerű fantáziámnak a jól-rosszul sikerült terméke.

– Nem. Nálad alacsonyabb. De vaskos. És öregebb. Olyan durva arca van.

Valami rémlett nekem, hogy én már láttam ilyen embert, de még nem mertem kimondani. Csak rákérdeztem.

– Mondd! Működik most valami intézmény vagy hasonló ott abban a régi moziépületben?

– Á! Nem. Miért kérded?

– Van egy gyanúm.

– De vigyázz! Nagyon visszataszító ember. Vigyázz magadra!

– Jó! Majd vigyázok.

Ott voltak. A mozi nem működött, valami deszkák voltak keresztbe fektetve az ajtó előtt, de be lehetett menni. Az előcsarnok, mint ilyen helyen általában szokás, excrementummal volt jócskán meghintve. Ők bent voltak a mozi termében. Még csak álltak egymással szemben, a férfi hívogatóan a maga durva módján, Marietta csak lassan, félve közeledett hozzá, mint a kismadár a kígyóhoz.

– Gyere csak, gyere! Ne félj tőlem! Hiszen olyat mutatok neked, amilyenre már régen vágyakozol! – és a szavait durva mozdulatokkal is kísérte.

Ekkor egyszerre minden beugrott, minden a helyére került. Hiszen ilyen már volt. Csak akkor a férfiak ketten voltak. Én meg beteg voltam, nem tudtam figyelni. Na, most tudok. És felismertem a férfit is. Birkás volt, a valamikori hollóhegyi milicista.

„Hát szóval erről van szó!?" De nem volt időm végiggondolni, mert a férfi hozzám kezdett közeledni, nyilvánvaló támadó szándékkal.

Általában nem vagyok gyáva ember, a fiatalságomat pedig a külvárosban töltöttem, hát tudom, mit jelent az utcai bunyó. De ez az ember hírhedten kegyetlen volt, amellett más súlycsoportban is. Igaz, öregebb is volt nálam. Ez talán valamit egyenlít az esélyeken. De tudtam azt, hogy nagyon kell figyeljek.

Már jött is az első ütés. Félrehajoltam, elzúgott mellettem. Tényleg zúgott. Hallottam.

„Hát ilyen vagy, cimbora? Sietsz?"

Továbbra is nagyon figyeltem és csak hajladoztam, hagytam, hogy fáradjon. Valamikor elég sokat sportoltam, birkóztam is megyei bajnokságon, de nem boxoltam, csak a grundon.

Birkás megint egy nagyot ütött. Megint mellém. De ekkor én is ütöttem. Telibe találtam, de mintha meg se érezte volna. Hát csak továbbra is hajladoztam. Mint a nádszál. A lábam nem valami jó, nem kockáztathattam meg, hogy táncoljak is.

Birkás megint ütött, s ezúttal nem tudtam elég gyorsan elhajolni. A fülemet súrolta.

„Nem lesz ez így jó, még egyszer csak eltalál!" – gondoltam. És... próba szerencse, elindítottam egy külvárosi vagánytrükköt. Úgy tettem, mintha rúgnék, megvártam, míg jól előrehajol, akkor ütöttem. Nem gondoltam, hogy beleszalad. De szerencsém volt. Bevette. Nem a külváros neveltje volt. Az öklöm fájt és ropogott a saját ütésem erejétől. Most már megroggyant. Ha lett volna bíró, rászámolt volna. De én nem kellett megvárjam a bírót. Most már valóban rúgtam. Azt hitte, megint az előbbi trükköt csinálom és nem hajolt előre. Az ordításból tudtam, hogy telibe találtam. Nem vártam meg, míg összeesik. Kézen fogtam Mariettát és azt mondtam:

– Gyere!

Jött velem, mint egy gyermek. Átbújtunk a deszkák alatt és elindultunk hazafelé. Nem szóltam semmit, mert úgyis hiába lett volna. Úgy magába volt roskadva, mint egy vizes ruhacsomó. Csak jött mellettem hűségesen, fogta a kezemet. Talán, ha nem szégyellte volna, meg is nyalta volna, mint egy hálás kiskutya.

Klári már otthon volt. Ő se szólt Mariettához, csak simogatta, de látszott rajta, hogy nagyon örül neki. Én roppant fáradt voltam. Mikor visszagondoltam, rájöttem, hogy az egész meccs nem tarthatott tovább öt percnél. Végül is ez két perccel hosszabb, mint egy menet a hivatalos boxban. És nem szégyelltem a fáradtságomat, meg hogy reszketnek a lábaim.

Lefektettük Mariettát, aztán Klári velem kezdett foglalkozni. Hát bizony a jobb öklöm eléggé meglazult a kesztyű nélküli küzdelemtől. Meg még egyéb kisebb ütések nyomai is látszottak rajtam itt-ott. Azokat a harc hevében észre se vettem. De a legkellemetlenebb a lábam remegése volt. És ráadásul még szégyelltem is magam, hogy Klári mit gondol rólam. Utóbb bevallotta, hogy hősnek tekintett.

Haza menjek? Egyáltalán haza tudok így menni? Nem voltam biztos benne. De mégis úgy döntöttem, hogy megkísérlem. Klári viszont látta, hogy milyen állapotban vagyok és kijelentette, hogy elkísér. Csak beszólt az anyjának, hogy vigyázzon Mariettára.

Ahogy mentünk, az úton mindinkább kezdtem magamhoz térni. Már arra akartam kérni Klárit, hogy menjen haza Mariettához, de ő megelőzött.

– Nem megyek! Veled megyek!

Hát elkísért. Aztán engem is ágyba dugott, mint a nővérét.

– Szép kis társaságod van! – próbáltam viccelni. – Mindenkit te kell ápoljál.

De nem vette a lapot. Inkább leült az ágyam szélére és megkérdezte:

– Láttad, milyen? És ez akármikor előfordulhat megint.

Azt válaszoltam, hogy ez körülbelül nem fog belátható időn belül előfordulni. És elmeséltem, hogy kivel is találkoztunk, és hogy nekem magamnak is milyen történetem volt vele. És tudtam, hogy akkor, amikor az történt, szintén Mariettát kínozták.

Terroristákban és emberrablásokban bővelkedő világunkban nem kellett magyarázgassam Klárinak, hogy mi is az a Stockholm-szindróma.

– Akkor ez szerinted megoldódott? – kérdezte.

– Azt hiszem, meg. Persze, minden bizonnyal még jó ideig vigyázni kell rá, de azt hiszem, előbb-utóbb magához tér belőle. Talán már meg is indult a jó úton.

Tündét nem említettem. Talán meg sem értette volna.

A nővéremnek, valamilyen általam nem ismert okból, hozzáférése van a Nemvaló Sándor hagyatékához. Talán egy jó barátnője, Kalapos Lászlóné jóvoltából. A továbbiakat az ő elbeszélése nyomán derítettem ki.

Akkoriban, a tizenkilencedik század elején, amikor javában folyt a Drágos által patronált havasalföldi népvándorlás, a volt főbírót is sikerült megkörnyékezni négy embernek. A négy közül három tanító volt, egy pedig pópa. Az egyik tanító már akkor meghalt, hárman maradtak. Ezek hárman meggyilkolták a főbírót, azután pedig szöktek. Hogy miért kellett megölni? Hát csak azért, amiért azóta is sokat gyilkolnak. Mert túl sokat tudott.

Hogy kik bújtatták őket és hogyan, nem lehet tudni. De lényegében együtt maradtak, vagy legalábbis nem túl messze egymástól. Hármuk közül Birkás volt a pópa, ezt talán mondani sem kellett volna, mivel ő volt a legerőszakosabb.

Aztán a családjaik átvészelték valahogyan a tizenkilencedik századot és a huszadik elejét. És egyszer csak azt vették észre, hogy igazából nekik áll a bál. Mindegyik kiélhette azt a vágyát, amelyre teremtetett. Az agressziót. De hogy hogyan alakult úgy, hogy Amariei sikeres ügyész lett, a másik kettő meg félállati milicista? Ezt Bekehátiné nem tudta. Én tudtam, de nem beszéltem róla.

Különben is erősen hiszek abban, hogy a környezet megváltoztatja az embert. Néha előnyére. Ionut Amariei pedig kiszakadt abból a körből, amelyben a másik kettő végig benne élt.

De lényeges ez egyáltalán? Hiszen az egész emberiség a legjobb úton van arrafelé, hogy visszasüllyedjen az állatvilágba.

Ahová való.

Mi, Klárival nagyon szerencsésnek mondhatjuk magunkat. Mindenünk megvan. Szeretjük egymást, szép gyermekeink vannak, még Marietta is egyre jobban van. Azt azért még nem tudjuk, hogy mikor jön el az ideje, hogy egy nekivaló férfit megismerjen. Reméljük, hogy nem túl sokára, hiszen még idősebb is, mint mi.

Néha még szoktam Tündéről álmodni.....

Ballada Kádár Terézről

Bizonyára sokan láttak már olyan, Magyarországon készült magyar filmeket, amelyek Erdélyben játszódnak. Különösen a múlt század ötvenes-hatvanas években volt az ilyen eléggé divatos. Ahol a kies mezők és domboldalak mögött a háttérben általában hóval fedett magas, meredek hegyeket lehet látni. Mintha egész Erdély olyan volna, hogy fenyegető hegyek mutatkoznak minden kép hátterében. Holott ez az országnak valójában csak elég kis része.

Mert nézzük például a Nyárádmentét! Szelíd, lankás dombok alkotják a tájat, ahol a patak alsó folyása mentén széles mezők vannak, tökéletesen megfelelők a kerti zöldségek, vetemények termesztésére, ahonnan is a neve: Murokország. A középső Nyárádmente is szelíd vidék még, igaz ugyan, hogy ott már kevesebb a sík és több a domb. De még a felső rész sem olyan vad, mint ahogy az említett filmekben mutatkozik. A fölül emelkedő Bekecs tető is inkább valami dombnak hat, pedig hegy már az a javából. Csakhogy olyan nyugalmas. Nincsenek az oldalán kopár mészkő- vagy pláne gránitsziklák, mint amilyenek például Csíkban megszokottak. Alighanem onnan vehették az ötletet azok a fránya filmesek, nem is gondolva a Tündérország többi részével.

Hát mondom, szép lankás ez a terület a legnagyobb részén. Isten is jókedvében teremtette. Ám lehet, hogy véthettek valamit az ott lakók, mert utóbb megharagudhatott rájuk Ő Szent Felsége.

Aki ismerte Kádár Terézt, általában úgy tartotta, hogy ő a legszebb lány Nyárádmagyaroson. Igaz ugyan, hogy annak nem kellett ismernie a húgát. Mert Kata még talán nála is szebb volt. A családban egyébként élt egy olyan legenda, mely szerint magyar királyok vére is folyik az ereikben. Azt mesélték, hogy tova, 1242-ben, egy Kádán nevű mongol vezér kérte feleségül IV. Béla királyunk Jolánka lányát. Valami úton-módon létre is jött egy titkos házasság köztük. Ki tudja, mi az igazság ezekben a régi dolgokban, de Pauler Gyula szerint a dolog megtörtént. Fiuk is született, Béla. Ennek aztán a leszármazottai többen is lettek, fiúk, lányok, de mivel akkor már a tatár vezér neve semmiképpen nem volt „komilfó", hát a legtöbben megváltoztatták a nevüket. A legtöbben úgy, hogy megkeverték a név betűit, s lett belőlük Daka. Ám voltak olyanok is, akik csak a név utolsó „n" betűjét változtatták „r" betűvé, amely változás bizonyos korokban magától, spontán is végbement. Hát ezektől lettek a nyárádmenti Kádárok.

Amikor Bekeháti Miki az egyetemet végezte Kolozsváron, egy diáktársa közreműködésével ismerkedett meg Terézzel. A lány akkor volt valami tizenhét éves. A tatár rokonság nem látszott meg rajta, hanem a királyi leszármazás az igen. Mert királynői volt a megjelenése, ebben mindenki megegyezett.

A diáktárs egyébként nem ugyanazt a szakot végezte, mint Miklós, és nem is ugyanabban a városban tanult. De mivel mindketten V.-ből indultak, hát tartották a kapcsolatot egymással, annak ellenére is, hogy Miklósunk bizony nem valami sokra becsülte a másik fiatalembert. Ez a Jenci viszont Csendes József, Csemetének volt valami tanítványféléje. Oda járt nyaranta praktizálni az akkor még férfikora legszebb idejében levő fogorvoshoz, aki viszont a Miklós szüleinek a társaságához tartozott. Úgy is ismerkedtek meg. Egy vidéken élő nagyon tehetséges költő kereste meg egyszer Bekehátiékat, hogy nem korrepetálnák-e, mindegy melyikük, persze a fiatalok közül való, ezt a legényt, aki ugyan erős, mint Toldi Miklós, de az esze sem több, mint annak volt. Miki hát elvállalta, s sikerült is elérnie, hogy bejusson egy kisebb egyetemnek a fogorvosi karára. A továbbiakban aztán Csemete viselte gondját.

De hát Miklós sem szakította meg végképp a kapcsolatot volt tanítványával. Ezt már csak azért sem tette, mert így mindig megvolt a lehetőség, hogy Kolozsvárról elszabaduljon, amelyet egy év után már szörnyen unt, és átruccanjon Marosvásárhelyre, ahol viszont valóban jól érezte magát. Egyébként ugyanezt tették mindazok a srácok, akik az évfolyamáról magyar anyanyelvűek voltak. Egész jó barátság fejlődött ki idővel a két évfolyam között.

Egy ilyen látogatás alkalmával ismerte meg Terézt is. Jenciék bulit rendeztek egy kintlakó évfolyamtársuk házában (persze a szüleinek a háza volt, nem az évfolyamtársé). Jenő akkoriban egy nagyon szép, éppen érettségi előtt álló lánynak csapta a szelet, s az ő barátnője – akkori, iskolai barátnője – volt Teréz. Mivel egyedül jött, nem volt fiúpartnere, s Miklós is facér volt, gyorsan egymásra találtak. Akkoriban még nem olyasmikkel szórakoztak a fiatalok, mint manapság. Kevesebbet ittak, s a drogokról még éppen csak elméleti tudomásuk volt. Volt ezzel szemben közös éneklés, versmondások. Ezen a bulin is ez történt. Mivel az egyik társuk Ady rajongó volt, Miki viszont József Attilát szerette, hát az történt, hogy a két srác leült egymással szemben, kedvenc költőik verseit olvasva fel, s a hallgatóságra bízták, főleg a lányokra, hogy melyik tetszett jobban. Az ilyen versolvasó versenyek természetesen rendre döntetlenre végződtek. De nem tisztem nekem, hogy most itt, ennyi év távolából ilyesmin nosztalgiázzak. Csak érzékeltetni akartam az akkori és a mai bulik hangulata közötti különbséget.

Nincs miért részletezni tovább, az est végén, amikor a kolozsvári társaság hazafelé cihelődött, Miklós és Teréz megegyeztek, hogy tovább is tartják egymással a kapcsolatot. Mikinek főképpen a lány királynői megjelenése tetszett, amely szöges ellentétben állt voltaképpen szerénynek mondható, vidéki származásával. Azt viszont hamar megállapította, hogy a lány nem

tartozik a kiemelkedő észbeli kapacitások közé. „Sebaj!” gondolta magában, „az ilyesmit javítani lehet, s azért kell legyen valami olyasmi is, amiben én lehetek a jobb!”

Ettől kezdve, amikor csak lehetett, találkoztak, vagy a fiú ment el Vásárhelyre, vagy a leány Kolozsvárra. Ez utóbbi sokkal ritkábban történt meg, mivel Kolozsváron szállása nem volt, se ismerőse, hát legkésőbb este vissza kellett induljon. Ilyen volt még akkoriban a szokás, főleg mivel Teréz – mint mondottam is – egy nyárádmenti faluból jött.

A diákok mindenütt egyformák. A fiatalember húszéves korában mindig ugyanazt akarja a leánytól. Így van ez most és így volt akkoriban is. Hát Miklósunk azt bizony nem kapta meg. Sokat találkoztak, sokat beszélgettek, csókolóztak, mint a galambok, volt simogatás is elég, de Teréz bizony egy ponton megmakacsolta magát és: „Tovább nem!”

Hát azért így is jól érezték magukat együtt, hazudnék, ha mást mondanék. És különben is, akkor nem leveleztek volna még vakáció idején is.

No hát az a levelezés...

Mint mondtam, azért Miklós végső soron nem volt különb semmivel a korabeli fiúknál. És ha Terézkének az esze nem vágott éppen úgy, mint a borotva, hát keresett magának valaki mást, akivel az intellektuális igényeit kiélhette. Nem is nagyon kellett keresnie. Volt akkoriban, ezúttal éppen Kolozsváron, egy másik barát, aki az ottani protestáns teológia végzős hallgatója volt. Ez a barát – maga is nagyon jóeszű fiú, költő egyébként – egy Szentágota melletti kis faluba járt nyaranta, ki tudja, hogy nevezik az ilyesmit arrafelé, praktizálásnak, legációnak, vagy csak éppen tanulni az ottani tiszteletestől, ki tudja (?), mutatta be egy onnan származott leánynak. No, annak aztán volt esze kettő helyett is. Hát így esett, hogy azon az elkövetkező nyáron Miklós két leánnyal is levelezett. Amire aztán Bekehátiné, az anya, olyan megjegyzést fűzött, hogy: „az egyik nem törődik veled, a másik pedig egy elemista”.

Jó csípős nyelve volt az anyának, de kevés kivétellel mindig célba talált. Az elemista természetesen Teréz volt. Távol álljon tőlem Bekehátinét (na nézd meg, hát nem elfelejtettem a nevét?) azzal vádolni, miszerint elolvasta volna a fiához címzett leveleket! Elég volt neki a két lány kézírását látni ahhoz, hogy ítéletet alkosson.

Azonban elemista vagy nem elemista, a kapcsolat a következő évben is tartott. Sőt, erősödött. Odáig, hogy ősszel Kádárék meghívták Miklóst, látogassa meg a családot, s töltsön ott el egy hétvégét. Ha jól tudom, decemberre esett az a hétvége, mivelhogy akkor volt a disznóvágás is. S ha már disznóvágás, akkor a szesz is fogyott, s estefelé Kádár Gyula a hegedűjét is elővette, mindenféle dalokat játszani rajta. Amihez a fiatalság – állt pediglen Miklósból és a két lányból, Terézből és Katából – táncolt is.

Szóval, mindenképpen jól érezték magukat. Aztán késő este, amikor a lefekvés ideje eljött, a mi barátunk elhatározta, hogy a nemi kérdést is dűlőre viszi. Az alkalom adott volt, mert a Teréz szobája az övé mellett volt, a többieké pedig távolabb. Ám, ember tervez, Isten végez, s ezúttal a végzés abban állt, hogy azt bizony most sem lehetett rendezni.

Visszamenvén pedig Miklósunk Kolozsvár városába, gondolkozni kezdett a diákélet problémáin. És arra az eredményre jutott, hogy immár, ha a dolgok így állnak, akkor talán jobb lesz, ha a Terézkével való kapcsolatán lazít valamelyest. A szülei is megüzenték, hogy talán nem kellene az anyagiakat olyan félvállról venni, mert íme, az apjának a fizetése sincs éppen gumiból, hogy húzni lehessen tetszés szerint, meg aztán a húga is már odacseperedett, hogy valamit kezdenie kellene magával. Hát egyrészt ez adta a motivációt a marosvásárhelyi utak megritkulásához. A másik ok személyesebb volt. Meggondolta ugyanis magában, hogy végeredményben mit is akar ő ettől a Teréz leánytól? És ehhez képest mit ér, mit ért el?

És ezen a ponton meg kell kérjem azt a tisztelt olvasót, aki esetleg olvasni fogja ezt az írást, hogy ne ítéljen nagyon szigorúan a mi barátunk fölött, mert nem bűnösebb ő sem, mint akárki más. Néhány hónappal ezelőtt – de tán már egy évnél is több – egy kedves régi hölgyismerőssel találkoztam. Sikerült kellemesen elbeszélgetnünk, amikor is a kérdésemre, hogy férje van-e, azt válaszolta, hogy nincs és nem is kell neki. Kérdem, miért nem? (ekkor már több éve nem láttam). Azt válaszolta, hogy nincs neki szerencséje a férfiakkal, mert minden férfi csak ugyanazt akarja tőle. Ha meg nem kapja meg, akkor már nem is sokáig akar vele találkozni.

Mire én megkérdeztem tőle:

– Aztán mondd, mit is adtál te annak a férfiúnak olyan pótolhatatlant, hogy azért cserébe ilyen pretencióid legyenek?

Kicsit gondolkozott akkor a hölgy és aztán nem felelt, csak a fejével bólintott. Alighanem megfogadta a kimondatlan tanácsomat, mert újabban olyan információim vannak, miszerint már nincs egyedül.

Hát így kell tekinteni a fiatal Bekehátit is, sőt még ígyebbül. Azt sejtem ugyanis, hogy abban az időben még ő sem volt felkészülve az önálló élet nehézségeire. És ezt talán meg is érezte. Szépen el is maradtak egymástól. Nem egyszerre, később, vagy másfél év múlva, még találkoztak, de annak sem lett maradandó nyoma.

Végül aztán az történt, ami minden diákot utolér előbb vagy utóbb, Miklós is elvégezte az iskoláit. Ő persze nem utóbb, hanem előbb. Illetve éppen idejében. Jó esze volt, nagy tervei voltak, de hát minden karrier egyféleképpen kezdődik, vagyis legalulról. Igaz, az a bizonyos „legalul” csak az ő vágyaihoz képest számított annak. Vagyis hát, matematikát és fizikát kezdett tanítani az egyik v.-i iskolában. Ebből is megérthető egyébként, hogy jó volt az esze, meg az eredményei is, ha éppen a megyeszékhelyre kapta a kinevezését.

Eltelt aztán egy félév is, mire megtudta, hogy lám, Kádár Teréz is a megyében kapott munkát. A lánynak vagy a szerencséje hiányzott, vagy az esze, de lehet, hogy csak a kitartása, munkakedve, mert nem valami nagy karriert futott be. Tanítónő lett belőle egy közeli faluban. Meg is lepődtek mind a ketten, amikor véletlenül összefutottak a főutcán. A „korzón”, ahogy az ottaniak nevezték. És ha már összefutottak, be is ültek egy kávézóba, megbeszélendő az elmúlt évek történéseit. Igazából nem is volt mit megbeszélniük, az érzelmes kezdet után mindketten lehiggadtak, s végezték a dolgukat. Megígérték egymásnak, hogy ha már ilyen közel vannak, nem veszítik szem elől a másikat. Az ilyesmit általában megígérik az emberek, aztán pedig, szintén általában, nem szokták betartani.

Velük is ez történt. A mindennapi munka, a törődések elfoglalták az idejüket, s pár nap múlva, ha valaki emlékeztette volna bármelyiküket az ígéretére, azt kérdezte volna: „Igazán? Nahát!”

Azért Teréz talán még emlékezett volna, ha másra nem, legalább arra, hogy milyen jót beszélgettek ketten abban a kis presszóban. Még talán az is eszébe jutott volna, hogy lám, Miki nem hívta meg őt a családja körébe, pedig ő annak idején megtette. És nem gondolt volna arra, hogy is gondolhatott volna, hogy a férfi leginkább az anyja éles nyelvétől akarta őt megkímélni.

* * *

A város napok óta forrongott. Hol a diákok, hol a professzorok tüntettek, hol csak egyszerűen a civilek, gyertyával és könyvvel a kezükben. Amikor éppen nem a magyar egyetem visszakapása volt a cél, vagy csak szünetelt egy-egy napig a tüntetés érte, akkor megmozdult az ellenoldal. Az egyik a „vissza az ellopott holmit” néha kimondott, néha ki sem mondott célt tűzte ki maga elé, míg a másik mintha a négyszáz éve halott Mihai vajda mondását tűzte volna ki maga elé, aki tán azt mondta, hogy: „ba zău, nu voi da!” Ők sem éppen ilyesmit hangoztattak, de minden mozdulatuk, minden cselekedetük ilyenre utalt.

Igen. Marosvásárhelyen volt ez, ezerkilencszázkilencven márciusában. De voltak annak előzményei már korábban is, például februárban, és nem csak ott, hanem például Szatmáron is. Úgy tűnt akkor, hogy az erdélyi magyarság felébredt a több mint hetven éves tetszhalálból és most megindult visszakérni elvett jogait.

Nem tetszett ez az akkori román hatóságoknak – ma se tetszik nekik semmi ilyesmi – és igyekeztek ellenáramlatot létrehozni. A létrehozás általában autóbuszokkal, teherautókkal ment, amelyekkel vidéki népet hoztak be a városba – felfegyverezve. Utólag azt mondták, a saját fülemmel hallottam, hogy ők voltaképpen valami szimpóziumra készültek, s ez okból hozták magukkal, mezőgazdászok lévén, a munkaeszközeiket. Igaz, arról semmi hír nem volt, hogy akár csak valaki is magával hozta volna például a kenyérdagasztó edényt vagy bármi más békésebb szerszámot.

Így történt, hogy március huszadikán valóságos etnikumközi csata készülődött. Amely csatában viszont az egyik fél fegyvertelenül vett részt, a másik meg felfegyverezve. Kaszákkal, ásókkal. Hisz az ásó kiváló fegyver tud lenni olyan kézben, amely azt szakértelemmel kezeli. Ihol e! Tán mégis csak jó lett volna a kenyérdagasztó edényt is magukkal hozni, mert akkor pajzsuk is lett volna. Avagy talán tudták, hogy az ellenfélnek nem lesz mivel visszaütni? No, ez eleinte így is volt. Hanem aztán némileg megváltozott a kép, amikor elhangzott egy: „Ne féljetek magyarok, itt vannak a cigányok!” kiáltás. Nos, ők már nem jöttek fegyvertelenül.

Sokat és sokan gondolkoztak már azon, hogy igazából miért is jelentek meg ők is, de mind mostanáig senki nem tudta kielégítően megmagyarázni. Volt, aki szerint egyszerűen szimpátiából. Voltak, akik szerint simán csak az „arénát” akarták csinálni, de ezek a végletek. Az igazat senki nem tudja. De így esett, ez ma már történelmi tény.

Nem tisztem az most nekem, hogy elmondjam, hogyan találkoztam évekkel később hajdani hölgyismerősömmel (tanársegéd volt az egyetemen), s hogy mutatta meg nekem a horpadást a homlokán, s hogy tudtam meg másoktól, hogy az ütés következtében ez az egyébként nagyon szép nő később elmekórtani eset lett, még később alkoholista, majd meg is halt. Vagy hogy egy másik fiatal nő csak úgy tudott élve szabadulni, hogy kerítéseken mászott át, úgy menekült. Ma is él, igazgatója egy nagy iskolának. Az ehhez hasonló, ismétlem: valódi, eseményeket mondja el más! Nekünk nem ez a dolgunk.

Kádár Gyula soha életében nem tartozott az összeférhetetlen emberek közé. A politizálás is távol állt tőle. A tömegbe is csak úgy került, hogy valami baja lett a hegedűjének, azt vitte javíttatni. Álmában se gondolta volna, hogy ez lesz a veszte. Elment tehát a hangszerkészítőhöz, s ott hagyva a hegedűt, a puszta vonóval ment volna hazafelé. Azonban a városközpontban már állt a harc. Még ekkor is megpróbált csendesen átosonni a harcolók között. Hogy mire gondolt közben, az már örökre az ő titka marad. De én azt hiszem, hogy leginkább a feleségére és a lányaira.

Már úgy nézett ki, hogy megússza, senki nem figyelt rá, amikor egyszer csak meg kellett állnia, mert valaki megkapta a zakója hajtókáját. De olyan erősen ám, hogy az elszakadás veszélye nélkül nem lehetett továbbmenni.

Nézi, ki fogta meg. Hát az egyik szomszédja. De olyan szomszéd, akit csak hétvégeken lehetett látni, mert a városban dolgozott, s Magyaroson csak hétvégi háza volt.

– Na, hogy mész ki innen, Kádár Gyula? – vigyorgott a képébe a másik. Arghirnak hívták, villant az eszébe az emberünknek. És hogy rendőr volt a városban. De bizony méghozzá valami főrendőr kellett legyen, mert a változás után közvetlenül ugyancsak bujkált hetekig. No, a bujkálás természetesen abból állt, hogy jó néhány hétre kiköltözött a faluba. Meg nem is hordta olyan fenn az orrát abban az időben.

– Ne törődj vele, szomszéd!

– Már pedig nélkülem csak ne menjél ki! Ha már ide kellett neked jönni politizálni.

– Ugyan nem jöttem én politizálni! A hegedűt javíttatom. Nézd! – mutatta neki a puszta vonót.

– De még akkor is segítenünk kell egymásnak!

– Na hát segítsünk!

Eközben körülöttük folyt az ütközet. Ha nagyon közel kerültek hozzájuk a küzdők, akkor vagy Kádár szólt rájuk magyarul, vagy Arghir románul. Ahhoz mérten, hogy kik voltak a közeledők. Jól meg lehetett különböztetni őket aszerint, hogy van-e fegyverük, vagy nincs, és ha van, milyen.

– Na de, szomszéd! Addig innen el nem megyünk, amíg meg nem ígérsz nekem valamit.

– Mit, szomszéd?

– Adod nekem a Kati lányodat feleségül!

– Ne bolondulj szomszéd, ‘sze neked van feleséged!

– Ne törődj te azzal, majd elválok tőle!

Így, utólag kielemezve a helyzetet, még most is alig bírom megérteni azt, hogy miért szeretik egyesek olyan nagyon a vegyes házasságokat. Mondanak persze mindent, hogy például a magyar, sőt a székely lányok sokkal tisztábbak, háziasabbak, mint az ugyanolyan korú román lányok, de azt én nem hiszem. Ismertem én olyan román hölgyet, aki volt olyan házias, mint akárki más. A tisztaság pedig nem anyanyelv-függő. Inkább a műveltséghez van köze. Hát sokáig nem értettem ezt a dolgot. Egészen addig, amíg meg nem kérdeztem a Kalapos Erzsébet menyétől. Ő, ugyebár, néprajzos, hát tudnia kell, legalábbis elméletileg, hogy mi az igazság ebben a dologban. Ő aztán el is mondta nekem, egy régi kínai közmondással kezdve, hogy egy családot úgy lehet a legegyszerűbben szétdúlni, ha előbb befurakodunk beléje. Belülről sokkal könnyebb a rombolás.

Kádár Gyula egyszerűbb ember volt, nem gondolkozott ilyen nagy távlatokban. Hanem ezt a kisebbik lányát érintő dolgot azért zokon vette. Rosszallása jeléül megkoppintotta a vonóval a másik fejét. És ekkor körülöttük elszabadult a pokol. Hogy éppen akkor értek-e oda azok, akik arra a milicistára haragudtak valami okból, vagy hogy csak látták, hogy valaki megüti a másikat, a belé kapaszkodót, még ha csak egy vonóval is, nem tudom.

Sokan verték akkor Arghirt, kész csoda, hogy megszabadult élve. De akkorra Kádár Gyula már messze járt.

De harmadnapra látogatókat kapott a Kádár család. A helyi rendőr jött hozzájuk, nem egyedül. Hanem két társával. Nagyon hivatalos volt. Megkérdezte, hogy ő lenne-e Kádár Gyula? Mintha nem tudta volna addig is. És akkor bilincsben vitték el.

Én bizony nem tudom, hogy a Kádár-féle pert miért éppen V.-ben kellett lefolytatni. De valami oka csak kellett, hogy legyen, ha egyszer ez történt. Lehet, azt gondolta valaki, hogy jobb azt az otthoniaktól minél távolabb megtenni. Na, ha így volt, akkor nem egészen jól gondolkodott az, aki e dolgot eltervezte. Mert abban a megyében élt, igaz vidéken és az is igaz, hogy a munkájába temetkezve, éppen Kádár Gyulának az idősebbik leánya. De úgy el volt ám temetkezve a munkájába, hogy saját magától még talán azt sem tudta volna meg, hogy az édesapja is ott van, csak éppen zár alatt. Nem nagyon tartotta ő a kapcsolatot az otthon maradottakkal. Hanem ezúttal azok jöttek utána. Kati jött kisírt szemmel.

– Hát téged nem érdekel, hogy az apádat bezárják?

– Bezárják? Miért zárják be?

És így tovább, szó szó után, míg egyszer csak világosan állt előtte az egész szomorú történet.

– Csak a vonóval koppintotta meg! – sírta Kati.

– És gondolom, azt is csak egy kicsit.

– Hát persze!

– Na, akkor nem is lehet valami nagy büntetése. Hát az az Arghir előkerült?

– Persze, hogy előkerült. Igaz, hogy jól elverték, de ez már csak akkor történt, amikor apánk elment onnan. És legnagyobb részt ő maga volt az oka.

– De hát hogy?

– Azt úgy, hogy előbb a magyarok vertek rajta egy sort, amire aztán elkezdett kiabálni, hogy ne verjék. Persze magyarul, hogy értsék is meg. No, akkor meg a románok kezdték rá, hogy miért kellett neki magyarul beszélnie. Ők aztán tényleg jól elverték. Még lehet, hogy tán valami haragosa is akadt a tömegben. Mindenesetre csontja nem tört. Él és jár.

– És nem próbáltátok megkérlelni?

– De megpróbáltuk, de azt mondta, hogy nem rajta múlik. Valaki hivatalból jelentette fel.

Hát így beszélgetett a két lány, latolgatták az esélyeket, aminek aztán a vége az lett, hogy el kell menni a bíróságra, megtudakolni, hogy mekkora is a baj.

– Ezt pedig leginkább te tudod megtenni! – jelentette ki Kati, fellebbezést nem tűrő hangon.

Teréz pedig éppenséggel a legkevésbé volt alkalmas arra, hogy egy ilyen hivatalos dolgot nemhivatalos úton elintézzen. Hiszen nem volt még szinte semmi tapasztalata abban. A saját falujából, a középiskolai tanulást leszámítva, egyenesen a tanítóképzőbe jutott, onnan pedig szintén egyenesen oda, ahol neki helyet jelölt ki az éppen regnáló hatalom. Ott pedig megült, s jól-rosszul, ahogy tudta, végezte a dolgát.

Azért csak elment a bíróságra, megtudakolandó, hogy mit is lehetne tenni. Ott, az udvaron, egy kövön ült egy nagyon szép nő, egy műanyagpohárból kávézott s cigarettát szívott hozzá. Teréz hát odament hozzá, s megkérdezte tőle, hogy kihez is lehetne fordulni ügyes-bajos dolgában. A szép nő rögtön kiérezte a kiejtéséből, hogy kiféle, hát a kezdeti román nyelvű tudakozódás után magyarul folytatta a beszélgetést. Ettől aztán még szimpatikusabb lett Teréznek.

– Jaj, a Kádár-féle ügy? Na, azzal éppen az én főnököm foglalkozik, a főügyész helyettese.

– És milyen ember az a helyettes?

– Milyen? Hát nagyjából olyan, mint amilyen egy ügyész szokott lenni. Kíméletlen, kegyetlen, de meglehetősen művelt. Amariei, úgy hívják. Amariei Ionut. Én biz' nem tudom, hogy egyáltalán el lehet-e érni nála valamit is az apád ügyében. Különösen, hogy rendőrgyilkosságra való felbujtással van vádolva.

– Azért, mert egyet koppintott annak a szomszédnak a fejére egy hegedűvonóval?

– Sajnos. Rossz időben és rossz helyen koppintott. És most különben is fel van fújva minden ilyen ügy, amennyire csak lehet. Valakik valahol Bukarestben példát akarnak statuálni.

– De mégis! Mit szeret az az ügyész?

– A nőket – jelentette ki kíméletlenül Borzán Kinga, a titkárnő.

Teréz erre megköszönte az információt és elment, meggondolni a további teendőket.

Ekkor már több év is elmúlt azóta, hogy Bekeháti Miki próbált közel kerülni hozzá, így hát adódott időközben némi tapasztalata arról, hogy milyenek is a férfiak. Ám ez a tapasztalat elég felületes volt, alig valamivel több a semminél. Volt időközben egy barátja, akivel járt vagy két évig, de hogy milyen keveset is jelentett neki az egész, az abból is megállapítható, hogy bizony néha még mostanában is megesett, hogy este az ágy magányában Bekeháti Miklósra gondolt szeretettel.

– De anyánk kisírja mind a két szemét, ha semmit se csinálsz! – visított a telefonba Kati, amikor meghallotta, hogy hogyan is lehetne azt az ügyészt megkörnyékezni, s hogy erre ő aligha lesz hajlandó.

Aztán megint eltelt egy néhány nap. Teréz csak gondolkodott, csak ette magát, de végül se jutott eszébe semmi érdemleges. Nem volt mit tenni. Csak elhatározta, hogy megismerkedik azzal az ügyésszel. Elvégre megenni nem fogja. Új lyukat sem fog fúrni rajta, ahogy az ilyesmit Kalapos Erzsébet jellemezte.

Aztán amikor megismerte Amariei ügyészt, akkor jött a meglepetés. Az ügyész úgy hasonlított Bekeháti Mikihez, mintha az idősebb testvére lenne. Aminthogy tényleg idősebb is volt, valami hét-nyolc évvel.

Aztán jöttek a további meglepetések, általában kellemesek. A férfi nem volt sem durva, sem erőszakos, nem akarta lerohanni sem. Ezzel szemben elvitte kirándulni, többször is, elegáns vendéglőkbe vacsorázni, és általában kultúremberként viselkedett. Így aztán, amikor arra került a sor, hogy az övé legyen, akkor az már az addigiaknak egészen természetes folytatásának tűnt. Talán egy kicsit bele is szeretett. De mindenesetre megbecsülte benne a módot, ahogyan vele viselkedett.

Közben a Kádár-per folyt tovább a maga hivatalos útján. És bizony annak a kimenetele nem volt valami kellemes. Kádár Gyulát, mint felbujtót, öt évre ítélte a v.-i bíróság. Ennél többet nem tudtak megítélni azért az egy koppintásért a vonóval. Arghir volt rendőrőrnagy és családja elégedett lehetett. És elégedett is volt.

De már ekkor Teréz olyan erősen kötődött Ionuthoz, hogy ha akarta volna, se tudta volna elhagyni. De nem akarta. Ellenkezőleg, ha Ionut el akarta volna küldeni, még ő könyörgött volna, hogy ne tegye. Pedig ekkor már tudta azt is, hogy mit jelentett igazából Kingának az a kíméletlenül odavetett válasza a kérdésre, hogy mit is szeret az az ügyész? „A nőket!”

Most is szerette. Nem is nagyon tartóztatta meg magát, bár Teréz gyakorlatilag úgy élt vele együtt, mintha a felesége lenne. De csak mintha. Azért Ionut nem vette feleségül. Ha valaki kérdezte, akár a Teréz jelenlétében, akár más környezetben, mindig kitért az egyenes válasz elől. És nem is volt hajlandó még csak megmagyarázni sem. Egyetlen mondattal sem. Különben ez sohasem derült ki azóta se.

A férfiak általában nem szoktak éppenséggel mindent elmondani a feleségüknek. Igaz, a nők sem. Hát Amariei Ionut sem volt különb ebben a dologban a többi embernél. Nem számolt be például arról sem, hogy néha, amikor hivatalos ügyei az ország belsejébe szólítják, rendszeresen fel szokta keresni azt a bizonyos Arghir nevű volt rendőrtisztet, aki a Kádár család egész kálváriájának a közvetlen okozója volt. Felkereste és általában meg szokták beszélni barátilag a világ dolgait, a körülöttük lefolyt történéseket. Én biz’ nem mondom egy szóval se, hogy ismerték volna egymást azelőtt is és hogy netán össze lettek volna beszélve. Már csak azért se mondom, mert nem lenne igaz. De az ügy, a per folyamán megismerkedtek és észrevették azt is, hogy milyen hasonló a világlátásuk. Hát le-leültek egy cégér mellé, jókat beszélgetni. Egy ilyen alkalommal aztán csak kibukott Arghirból a kérdés, hogy miért nem veszi el Terézt?

– Látod, pedig én Katit szívesen elvettem volna – jelentette ki a levitézlett tiszt.

– Úgy látszik, ez a különbség közöttünk! – fizette ki az ügyész őt is a nagy semmivel.

– Ám ez hagyján! Amit aztán igazából nem értek, ha a fejem kettéhasad, akkor se értem, az az, hogy mit akarsz te azzal a Terézzel, mikor ott van, állandóan ott ül az előszobádban a világ legszebb nője?

– Azt nem. Az „házinyúl”! Amire pedig köztudott, hogy nem kell lőni.

– Na, azt hiszem, hogy ez az egyik legnagyobb marhaság, amit ilyen vonatkozásban hallottam! Még hogy házinyúl. Hát van a mostani, reggeltől estig dolgozó embernek lehetősége egyáltalán másféle nyúllal csak megismerkedni is? Én mondom neked, dobd ki azt a nőt és próbálj meg megházasodni! Azt csak nem tagadod, hogy már nagyon itt volna az ideje...

Ionut ezt nem tagadta, és így ez a beszélgetés annyiban maradt. Illetve, dehogyis maradt annyiban. Hiszen ha tudná az ember a jövőt, hát sok mindent másképp csinálna.

Példának okáért, alig egy kis idő elteltével, merthogy ő ilyen volt, megint megakadt a szeme egy másik nőn. Hogy miért? Ki tudja? Semmiképp nem kellett volna, hisz az a nő még csak nem is volt szebb Teréznél. És férje is volt neki. Ámbár lehet, hogy éppen ez képezte az ellenállhatatlan ingert. Úgy is volt, hogy az új nő már behódolt az ő behízelgő stílusának. Már együtt jártak kirándulni, meg a strandra, néha éppen hármasban is. Ibolya, ez volt a nőnek a neve, elhagyta a férjét is, hogy csak a Ionuttal való barátságának éljen. Nem bánta ő azt, hogy Teréz is létezik, aminthogy lassan Teréz is megszokta, hogy Ionutot csak akkor lehet megtartani, ha belemegy az ilyen játékokba.

Aztán egyszer csak hirtelen fordult a kocka. Ibolya egyik napról a másikra visszament a férjéhez, éppen mintha újra beleszeretett volna.

Ionut nem tudta mindezt mire vélni. Csak későn, hónapok múlva esett le a tantusz, hogy hiszen az ő titkárnője képzett pszichológus, és hogy ő ismeri azt a férfit, Ibolyának a férjét. Nyomozni kezdett és rájött, tényleg Kinga tudta a férjet úgy befolyásolni, hogy annak visszatért az önbizalma és sikerült újra meghódítani a feleségét.

Ionut szörnyen feldühödött a titkárnőjére. Utána is nyomozott egy kicsit és sikerült az előéletében egy pár homályos történetet felderíteni. Akkor már csak annyi volt a teendője, hogy becsukassa Kingát vizsgálati fogságba, lehetőleg egy olyan társasággal egy cellába, amely társasággal igen nehéz volt együtt élni.

Hanem rosszul számított. Az történt ugyanis, hogy Kinga néhány napi fogság után egyszercsak lefeküdt a priccsére és meghalt. Nézték az orvosok, dühöngött az ügyész, de bizony semmit nem lehetett kimutatni. Kinga egész egyszerűen kisiklott a kezéből. Legalábbis ő így értelmezte.

Inni kezdett, de ezt már Teréz se bírta ki, elköltözött tőle. Amariei főügyész – mert ekkor már az volt – egy éjjel merev részegen ment haza, elesett és a saját udvarán reggelig megfagyott. Igen kevesen sajnálták.

Teréz ekkor legelőször is hazament a családjához. Jól tette, mert az édesapja is kevéssel azelőtt szabadult ki a börtönből.

De nem volt maradása otthon. Visszament V. megyébe, folytatta a munkáját. Majd gondolt egyet, s megpróbálta megkeresni Bekeháti Mikit. Meg is találta. Miki ekkor éppen fiatal házas volt. A felesége ugyan vagy egy évvel idősebb volt mint ő, de nagyon szép, és Miki már iskolás korában szerelmes volt bele. Most hát összetalálkoztak.

Matt három lépésben

1. Nyitás

Tisztelt embertársam, ki elhatároztad, hogy elolvasod a most következő történetet, ne ijedj meg a cím láttára, nem egy sakkot tanító, vagy esetleg népszerűsítő iromány tartasz a kezedben. Igazából nem is igen tudok sakkozni. Persze a lépéseket ismerem, mint valamennyire is művelt emberhez illik, de ott aztán véget is ér a tudományom. Nem vagyok sem kis-, sem nagymester. Hanem azért ez a történet annyira hasonlít egyes olyan sakkjátszmákhoz, amelyet kezdőknek tanítani szoktak, hogy nem tudtam ellenállni a kísértésnek, ilyen címet választottam.

És ha már itt vagyunk és magyarázkodnom kell, hát azt is jó előre elmondom, hogy az itt leírt helyszíneket is hiába keresné bárki Európa térképén, még akár a tizennyolcadik századi térképén is, mert nem fogja ott meglelni. Ami nem azt jelenti, hogy ilyen helyek egyáltalán nem léteztek volna, de sem a hely nem illeszkedik a történethez, sem a történet létező helyhez. Hanem:

Írtam én valamikor, régebben egy történetet, egy kis tanítványom ötletéből, amelyben szó volt egy olyan hölgyről, aki álarcot viselt. Akkor az a történet abba maradt, nem folytattam. Csak mostanában kezdtem érezni torzó voltát, s gondoltam arra, hogy a szükséges felvilágosításokat megadjam. Annak, aki igényli. Hát akkor tessék! Itt áll.

Abban a különleges, forrongó tizennyolcadik században kezdődött tehát, és majdnem úgy, mint egy mese. „Volt egyszer egy király és annak egy csodálatosan szép lánya”. Ebben mindössze csak annyi hibádzik, hogy a király nem volt király, „csak” nagyherceg. De azért általában felségnek szólíttatta magát. A rend kedvéért. Mert rendnek ugyebár lennie kellett. Ebből aztán nagyjából kitalálható is, hogy alighanem valami kis német hercegségről lehet szó, olyanról, amilyenek úgy teremtek abban az időben Európa északi tájain, mint eső után a gomba. Ott, ahol a nyarak már hűvösek, de a tél azért nem olyan rettenetesen hideg, ahol még élni is lehetett. Az országnak – mert hát Istenem! ország volt, ha nem is valami nagy – voltak néminemű hegyei, azokon erdők, s amiből a fát ki lehetett termelni, de nem túl sokat, csak annyit, hogy azért maradjon is, volt egy kis tengerparti síksága, ott megtermett, ha más nem, hát a rozs meg a zab. Ipara nem volt, de akkoriban még más népek se nagyon dicsekedtek ilyesmivel, hacsak az angolok nem, mert ők azzal is dicsekedni szoktak, amit más ember legszívesebben elrejtene szem elől. De az már legyen az ő problémájuk! Az ország népe természetesen vallásos volt, de nem túlságosan, mint általában az észak-európai népek abban az időben.

A király, bocsánat: a fejedelem, kastélya ott állt, ahol a hegyek éppen végetértek, s a síkság megkezdődött. Jól ki volt az találva annak idején az ősök által, igen dekoratív volt az egész. Az egész nép szapora volt, s az uralkodói család úgyszintén. Volt tehát ez idő szerint két fiú, és volt az előbb említett leány (majdnem azt írtam, hogy királylány). Hogy el ne felejtsem, Mária volt a neve. A kastélynak nagy parkja volt, ami hátul kertbe ment át, még hátrább szőlős, majd erdő következett. Ebben a kertben, s még inkább az erdő szélén tudtak a gyerekek igen jól játszani. Voltaképpen kicsi korukban csak annyira vigyáztak rájuk, hogy magukban lehetőleg kárt ne tegyenek. A fiúkra még annyira se. A fiúkra egyébként a fejedelmi sarjak jellemző jövője várt, vagyis a nagyobbik, a trónörökös katona kellett legyen, a kisebbik meg, ha felnő, főpap lesz. Ezt nem is a fejedelem döntötte el, hanem a mindenkinél erősebb szokásjog. Elképzelni sem lehetett máshogy. Mária? Hát őt majd férjhez adják, lehetőleg minél jobban, hogy ő is emelje a szülői ház fényét, erejét. De hát még igen fiatalok

voltak. Azért Ferenc, a nagyobbik, már katonaiskoláról ábrándozott, hogy ő ott micsoda hőstetteket fog véghezvinni. De az öccse se maradt el mögötte a vadságban, hiszen ő meg azért akart mindent megpróbálni, mert ha egyszer pap lesz, akkor úgyis szelíden kell majd élnie.

Mária? Ő bizony mindkettőnél vadabb volt. Nem volt fa, amire fel ne mászott volna, lyuk, amibe bele ne kukkantott volna, de ha belefért, bele is bújt. Olyan is megtörtént aztán, hogy nem tudott kimászni. Ha Vilmos nincs, hát ki tudja, mi történt volna.

Nos hát, Vilmos. A fiúknak természetesen katonai nevelő járt, hogy jóidejében megszoktassa őket a keménységgel. Volt is nekik, egy öreg őrmester, aki már a harctéren nemigen érvényesülhetett volna, de a hatalmas tapasztalatokat a herceg nem hagyta kiaknázatlanul heverni. Hát ő volt a két fiú katonai nevelője. A kislánynak meg?

– Tényleg! Mi kell egy kislánynak? – kérdezte a herceg a feleségét.

– Hogy mi? Hát természetesen zenemester – replikázott a feleség.

No hát, ez volt Vilmos. Mivel azonban ekkortájt Mária hercegnő csak nyolc éves volt, hát olyan zenemestert kellett választani, aki maga is nagyon fiatal még. Aki együtt tud játszani a gyerekekkel, de azért nagyon tehetséges, jól ért a zenéhez, és persze kapható is arra, hogy hercegi zenemester legyen. Jó szerencse volt, hogy egyáltalán ráakadtak, mert akkor már éppen a legjobb úton volt ahhoz, hogy elkallódjon. Alkoholista volt az apja, maga is zenész különben, meg nagy zsarnok is a családban, az anya csak, mint valami sápadt pincebogár lézengett mellette, de még így is jóval többet dolgozott, mint a férje. De ez annak a kornak minden polgári asszonyára rámondható volt. Vilmos tehát ekkor tizenhárom éves volt, maga is gyerek lett volna, ha nem olyan koraérett. A koraérettség természetesen a zenére vonatkozik, meg arra a sok nyomorra, durvaságra, amit a családjában addig is látott. Egyébként az apa is éppen olyan tehetséges lett volna, ha nem kapott volna rá az ivásra. És éppen azért kapott rá, mert a zenei álmai vonakodtak olyan gyorsan megvalósulni, ahogyan ő elvárta.

Az apa, a hercegi pár örömére, nem támasztott nehézséget a fia alkalmazása ellen. Inkább mintha még örült is volna. Csak annyit kötött ki, hogy a fiú zenei kibontakozását ne akadályozzák. Amit készséggel meg is ígértek neki. A kor eléggé szabadelvű volt több tekintetben is. Ekkor kezdett kibontakozni Voltaire, valamivel később pedig Rousseau munkássága. Akiket még a minden oroszok cárnője is nagyra becsült. Igaz ugyan, hogy más tekintetben viszont elég sok durvaságot megengedtek maguknak az emberek, még a főrangúak is. Bizony a fenséges főherceggel is megesett néha, hogy jól elverte a feleségét. Amint azt a tudós bíró, Ráth-Végh István dokumentálta is, igaz, más főhercegi családokra vonatkozóan.

Nos tehát, folyt a szabad élet, a játék, a móka, s ebben rendszerint Vilmos is a gyerekekkel tartott. Néha az őrmester is, de ő ritkábban, általában méltóságán alulinak tartotta az ilyesmit. A főhercegi párnak is jól jött, hogy a gyermekek nincsenek állandóan a nyakukon, sőt tavasztól őszig még a házban sem. Gyülekeztek némi sötét felhők akkoriban Európa egén, amit a nagyobb országok liberalizmussal, a szabadság látszatának megadásával próbáltak meg eltitkolni a polgáraik elől, amihez az olyan kicsi, mint a most emlegetett, nem volt elég gazdag. Meg aztán például olyan dolgok is történtek, hogy például az ország egyetemén – mint minden kis német nyelvű államnak, ennek is jól menő egyeteme volt – megcsappant a diákok száma. Hogy azért-e, mert a fiatalok másfelé, szabadabb levegőjű helyekre mentek tanulni, vagy csak az ország egyeteme nem volt már olyan színvonalú, mint régebben, ezt utólag bajos lenne kideríteni. De meg nem is vigasztalná az ország vezetését. Hiszen a diákokból bevétel volt, ami lám, most maga is csökkent. Volt tehát min filózni a főhercegi párnak, s egyáltalán nem bánták, hogy legalább a gyermekek elvannak egymással.

Pedig lehetséges, hogy nem ártott volna jobban odafigyelni rájuk. Akkor talán meglátták volna azt is, hogy az időközben délceg ifjúvá növekedett Vilmos nem egyformán viszonyult ám mindhárom gyerekhez, hanem bizony mind többet és többet Mária körül sündörgött. Az vesse rá az első követ, aki maga nem ezt tette volna!

Vilmos húszéves lett és Mária is betöltötte a tizenhatot. Most már nem a kerti, erdei bujkálás volt a fő attrakció, inkább a tényleges zenetanulás. És lám, kiderült, hogy Máriának valóban van tehetsége is a zenéléshez. Vilmosnak pedig egy másik kvalitására derült fény időközben, arra, hogy igen szépen, behízelgően tud történeteket elmesélni. A két fiú ekkorra már megindult azon a pályán, amire ténylegesen szánták őket.

Vilmos, aki nem mindennapi műveltséget szívott magába a hercegi házban, előlépett általános tanítónak. Ez mindenképpen jó volt, mert az, amit elmesélt Máriának, igazán használható volt, s emellett egy csepp plusz pénzbe se került.

Tiszta szerencse, hogy egy ilyen állandó együttlét nem termett keserűbb gyümölcsöket is. De vajon tényleg nem termett?

Nagyon szépen tudott mesélni. És érzelmesen is, tehát hatásosan. A szavait természetesen legtöbb esetben a zenéből vett hasonlatokkal támasztotta alá, végül is ahhoz értett a legjobban. A tizenhat éves hercegkisasszony (akkor annyi volt) valósággal itta a szavait. És a hercegi pár még mindig nem gyanakodott semmire. Miért is gyanakodott volna a csendes és rendkívül tisztelettudó fiatalemberre? Akit különben ők maguk is megszerettek, mintha a fiuk lett volna. Vagyis inkább még jobban megszerették, hiszen ez a szeretet érdek nélkül való volt. Ő nem volt az ország jövőjének a záloga, semmit nem kellett megtegyen, ami nehéz és kellemetlen volt, ellentétben a hercegi ifjakkal.

Ezért hát Vilmos barátunk valósággal a rendes kísérőjévé lett Máriának. Persze más, szigorúbb kísérők mellett, akiknek az volt a dolga, hogy azért mégis nyitva tartsák a szemüket.

Mint ahogy az általában lenni szokott azok, akiket azért fizetnek, hogy megtegyenek valamit, általában csak félszívvel teszik azt. Mária sokszor hosszú napokra Vilmosra volt bízva. Ő pedig – ki is használta azt, amit lehetett. Hiszen ha egy virág szemmel láthatóan neki nyílott ki, bolond lett volna, ha le nem szakítja. Tudta. Természetesen pontosan tudta, hogy ők a hercegkisasszonnyal soha nem lesznek egy pár. De ez egy valami volt. A közöttük kibontakozott érzés pedig egy egész más dolog, és azt lehetőségükkel élve, teljes mértékben ki is használták.

Az emberi testnek is van zenéje, hogyne kellett volna arra is megtanítsa kis védencét!

Mária igazából csak egész keveset vonakodott, aztán pedig mindketten nagyon jól érezték magukat.

„Jaj, de mi lesz, ha ennek a testi muzsikálásnak maradandó következménye is lesz?” – ijedt meg a kislány. Szerencséje volt, ok nélkül. De ezzel az ijedtséggel aztán vége is volt az idillnek, méghozzá végleg. Azt nem lehetett kockáztatni! Vilmos is tudta. És azt is, hogy ha Mária hercegnő segítséget kell kérjen valakitől, akkor az az ő végét jelenti. Méghozzá fizikai értelemben. Ilyesmivel nem tréfálkoztak az uralkodók annak idején.

Volt a palotában egy idősebb udvarmesternő, aki azelőtt is sokszor segített a kislányon, amikor még ártatlanabb csínyek következményei alól kellett kisegíteni. Itt volt az ideje, hogy teljesen lekötelezze a hercegnőt.

– És van valami jele annak, hogy ennek a dolognak esetleg következménye lesz – kérdezte meg nyíltan. – Esetleg kimaradt vérzés, hányás, szokatlan éhség?

– Nem. Semmi ilyesmi.

– Hát kisasszonyom, a szüzességed odavan. De ez nem olyan nagy vész, lehet rajta segíteni. Ha semmi egyéb baj nincs, ezt én elintézem. De akkor mindennek úgy kell történnie, ahogy mondom. Kicsit kellemetlen lesz, de túl leszel rajta. Azt a lurkót pedig tüntesd el! Elég bajt kevert ugyan azzal, hogy belekóstolt a mézesbödönbe, de a halálát nem kívánom.

És harmadnapra Vilmos eltűnt. A ruhái egy részét megtalálták a tenger partján, úgy lehet, fürdött és belefulladt. Sajnálta mindenki, de tenni semmit sem lehetett.

Maga a delikvens jó sok pénzt kapott az udvarmesternőtől, eleget ahhoz, hogy valahol, senki se volt kíváncsi arra, hogy hol, más néven, új egzisztenciát biztosítson magának.

A hercegi család megsiratta, aztán elfelejtették. Annál is inkább, mert egyéb gondjuk is akadt. Mária kisasszony beteg lett. Sokféle tünete volt, egy része mérgezésre vallott volna, más részük, ezekből volt több, akár valami belső daganatot sejtetett. Az udvari orvos tanácstalan volt. Végre az udvarmesternő – nagyon szerette a kislányt – gondolt egy külföldi orvosra, akinek magánklinikája volt egy szomszédos országban. És akiről csodákat mesélt mindenki, aki hozzá fordult.

Először az udvarmesternő utazott el, hogy felderítse a terepet. Beszélt is az orvossal. Voltaképpen elmondta, hogy lényegében miről is van szó és mit vár el tőle. Természetesen jó pénzért.

– Miit? Hogy én? Személyesen, a hercegkisasszonynak? Na, ezt nagyon nem szeretem! Hogy én hozzányúljak? Ott? És még bizonylatot is adjak róla? Hogy aztán az egész az én nyakamba szakadjon? De hát nem untam meg az életemet! – méltatlankodott a középkorú doktor bácsi.

De aztán, szép lassan, az udvarmesternő rábeszélő tehetségének köszönhetően, mégis csak beadta a derekát.

– Önnek hozzá sem kell nyúlnia a hercegnőhöz! – jelentette ki a hölgy nagyon határozottan. – Mindössze arról van szó, hogy papírt, hivatalos írást adjon, miszerint a kisasszony valami súlyos betegségben szenvedett, és a kezelés következtében sajnos a szüzességét el kellett veszítse. Mégis inkább, mint az életét!

– No, nem bánom. De a kisasszonynak egy ideig itt kell maradnia a klinikán, mert különben a kutya sem hiszi el, hogy nem valami összebeszélés történt. Na, még tán jó is, ha itt marad, legalább megfigyelem, hogy nem kapott-e tényleg valami betegséget attól a pernahajdertől. Aztán: Csitt! Senkinek semmit!

– Semmit hát. És még azt sem szabad tudni a többi betegnek, hogy ki a külső pavilon titokzatos lakója. Jó, ha inkább csak álarcban jár-kel a többiek között!

Ebben meg is egyeztek. Egy hétre rá Mária hercegkisasszony beköltözött von Bernardy klinikájára. Ott is maradt valamivel több mint egy hónapig. Nem eresztette a doktor, csak akkor, amikor megbizonyosodott arról, hogy tényleg nincs semmi baja. Természetesen a kisasszony azonnal jobban lett, mihelyt beköltözött a klinikára. Hogy is ne lett volna jobban, mikor az udvarmesternő akkor már nem adagolta neki a pontosan kiporciózott mérget?

A többi, ami a klinikán történt, már alig lényeges. Én is csak a történeti hűség kedvéért mondom el, hogy éppen abban az időben volt a klinika lakója egy van Osten nevű fiatalember, egy amszterdami ékszerész kisműhelyének az örököse. Valami afféle úri betegsége volt, amitől köhögött meg le is gyengült, de aztán feltáplálták. Abban a kisműhelyben egy szép ékszert is rendelt magának a hercegnő, hát valami emléke is maradt a „betegsége” idejéből. Hogy aztán történt-e valami közte és az ékszerész fiatalember között? Ki tudhatja azt?

2. A csel

Még elmúlt egy év, amikor is az udvarmesternő egy szép tavaszi napon (azért nem volt az éppen olyan szép, mert zuhogott az eső, hideg volt és be voltak szorulva a jól fűtött szobákba) tisztelettel beszélni kezdett a kis hercegnőhöz. Elmondta, hogy most már minden tekintetben nővé érett, és éppen ezért eljött az ideje, hogy némely az életben előforduló dolgokról komolyan elbeszélgessenek.

Kissé különösnek tűnhet, hogy a hercegi ház leánya az udvarmesternő nevelésére szorul, de ismerjük a család milyenségét, elgondolhatjuk, hogy hát kinek is másnak a nevelése érvényesüljön? Az apáé, aki valódi zsarnok módjára uralkodott a családján? Vagy az anyáé, aki az utóbbi időkben mind inkább sáppadozó penészvirággá változott. De hiszen éppen ettől félt az udvarmesternő is. Hogy a hercegné meg talál halni és akkor mi lesz Mária hercegkisasszonnyal? Persze, minden bizonnyal bele fogják kényszeríteni valami nemszeretem házasságba, ezen nem lehet változtatni, de ha már mindenképpen így lesz, legalább ne menjen készületlenül a vágóhídra. És ekkor az udvarmesternő visszaemlékezett arra, hogyan jött a hercegné annak idején az országba, mint viruló rózsa, és hogyan változott az évek folyamán azzá a penészvirággá, aki ekkor volt.

Jó szíve volt az udvarmesternőnek, s erős akarata is, hogy véghezvigye a kis hercegkisasszony női nevelését. A szülők különben se bánták, egész mással voltak elfoglalva.

Így tehát, Mária hercegnő megtanulta lassanként, hogy milyenek a férfiak a valóságban, mire lehet tőlük számítani és mire nem, s azt is, hogy hogyan lehet úrrá felettük.

– Mert hát, előbb-utóbb mindenképpen eljön annak az ideje, hogy a szüleid férjet válasszanak Neked, fenség. Nem lepődnék meg, ha már is ki lenne választva a megfelelő. Persze, uralkodó. Aki majd emeli a házunk fényét és rangját.

Az idős hölgy maga is elcsodálkozott volna, ha megtudja, mennyire eltalált mindent előre. Hiszen már valóban ki volt választva a megfelelő királyi vőlegény. Valódi király volt ugyanis, nem csak holmi templomkertnyi ország fölött uralkodó herceg. No, az igaz, hogy az országa nem sokkal volt nagyobb az övéknél. Valahol Európa déli részén terült el, részint félvad hegyi népek leszármazottai, részint valamikor jobb napokat látott nemesség lakta, amely azonban az utóbbi évek alatt leszegényedett és – jobb híján – lopott, ahol tudott.

Ferenc király személyisége a meglepetés erejével hatott. Nem volt sem durva, sem műveletlen, ahogy számított rá, ellenkezőleg; finom volt, több nyelvet beszélt és eléggé világot látott. Az anyanyelve egyébként szintén valami német dialektus volt, mint éppen nekik is, eszerint tehát az egymás megértése semmiféle gondot nem okozott. Mária hercegnő titokban hálás is volt az apjának, hogy ilyen vőlegényt választott neki. Az udvarmesternő csak hümmögött, amikor ezeket elmondta neki. De végső soron ő maga sem tudta, hova tegye a délvidéki királyt.

– Azért csak légy résen, fenség!

Mária tehát résen volt. De egyelőre nem sikerült semmiféle hibát találnia a királyban. Igaz ugyan, hogy az ilyen első látogatás során mindenki a legelőnyösebb arcát szokta mutatni. Még az is külön udvariasság számba ment, hogy a látogatás személyesen történt. Akkoriban nemigen volt ez szokásban uralkodóknál. Aztán kiderült, az udvarmesternő kiderítette, hogy oka is volt ennek. Ferenc királyt ugyanis még kis gyermek korában eljegyezték egy másik hercegnővel, akit a szokásnak megfelelően sokáig csak képen láthatott. Amikor aztán személyesen is találkoztak, kitört a botrány. Az még hagyján, hogy a menyasszony az anyja lehetett volna, de hozzá még csúf is volt, mint az éjszaka. Bolond volt talán az a festő, vagy nagyon jól megfizették, esetleg éppen ellenkezőleg, félt az akkori királytól, mint a haláltól, hogy ilyen

festményt volt hajlandó elkövetni, erre soha nem derült fény. Ám bizonyos, hogy mindenki belátta: abból a nászból nem lesz trónörökös. Így aztán a herceg, a mostani király, jobbnak látta a saját szemével meggyőződni a leendő királyné milyenségéről. No, arra nézve valóban meggyőződött, hogy itt a menyasszony szépségével nem lesz baj. De a műveltségével sem és a tánctudásával sem. Ez mind kiviláglott azon az udvari bálon, amelyet a tiszteletére adtak. Mária hercegnő sürgött-forgott, táncolt, szellemesen társalgott és a pár évvel azelőtt, egy hollandi kisműhelyben megrendelésre készült karperec is úgy csillogott a karján, ahogy csak kellett. Egyszóval: meg lehetett volna enni.

Aztán... megint csak a várakozás. Bár a hercegnő a huszonegy évével jószerint már vénlánynak számított, de az anyja ezúttal valóban a sarkára állt és semmiképpen se akarta hagyni, hogy a lányát férjhez adják a nagykorúsága előtt. Az országnak pedig az ő vagyonára is szüksége volt (mármint az idős hercegnéére), hát semmiképpen nem lehetett eltenni az útból.

A várakozás ideje megint az udvarmesternőé volt. Tovább folyt a tanítás.

– A házastársi kötelességet pedig teljesíteni kell, de ez gondolom, nem lesz túlságosan nehéz. Talán éppen a királynak lesz nehezére.

Végül is az utódok, a trónörökös nemzése, illetve megszülése az egyik legfontosabb feladat.

A hercegnő ekkor bevallotta, hogy azóta, amióta Bernardy doktor klinikájának a vendége volt, nem látott férfit közelről, és már nagyon hiányzik neki. Fél, hogy alkalom adtán valami meggondolatlanságot cselekszik.

– Jaj! – ijedt meg az idős asszony. – Ilyenre még gondolni sem szabad! De hát miért nem szóltál, kisasszonyom? Hiszen vannak bizonyos teák, főzetek, olyanok is, amik a vágyat csökkentik, nem csak olyanok, amik növelik. Én tudom a módját ennek is.

És így lett. A kis hercegnő megnyugodott. Ugyanakkor nagyon erősen elhatározta azt, hogy az udvarmesternőt magával fogja vinni az új országába is. Számított némi cirkuszra ez okból, de a végén szokatlanul simán ment a dolog. A szülei nemcsak, hogy nem gördítettek akadályt, hanem ellenkezőleg, igen örültek annak, hogy az udvarmesternő is megy. A maguk módján szerették a lányukat.

Az utazás megkezdésének a napja is eljött. A herceg ragaszkodott ahhoz, hogy a menyasszony hajón tegye meg az utat, tekintve az akkori Európa országútjainak a bizonytalanságát.

– Azt a kis tengeri betegséget ki fogod bírni! Inkább, mint egy századnyi rabló támadását.

Ebben a hercegnő is egyetértett. És amikor meglátta a hajót, igazán megnyugodott. Szép, erős holland hajó volt. A vőlegénye küldte érte. Ekkor lett igazán világossá előtte az, hogy a vőlegénye valóban király, nem csak annak mondják, meg az is, hogy valóban szeretné, ha épségben megérkezne.

A hajóút nyugodtan telt el, érdekes módon, a hercegnő egyáltalán nem lett tengeribeteg, ellentétben az udvarmesternővel, aki viszont két napig volt kénytelen a hajókorlát mellett állni és Neptunnak áldozni. Tehát nyugodt út volt, mindössze egyetlen kellemetlen incidens zavarta. Akkor történt, amikor a hercegnő először pillantotta meg a kapitányt. Aki pedig a legkifogástalanabb udvari etikett szerint viselkedett magas rangú utasával szemben. Annál inkább csodálkozott a betegségéből épp gyógyulófélben levő kísérő, hogy Mária Emmerichnek szólítja a kapitányt és megkísérel nagyon bizalmasan viszonyulni hozzá. Amit egyébként a hajóparancsnok igen udvariasan bár, de elhárított. Mondom, kínos volt az eset. És még kínosabb lehetett volna, ha a férfi nem olyan jólnevelt. Az volt azonban, és ezért semmi nem szúrt szemet senkinek.

– Hát nem érted? Ez a férfi Emmerich van Osten, és én mint gyémántcsiszolót ismertem meg. Akkor. Tudod, amikor a doktor klinikáján voltam. De hiszen rendeltem is nála egy karperecet. EZT a karperecet! – mutatta meg az ominózus ékszert.

– Jó! Értem. Azt is tudom, hogy mi történt akkor köztetek. Nem helyeslem, hogy emlegeted és éppen most, de tudok róla és értem. Most meg tengerész. Minden bizonnyal elégedetlen volt a régi mesterségével, s kitanult egy másikat. Végeredményben ez a mesterség is jellemző a hollandusokra.

– Igen ám, de én kerestem! És ki sincs fizetve! Látod? Haragszik is rám, mert nem akar rám ismerni. És én akkor is kerestem, és kiderült, hogy meghalt az apja, felszámolták az üzletet, ő maga pedig nyomtalanul eltűnt.

– No! Hát ide tűnt el. Most pedig azért nem ismer meg, mert nem akar kínos helyzetbe hozni.

Egyikük se tudta ekkor még, hogy a dolog nem ilyen egyszerű. Hogy az ékszert kilopták az apa műhelyéből, hogy rendőrségi ügy lett belőle, hogy a felügyelő önbetörést állapított meg, a műhely tönkrement, az apa felakasztotta magát, s Emmerich van Osten nem a saját jószántából állt tengerésznek, hanem azért, mert más út nem állt már nyitva előtte.

Mindezt a jó idős hölgy már csak a megérkezésük után nyomozta ki, hosszas levelezések után és segítségével. És amikor elmondta a hercegnőnek, még akkor is megmaradt egy rejtély. Hogy hogy is van akkor az, hogy az ékszer mégis a hercegnő karján van, viseli és sem a tolvajnál nincs, sem pedig az állítólagos önbetörést elkövető halott apánál vagy tengerész fiánál.

Ezt azonban Mária hercegnő már csak jóval a hajóút után tudta meg. És nem is volt kíváncsi többre. És akkor elroppant valami benne és teljesen megváltozott, hanem ezt a változást a környezete nem vette észre rajta. A régi azért nem, mert messze voltak, az új meg azért nem, mert addig még nem ismerték.

Az egyetlen árulkodó jel az volt, hogy nem volt hajlandó a szüleinek levelet írni, de még hallani sem akart róluk semmiféle hírt. Ha kérdezte valaki, azzal hárította el, hogy most már ez az ő országa, ahol otthon kell érezze magát, nem teheti, hogy minden kisebb bajjal anyuci szoknyája mögé bújjon. Ferenc király eleinte egy kissé csodálkozott ezen, végül is nem volt szokás az ilyesmi az európai uralkodóházakban, de hízelgett neki, hogy a királyné olyan komolyan veszi a hivatását és ezt az egyetlen kis incidenst nem emlegette többé. El is felejtette.

Csak a jó udvarmesternő tudta, hogy a királyné olyan kemény lett, mint a gyémánt és hogy mi az oka annak a megkeményedésnek.

De ő hallgatott.

A király tehát elfelejtette és erre igen jó oka is volt. Az a bizonyos jó ok nem csak az volt, hogy pár hónap múlva a királyné egészséges trónörökösnek adott életet, ami különben is, mint királyi hitvesnek kötelessége volt, de amellett a jövő, az ország jövője maga is elbizonytalanodott egy kissé. Háborúba keveredett ugyanis.

Annak idején ezek a kis országok közötti helyi háborúk nem mentek ritkaságszámba, ámbár ezúttal úgy nézett ki, talán többről volt szó. Több országról mindenesetre.

A királyné nem érdeklődött különösebben a háború iránt. Nem is lett volna szép részéről. Sajnálta ugyan a sudár katonatiszteket, akik közül sokan meghalhatnak, s akik ráadásul elég nagy számban a királynéi udvartartáshoz tartoztak.

A királyné már régebben is, még lánykorában is szerette maga körül a dali fiatal katonatisztek jelenlétét. Azóta a hajós incidens és utókövetkezményei óta azonban változtatott egy kicsit ezen a régi szokásán. Most már nemcsak szép, egészséges, művelt és szellemes fiatal férfiakat

gyűjtött maga köré, hogy körüludvarolják, hanem szintén szép, fiatal, jó humorérzékkel rendelkező hölgyeket is.

Egy királynénak természetesen szüksége van udvarhölgyekre, és azt azért senki se vetheti a szemére, ha azok az udvarhölgyek nem csak előkelő származásúak, hanem emellett okosak és műveltek is. És ha véletlenül választani kellett egy előkelőbb származású és egy szerényebb, de műveltebb hölgy között, akkor minden esetben az utóbbit választotta.

Jókedv uralkodott a királynéi udvartartásban. Volt a palota kertjében egy távolabbi rész, amely addig bizonyos értelemben el volt hanyagolva. A királyné ezt a területet kérte a férjétől. Persze, meg is kapta azonnal. Azután a kertet, költséget nem kímélve rendbehozatta, s attól fogva ott tartotta a maga kerti mulatságait. Ezeken a mulatságokon mindig sok ember volt, az udvari nemesség színe-java. Zene szólt, jókedvű kacagás töltötte be a kertet, meg azt a három kicsi pavilont is, amit, sebtében ott építtetett. Ha valaki is ismerte volna királyné otthoni múltját, talán elcsodálkozott volna azon, hogy azok a pavilonok mennyire hasonlítanak azokhoz, amelyek a Bernardy doktor klinikáján voltak még pár évvel azelőtt. Ámbár hiszen nincs azon semmi csodálkozni való, hogy ha az ember lát valamit valahol, ami tetszik neki, hát megpróbál a saját határain belül valami hasonlót létrehozni.

A háborúval a királyné egy ideig nem is került igazán kapcsolatba. Igazából csak a hur lovag szerelmi ügyén keresztül látott bele egy kissé. De akkor igen fájdalmasan.

A lovag a legalacsonyabb rangú nemességhez tartozott. De még az is lehetséges, hogy nem is volt igazából nemes ember, s csak kiadta magát lovagnak. Ilyenféle kalandorok bőven termettek akkoriban. Volt olyan is közöttük, aki később tényleg karriert csinált, a legtöbbjük azonban eltűnt az élet és a háború forgatagában.

Ez a lovag hát valami szerelmi ügybe keveredett az egyik udvarhölggyel. Olyasfélébe, amit a hölgy eleinte akart is, meg nem is. Később a lovagot elfogták és bizony bebizonyosodott, hogy ő ugyan tényleg kalandor, de lovagnak igazából nem lehet nevezni. Nemes ember se volt. Az udvarhölgy emiatt szörnyen megharagudott rá. Elmondta az ügyet szeretett királynéjának, aki, mivel a merénylő külföldi volt, megbeszélte a királlyal.

Az eset valami csekély büntetést vont volna maga után, talán ötven botot és kitoloncolást az országból, de ezúttal nem az lett. Ebben pedig két esemény játszott szerepet, amelyekről, nem érdeklődvén ez irányban, a királyné semmit sem tudott.

A két esemény egyike szorosan kötődött a merénylő személyéhez. Eltűnt ugyanis valami katonai papír, olyanoknak az egyike, amelyek fontosak ugyan, de egyik percről a másikra elveszíthetik jelentőségüket, attól függően, hogy a fő hadvezér milyen parancsot ad ki, például esetleges átcsoportosításra. Úgy tűnt, hogy az irat a „lovag” közvetlen környezetében, lehetséges, hogy éppen az ő kezén tűnt el. Ezzel az ügy kémkedéssé lépett elő. De annak is csak a jelentéktelenebb formájává. Olyanná, amilyet meggondolatlan fiatalok feltűnésvágyból szoktak elkövetni.

A másik esemény érdekesebb volt és nagyobb érdeklődésre is tartott számot. Mint mondtam, háborús idők jártak. Nem lehet éppen azt mondani, hogy az egymással szomszédos kis országok mindegyike háborúzott, de elég sok benne volt, hogy aztán a végén kikaparja a saját gesztenyéjét.

Ebben a háborúban az ország egy ideig a szomszédos Hurlanddal egy oldalon állt. Néhány nappal (talán hetekkel) azelőtt azonban a király belátta, hogy ebben szövetségben nem terem számára babér, és megfordította a köpönyegét. És ebben a kontextusban a hurlandi ifjú tette egyszerre főbenjáróvá lépett elő.

A király nem volt rossz ember. Tudta ugyan, hogy példát kell statuálni és hogy nem mutatkozhat gyengének, de ugyanakkor azzal is tisztában volt, hogy a fiatalember még csak nem is gondolt arra, amivel vádolják.

Egy álmatlanul töltött éjszaka után, nem tudva dönteni, átküldte az ő udvarmesterét a feleségéhez, hátha az segítene kibogozni a csomót. De gyorsan ám, mert máris elkéstek.

– Tehát milyen büntetést érdemel, milyen büntetést kapjon az az ifjú? – kérdezte tisztelettel teljesen a királyi udvarmester.

A királynénak a szeme előtt az ő kisírt szemű udvarhölgye lebegett, és annak az elkeseredése afölött, hogy lám, tévedésből, milyen alakkal bonyolódott szerelmi viszonyba. A többiről nem tudott, vagy nem érdekelte.

– Természetesen a maximális büntetést! – jelentette ki határozottan.

– Jól hallottam? – kérdezett még rá az udvarmester.

– Igen, igen, igen, jól hallotta. Mégis, mit szabhatnának ki egy ilyen elvetemültre? – toppantott a királyné, és még hozzátette: – És nagyon kérem, ha lehetséges, ezzel többet ne zavarjanak!

A zord valóságra két nap után derült fény. A bűn kémkedés volt az ország ellen és a legsúlyosabb büntetés erre, amely mintegy a régmúlt maradványaként felejtődött itt, a nem nemes emberek számára a függőleges karóba húzás volt.

Aki az ítéletet hozta, annak a végrehajtását is végig kellett nézni. A királyné tehát ott ájuldozott az első sorban a végrehajtásnál. Pedig az egész az elképzeltnél békésebben zajlott le. Az utolsó kívánsággal az elítélt azt kérte, hogy annyi pálinkát ihasson meg, amennyit csak bír. Ezt szívesen teljesítették neki. A halála sem volt túlságosan nehéz, mert a hóhérnak volt annyi esze – lehet, hogy a királytól kapta parancsba –, hogy suttyomban megfojtotta az áldozatát, hogy ne szenvedjen sokáig.

A félelem teljesen eluralta szegény ifjúnak az arcát, hát a mester, akinek, mint mondottam, jó szíve volt, hisz elég emberi szenvedést látott s okozott is élete folyamán, csendes hangon beszélt hozzá:

– Nem fog fájni fiam, csak ne erőlködj![5]

És amikor a szerencsétlen a rengeteg pálinka és a csendes, nyugodt szavak hatására ellazult, akkor egyetlen, alig látható ütéssel eltörte az egyik felső nyakcsigolyáját, ott, ahol csak a hóhérok tudják, hogy a helye van.

Csak az, amit az utolsó szó jogán mondott a fiatalember, az maradt meg mindenki emlékezetében, további viszály magját ültetve el.

– Karó! Mit is vártam mást? Darnoktól.

A királyné még este is zöld volt és reszketett. A király bement hozzá az ágyasházába, hogy ha lehetséges, vigasztalja.

– Nem gondoltad meg, kedvesem, ugye? Esetleg nem is tudhattál róla, mert ezt a büntetést háromszáz éve nem használták ebben az országban.

[5] Szemtanú fiától hallottam, hogy egyszer Bali Mihály ezekkel a szavakkal bátorított egy akasztásra ítélt kiskatonát. Ha neki lehetett, akkor minden bizonnyal más hóhérok is megtehették az idők folyamán. Az ismerősöm különben személyesen is ismerte az „utolsó magyar hóhért”, aki akkor már visszavonultan élt Budapesten.

De a királyné, bár rázta a hideg, dacosan felvetette az állát és a vékonyan összeszorított ajkai között sziszegte:

– Mit is kaphatott volna egyebet? Egy ilyen utolsó gazember!

A háború ezután már nem tartott sokáig. Az akkor már minden oldalról támadott Hurland végül is megadta magát a győzők kénye-kedvére.

A darniai király sokszor volt rosszkedvű ekkoriban. Néha csak ült meredten egy széken és bámult bele a semmibe. Máskor meg, mintha elhatározta volna magát, eltökéltebb arcot öltött, de ez csak ideig-óráig tartott és utána megint visszatért az arcára a határozatlanság és a rosszkedv. A felesége előtt már semmit nem titkolt el.

– Ej, ezek a húrok! – sóhajtott nagyokat. – Mint valami kövület az egész ország! Mintha az alluvium, diluvium, vagy csak az ördög tudja, miféle fluviumból maradtak volna itt...

A királyné ama szerencsétlen karó-incidens óta valamennyire tanulmányozni kezdte a két nép történetét. Csak igazat tudott adni a férjének. Aki épp most is nagyot sóhajtott és folytatta:

– A nyelvük is... rajtuk kívül senki nem képes megérteni. A mi nyelvünk is ősi, de mi legalább tudjuk, hogy honnan ered. Legalábbis sok az egyezés a dalmát nyelvnek egyik dialektusával. De az övék?

Mária királyné itt elmulasztotta közbevetni, hogy őfelsége éppúgy német választófejedelmek családjából származik, mint ő maga, nem igazán helyes tehát a „mi nyelvünk” szóhasználat. A király pedig folytatta:

– Ők abban a hitben vannak, hogy még a langobardok leszármazottai közé tartoznak, de én inkább hiszem, hogy a nagyon kellemetlen török időkből felejtődtek itt.

Azok a bizonyos török idők még nem is olyan régen véres aktualitás voltak, s ha valakire rámondták, hogy tőlük származik, az ő maradékuk, az igen nagy sértésnek számított. Ám a királyné most sem szólt. A király pedig továbbra is elgondolkozva monologizált csendesen.

– Van a húrok országának egy területe. Szomszédos Darniával. Hát ezen a területen már darnok élnek többségben. Talán most volna alkalom annak a területnek a megszerzésére...

– Hát akkor, mire vársz, Uram?

A király csak csendesen ingatta a fejét.

– Olyan lenne az, mint a hullarablás...

– De hát miféle hazafi vagy te, Uram? – vetette ellen a királyné, nekitüzesedve. Ama szerencsétlen karóbahúzási incidens után a királynénak nagy becsülete volt a nép körében. Lánglelkű hazafinak tartották, s ezt néha már maga is elhitte. Mint éppen most is. Ferenc király azonban, úgy látszik, más fából volt faragva. Neki mindig volt egy néhány gátlása olyankor, amikor merész ötleteket kellett volna megvalósítani.

Ezúttal azonban a királyné nem hagyta annyiban.

– Na hát, ha magadban nem bízol (a király addig egyetlen szóval se említette azt, hogy nem bízik magában), hát akkor küldj ki engem arra a békekonferenciára, mint valami jószolgálati nagykövetet!

És úgy is lett. Méghozzá nem csak a királyné ment, de magával vitte a fél udvartartását is. Méghozzá – a nőnemű felét. Jobbára.

Manapság, ha azt mondjuk: konferencia, akkor unalmas öregurakat, s esetleg ugyanolyan öreg hölgyeket képzelünk el egy hatalmas teremben, akik beszédeket tartanak, miközben a terem nagy része kiürül, jobb híján – saját maguknak. Akkoriban ez nem így volt. Az arisztokraták a világ civilizáltabb részéről, jelenlétükkel tisztelték meg az ilyen rendezvényeket. Tény, hogy néha beszédek is elhangzottak, de az ügyek java általában a tárgyalótermen kívül dőlt el. Amellett pedig: ettek, ittak, mulattak, táncoltak, ahogyan az akkoriban helyesnek találtatott.

A társaság lelke természetesen Mária királyné volt. Ő, aki már nem volt éppen olyan fiatal, mint amikor megismertük, akár a Bernardy doktor klinikáján, akár az ékszerész fiával töltött liaison alkalmával, de azért még mindig nagyon szép volt, ha az akart lenni. És most akart.

Hurland követei nem voltak meghívva a békekonferenciára. Abban az országban mindenféle kellemetlen dolgok történtek, mint például az, hogy a királyság összeomlott a háború után. Aztán holmi népek, akiket sehol sem láttak szívesen, kikiáltották a köztársaságot, amely azonban nem a filozófusok köztársaságára hasonlított, hanem valami egészen másra. Olyanra, ami akkor még nem volt ismeretes, csak néhány év múlva lesz majd az, Jean Paul Maratnak és társainak köszönhetően.

A találkozó tehát táncolt. És közben... itt egy elejtett szó, ott egy mosoly, és mégis a legtöbb probléma megoldódott.

A mi királynénk hamar és jól eligazodott a követek milyenségét és főleg befolyását illetően. Meglátta, hogy az angolnak van a legnagyobb szava, mindenki figyelemmel hallgatja, mert fiatal kora ellenére valódi okos és komoly úriember. Neki volt egyébként a legnagyobb kísérete is. Ettől fogva el nem maradt volna a lord közeléből. Néhanapján még el is tűnt vele, csónakázni, kirándulni, vagy egyszerűen csak egy-egy nagyobb sétára. Amit egyébként a környezetében levő hölgyek ugyanúgy tettek a lord kíséretének tagjaival.

És a végeredmény csodálatos lett Darnia számára.

.....

Sakk Matt

Hárman voltak. Mivel nem tudok jobb kifejezést, azt vagyok kénytelen mondani, hogy beszélgettek. Mindenesetre megértették egymást, ötleteik voltak, amelyeket közöltek egymással, ezek az ötletek konfrontálódtak, egymáshoz idomultak és valamilyen eredmények alakultak ki belőlük. Most éppen csak hárman voltak. Volt olyan helyzet is, amikor többen voltak, volt olyan is, hogy csak ketten. Soha egyikük sem volt egyedül, amikor döntési helyzet alakult ki. Miért? Úgy volt megszervezve. Ők maguk szervezték meg így, bölcsen tudatában lévén annak, hogy minden tudatos individuum önző. És minden tudatos individuum hajlamos arra, hogy a hozzá hasonlót addig zsákmányolja, amíg az elpusztul. Így egymásnak a fékjei voltak, mert a hatalmuk olyan óriási volt, hogy félő, rámegy a Világegyetem. Vagy legalábbis annak tudatos része.

Pedig a kozmoszban céltalanul szétáradó és haszontalanul elfutó energiáknak csak egy kis részét, egy infinitezimálisan kis részét tudták befogni a maguk hasznára. Ha többet sikerült volna, akkor lehet, hogy saját magukat pusztítják vala el. Mert éppenséggel mindent azért senki se bír ki.

De hát kik is ők? Vagyis inkább kik voltak? Emberek, vagy emberhez hasonlók voltak-e valaha is? Nos ez az a kérdés, amire nem lehet választ kapni. Talán soha nem is lesz válasz.

Vannak és hatnak. Ennyi elég kell legyen. Hányan vannak? Ezt talán ők maguk sem tudják. A számuk akár még változó is lehet. Hiszen még az is megtörténhet, hogy néha el-elpusztul közülük egy vagy kettő. És az is elképzelhető, hogy néha vannak, akik belépnek a körükbe.

A spirálgalaxis egyik hosszú karjának a külső végéhez közel elhelyezkedő közepes nagyságú csillag harmadik bolygója már egy ideje felkeltette a figyelmüket. Talán volt a bolygó lakói közt valaki, aki egyszer talán ráérzett a lényegükre? Talán már régebben is figyeltek arrafelé? Végül is logikus, hogy egy hosszú galaxiskar külső végéhez közel kell lakjanak az értelmes lények. Hiszen idő kell ahhoz, hogy az értelem kifejlődjön, s ezalatt a csillag közelebb kerül a kar külső végéhez. Ki az, aki megmondhatná mindezt? De – figyelnek minket. Ennyi legalább biztos. És nem éppen rosszindulatú a figyelmük. Hiszen eddig még minden beavatkozásuk valamilyen módon a javunkat szolgálta.

Kezdetben megpróbálták magukkal a földlakókkal elvégeztetni a munka nagy részét, gondolván, hogy ők tudják leginkább, mi jó a magukfajtáknak. Ebből a célból valamilyen fajta kapcsolatot alakítottak ki olyan földi körökkel, amelyek eléggé tehetősek voltak ahhoz, hogy az ölükbe hullatott tudást tettekre váltsák. És hogy azok a tettek az emberek javát fogják szolgálni.

Nem így lett. Alig egy évtizedig birtokolták azok a gazdasági vezető körök a rendelkezésükre bocsájtott tudást, máris a saját szűk érdekeik szerint kezdték el használni. Odáig mentek ebben, hogy amikor egy aktív csoport nem pontosan úgy használta a rábízott energiát, ahogy nekik tetszett, azonnal beszüntették a kísérlet támogatását. Természetesen abba emberek haltak bele, és az is egészen természetes, hogy azok a tudatos lények, akik közül három éppen most beszélget, azonnal értesültek arról, hogy fennakadás van és hogy hol van a fennakadás. Ezután már nem adtak a kezükbe ilyen eszközt, hiszen az eszköz nem határozza meg azt, hogy milyen irányban, mire használják.

A három tudat most éppen elbizonytalanodott egy kissé. Elkelne a segítség, de hogyan? Talán bizony kénytelenek lesznek személyesen beavatkozni. Amit nem szerettek, de veszélyes is volt. Mert hátha túl nagyot találnak változtatni? Nos, éppen ezen folyik a szavak nélküli diskurzus. Amit most mégis megpróbálok a szavak segítségével érzékeltetni.

– Hát megvan ez a kis háború. És a nyomában a béke – mondta az egyik.

– Nem sokat nyertünk vele – jött a válasz azonnal –, még azt is meg merem kockáztatni, hogy több rajta a veszteség, mint a nyereség.

– Hogy lehet az, hiszen béke van? Nem ölik egymást.

– Igen. Az emberek nem halnak erőszakos halált. De egész országok vannak megnyomorítva.

– Ország! – horkant fel a harmadik méltatlankodva. – Éppen ez a nagyon átmeneti önszerveződési forma lenne az, ami a kíméletünket kiérdemli?

– Úgy van, éppen ez. Mert nézzük csak meg a kurlandiakat! Az életterük olyan kicsi lett, úgy be vannak szorítva, hogy kénytelen-kelletlen a szellemi haladás szolgálatába kellett álljanak. És tényleg. Egyik érdekes dolgot a másik után találják fel.

– De hiszen ez jó! Hát nem éppen ezt akarjuk elérni?

– Így nem. Azt hiszem, hogy félreértettetek valamit. Azt a nevezetes pillangó-hatást. De beszéljen helyettem a látvány!

Ekkor egy kép jelent meg előttük. A képen rongyokba öltözött fiatal férfi ült egy folyó partján. Most egy félméteres nagyságú rovar repült arra. A férfi figyelme megfeszült. Maga elbújt egy hatalmas keserűlapu árnyékában és várt. Majd, amikor a rovar a levél közelébe ért,

a férfi kezében hihetetlen gyorsasággal vékony vasvessző jelent meg. Lecsapott vele a rovarra, majd a leesett ízeltlábút jó étvággyal megette.

– És most lássuk a másik változatot:

Ekkor a jelenet azzal végződött, hogy a férfi nem találja el a rovart. Az pedig lecsap a fiatalemberre, megcsípi, majd a fiatal férfi rövid kínlódás után meghal.

– Látjátok? Pillangó-effektus. A két kis ország bakalódása volt a lepke szárnyának a meglebbenése. A következmény pedig? Láttátok. Az idő előtti technikai találmányok odavezettek, hogy az emberiség elkényelmesedett, de egyszersmind az agresszivitása is megnőtt. Pedig volt benne elég addig is. És lassan elkezdett sodródni vissza az állatvilágba. Ez, amit láttatok, mindössze ötszáz földi évvel van az esemény után.

A másik kettő ekkor a fogát szívogatta volna kínjában, ha lett volna olyan nekik. De egy halk replikát még megért a dolog:

– És biztos az, hogy annak a fajnak nem éppen ott van a méltó helye? Az állatvilág többi képviselői között?

– Ezt természetesen nem tudhatjuk. De mi éppenhogy nem erre esküdtünk fel. Tudjátok. Hanem a tudatos világegyetem elősegítésére.

– Akkor most mi legyen? Visszacsináljuk? És ha igen, meddig?

– Nem. A beavatkozásnak minél kisebbnek kell lenni. Tudjátok! Minimál invazív terápia. Rábízzuk az emberekre magukra. Csak éppen, hogy beleerősítünk egy kicsit az egyik példánynak az intellektusába. Azt is – időlegesen.

– Kár. Pedig milyen jó kis történetet játszottak itt el. Kifejezetten élveztem.

– Ne búsulj! Erre a történetre is sor kerül. Csak nem éppen abban az időkeretben. Majd egy másik alkalommal....

Emmerich van Osten kapitány néhány év elteltével megint csak azokon a partokon járt. Maga még most is az a szálfaegyenes, pirospozsgás férfiú volt, csak a haja lett egy kissé őszesebb.

De mennyire megváltozott a táj jellege időközben! Az egymással harcolt országok nem léteztek, maga az egész térség az austerlitzi kis káplárnak, Napóleonnak lett a felvonulási területe.

„Vajon, mi lett a kis hercegnővel?” – kérdezte némán a kapitány saját magától. Ám a néma kérdésre nem jött válasz. Igaz, sokat ő maga sem tépelődött ilyen haszontalan dolgokon. Gyorsan igyekezett berakodni az áruját és sietett vissza Angliába. Hollandiába már nem nagyon ment és nem is szívesen. Miért is ment volna, mikor időközben Angliában felesége lett és gyermekei.

Ám messze onnan, a holland partok közelében, Bernardy doktor klinikája még létezett. És ott élt, még akkor is ott élt egy öregedő hölgy magában. Immár se szép nem volt, se hódító, és csak úgy lézengett egyik napról a másikra. Az ifjabbik van Bernardy doktor, a klinika mostani igazgatója, néha még megkéri, hogy segítsen ilyen-olyan betegekkel kapcsolatos dolgokban. Amit ő látható örömmel teljesít. Utána megint visszasüllyed az apátiába, amit nap mint nap megél. És néha ő is ábrándozik a hajóskapitányról. De tudja, hogy hiába.

Védőháló

Szereplők:

IGAZGATÓ (egy nemzetközi bank/politikai konzorcium főnöke. Ő szervező, a piszkos munkát – a bankárkodást is beleértve – mások végzik.)

VALAMELYIK

VETÍTŐ FIATALEMBER, és még vagy hárman (az igazgató hallgatósága.)

ZSÓKA (Cohen Róbert bankigazgató felesége. Okos, kívánatos, gátlások nélküli asszony.)

COHEN RÓBERT (Zsóka férje. Hatalma van és élni is tud, szokott is vele.)

MARCI (a fiuk. Viselkedésében kissé visszamaradott. Szerelmes Verebes Gabikába, vagy legalábbis ő annak hiszi.)

VEREBES GABRIELLA (fiatal falusi lány, érzelmes, tehetséges, még szép is.)

HURI MÁRTA (Gabi nagynénje, festőművész.)

VEREBESNÉ (Gabi anyja. Falusi asszony.)

ANI (tanárnő a faluban, szép, fiatal. Lehet, hogy lelkiismeretes is.)

HARSÁNYI (körorvos a faluban. A két nő egymás után az ujja köré tekeri.)

ELSŐ ASSZONY

MÁSODIK ASSZONY (a falu „közvéleményének” hangja.)

TESTŐRÖK KISEBBIK és NAGYOBBIK (Cohen küldte őket a bonyodalmakat elrendezni.)

MIERUT vizsgálóbíró (először őt küldték, hogy a Gabi eltűnésének körülményeit kiderítse.)

AMARIEI IONUT (a megyei főügyész helyettese. Agilis, értelmes ember, s nem utolsó tulajdonsága, hogy nőbolond.)

SEGÉD (Teodor Mihaiu, Amariei helyettese. Fiatal, jóeszű ember.)

MINISZTER (véletlenül éppen nő, méghozzá igen szép, magas, határozott.)

PORTÁS.

Egy elég tágas, mondjuk igazgatói szoba. Középen asztal, több székkel. Emberek sorban be. Leülnek a székekre. Igazgató sietősen be.

IGAZGATÓ: Jó napot! Elnézést, egy kis dolgom volt. Kérem! Miről is kell döntenünk ma? Na igen. Ez nagyon fontos. A kelet-európai kirendeltség kérdése.

VALAMELYIK: És tényleg olyan sürgős a megoldása?

IGAZGATÓ: Igen. Kérem, jegyezzék meg, persze csak magukban, nehogy itt valaki jegyzetelni kezdjen, hogy ez több kell majd legyen, mint egy egyszerű kirendeltség. Voltaképpen onnét fogjuk majd vezetni az egész céget. Csakhogy arról CSEND! Senki, de főleg az ottlakók még csak ne is sejtsenek semmit. Egy kirendeltség, semmi több! Persze eleinte, mondjuk vagy két évig, na legyen három, valóban csak kirendeltség lesz. Értjük?

TÖBBIEK: (mormogva) Értjük.

IGAZGATÓ: Na, jó. Akkor: talán lássuk a lehetőségeket!

EGY FIATALEMBER: (Vetíteni kezd, a vásznon különböző lerobbant ipari épületek félig romjai jelennek meg. Az egyik nem romos.)

IGAZGATÓ: Stop! Ezt felejtsük el! Nem akarok gyanút, az befészkelődik. Azt mondtam, hogy lerobbant központok legyenek! Végül is arról van szó, hogy jószívűségből vesszük meg, hogy segítsünk az ottaniakon. Csak épp nem lerombolásra, hanem rendbehozatalra, és hogy majd használjuk. Hogy az ottlakók majd azt érzékeljék, valami társadalmi hálót tartunk alájuk, amely még fel is fogja őket, ha esnek. (csendesen) És természetesen megfogja őket, ha nagyon akarnak rugdalózni.

(Közben mennek a képek. Egy ócska hőerőmű képe két hűtőtoronnyal)

IGAZGATÓ: Állj! Ez kell nekem! Hol van?

VETÍTŐ: Valami falu. (vigyorog) Úgy hívják: Marosbarmod.

IGAZGATÓ: (ízlelgeti a szót.) Barmod. Barmod of Maros. Barmoody! Igen! Ez lesz a jó! Milyen helység?

VETÍTŐ: Elmaradott. Mezőgazdasági vidék, de annak sem valami színvonalas. Maguknak termelnek, meg a közeli város piacára. És volt még nemrég ez a hőerőmű.

IGAZGATÓ: Mióta nem működik?

VETÍTŐ: Úgy tíz-tizenkét éve.

IGAZGATÓ: Munkahelyek? Persze, megszűntek.

VETÍTŐ: Igen. Se közel, se távol.

IGAZGATÓ: Nagyszerű! Akkor ez volt az, amit kerestünk. Még hálásak is lesznek. Valami fedősztori? Eszébe jutott valakinek? (csend.) Jó. Akkor marad a kaszinó. A kaszinó-KÖZPONT! Nos uraim, akkor végeztünk. Munkára fel! (kimenőfélben) Igazgató? Helyből?

VALAKI: IgazgatóNŐ! És csak félig helyből. Közelből.

IGAZGATÓ: Megbízható?

VALAKI: Száz százalékig.

IGAZGATÓ: Akkor jó! Ne felejtsék, ez a nő tudni, vagy legalábbis sejteni fog néhány dolgot! Ezt semmiképp se lehet kivédeni. Na! Viszontlátásra! (ki.)

(Többiek is távoznak.)

(Falusi iskola. A padokban 13-14 éves forma gyerekek. Tanárnő.)

TANÁRNŐ: Nos tehát, József Attila. Ki akar valamit mondani József Attiláról? (csend.) Na, akkor ki tudná elmondani a feladott versrészletet? (az egyik kislány bátortalanul jelentkezik.) Verebes Gabriella! Mondd!

VEREBES: (Kissé gyermekesen túlhangsúlyozva, de sok érzéssel)

„Forgolódnak a tőkés birodalmak!
Csattog világot szaggató foguk,
Lágy Ázsiát, borzolt Afrikát falnak
S mint fészket ütik le a kis falut!
Egy nyál a tenger. Termelő zabálás.
Kis, búvó országokra rálehel
A tátott tőke sárga szája, párás
Büdösség-felhő lep bennünket el!”

TANÁRNŐ: Jól van! És most mondd el a saját szavaiddal, hogy mit is akart ezzel a költő kifejezni?

GABRIELLA: Azt, hogy akinek a kezében a sok pénz van, az mindent megtehet vele.

TANÁRNŐ: Hát... Nem egészen, de talán nagyjából el lehet fogadni ezt a magyarázatot is. És most azt mondd el, hogy szerinted, te például mit tennél azért, hogy ez egy kicsit igazságosabb legyen!

GABRIELLA: (kicsit gondolkozik) Leginkább azt, hogy én szeretném megszerezni azt a sok pénzt!

TANÁRNŐ: (szomorúan ingatja a fejét) Szegény kislány, azt hiszem, hogy messze nem a megfelelő módot választottad!

Egy év múlva. Közben a régi hőközpontban felépült a különleges rendeltetésű intézmény. A „kaszinó” is teljes gőzzel üzemel. Elegánsan, modernül berendezett szobában az új helyi igazgatónő. Valamit olvas a székén ülve. Meleg van. Április. Látszik az odavezető hosszú tornác is, virágzó faág belóg. Tanárnő közeledik. Bekopog.

IGAZGATÓNŐ: Tessék!

TANÁRNŐ: (be) Szia, Zsóka!

IGAZGATÓNŐ: Szia, Ani! Azt hittem, már végleg elmaradsz tőlem...

TANÁRNŐ: Háát... Majdnem úgy is történt. Túl nagyra nőttél hozzám képest. Most is inkább csak a fiad kedvéért jöttem.

IGAZGATÓNŐ: Na! Ez is valami. És mit akarsz Marcival?

TANÁRNŐ: Nem vele. Róla.

IGAZGATÓNŐ: Úgy érted, beszélgetni?

TANÁRNŐ: Mondjuk így. Tulajdonképpen az én tanítványom volt, hát valahogy mintha felelősséget éreznék iránta. Voltaképpen hol van?

IGAZGATÓNŐ: Nincs itthon. Azt hiszem, a kis Verebes Gabival játszik valahol. Nagyon jól megértik egymást. És általában...

TANÁRNŐ: Általában mi?

IGAZGATÓNŐ: Általában azt hiszem, nem vált be a róla szóló jóslatod. Egész jól beilleszkedik...

TANÁRNŐ: Ennek örülök. De mégis... Azt hiszem tudod, hogy akármikor baj lehet.

IGAZGATÓNŐ: A doki sokat van itt és beszélget vele. Eddig még nem mondott semmi ijesztőt. Olyat semmiképpen, amilyet te mondtál kb. egy éve. Nagyon nem örültem neki.

TANÁRNŐ: Jobb félni, mint megijedni!

IGAZGATÓNŐ: Na, ne kezdjük megint! Elmúlt, kész. Úgy látszik, az egész csak kamaszkori hőzöngés volt.

TANÁRNŐ: (szomorúan) Nem hiszel nekem. Inkább azt hiszem, haragszol rám, amiért őszinte voltam. De az mindenképpen jó, hogy Gabikával jól elvannak. Okos, kedves, tehetséges kislány. Csak – vigyázzatok vele! Nem éppen egy bunkó útszéli gyerek ám! A nagynénje ismert festőművész, vagy legalábbis nagyon tehetséges. És rövidesen sokan fogják ismerni. Hát, vigyázzatok, baj ne legyen a kislánnyal! Na, ha nincs itthon a fiad, akkor én megyek is. Szia! (ki.)

IGAZGATÓNŐ: (az órájára néz) Ejha! Eltelt az idő. Mindjárt itt van Sándor. (leveti magáról a vékony háziköpenyt, marad egy rövid nadrágban, vékony blúzban. Rendezget a szobában. Kint Harsányi Sándor, a körorvos közeledik. 34-35 közötti fiatal férfi. Kopog) Tessék!

HARSÁNYI: (be) Szia! Hívtál?

IGAZGATÓNŐ: Igen. Voltaképpen nyugtalan vagyok.

HARSÁNYI: Marci?

IGAZGATÓNŐ: Igen. És most még Ani is itt volt, ő is rátett egy lapáttal.

HARSÁNYI: Na, várj csak! A srác tényleg enyhén autista, de nem kirívó. Legalábbis én így látom, azok után, hogy többször beszélgettünk. Egy kissé infantilis is, és lehet, hogy – vigyázz, nem szellemileg, inkább az egyénisége – egy kissé visszamaradott. De nem vészesen. Persze, vigyázol rá?!

IGAZGATÓNŐ: Hogyne! És te? Mit csinálsz mostanában?

HARSÁNYI: (vállát vonogatja) Élem világomat. Semmi különös.

IGAZGATÓNŐ: Ani még mindig haragszik?

HARSÁNYI: (elmosolyodik) Igen. Alig látom.

IGAZGATÓNŐ: (közel megy hozzá, s kissé hozzásimul) S te hogy viseled el az egyedüllétet?

HARSÁNYI: (ráteszi a kezét) De hiszen nem olyan nagy egyedüllét ez. (az ágy felé mennek, leülnek)

IGAZGATÓNŐ: Igen. Végeredményben neked meg ahhoz van jogod, hogy egészséges testi szerelmet élvezz! (bezárja az ajtót)

(Az ágyra fekszenek, simogatják egymást, stb.) (közben odakint Marci érkezik. A kulcslyukhoz tapasztja a szemét, lesi őket.)

HARSÁNYI: Különben hol van a srác most?

IGAZGATÓNŐ: Érdekes, ezt már kérdezte ma valaki. Egyébként Verebes Gabikával játszik. Vele jó sokáig elvan.

HARSÁNYI: Azért vigyázz, nem veszélytelen.

IGAZGATÓNŐ: Épp az előbb mondtad, hogy nincs nagyobb veszély.

HARSÁNYI: Azért ellenőrizd!

IGAZGATÓNŐ: (felhevülve) Jó, jó! Gyere már!

MARCI: (odakint. Vigyorog. Aztán csendben el.)

A hűtőtoronyból átalakított épület előtt az úton. Az épületnek most nagy kapuja van, maga a köralakú épület újrafestve, rajta festett nonfiguratív képek. Két asszony jön, egyikük kezében kosár, másikében korsó.

ELSŐ ASSZONY: Mondhat nekem bármit is, kedves szomszédasszony, ott valami nem jó dolgok történnek. Mert különben minek zárkóztak volna úgy be. Osztán pénzük meg annyi, amennyit nem szégyellnek. Ki tudja, miket művelnek odabenn?

MÁSODIK ASSZONY: Háát... Ami igaz az igaz. Azt mondják, kaszinó. Akkor meg miért zárták ki onnét a mi fiataljainkat? A mi pénzük nem jó nekik? Vagy nem kell nekik?

ELSŐ ASSZONY: (suttogva) Még tán azt hallottam, hogy embert is esznek.

MÁSODIK ASSZONY: Ne beszéljen már ződségeket, kedves szomszédasszony! Hát hogy ennének embert? Nincs nekik más, amit egyenek?

ELSŐ ASSZONY: Tudja kedves szomszéd, ez úgy szokott lenni, hogy az, aki már mindent kipróbált, aztán mégis valami új dologra vágyik, hát megpróbál még valamit, amit addig nem. Mert hogy hátha attól még jobban érzi majd magát. Ha férfi, megnő az ereje. Ha nő, jobban tudja élvezni a férfiakat. Na, de éppen itt jön Huriné. Ő majd megmondhatja. Mert ő már okosabb, mint mi. Neki iskolája van.

MÁRTA: (járókerettel besántikál) Jó napot, asszonyok! Mit esküdtek össze már megint?

ELSŐ ASSZONY: Csak tréfálkozzon rajtunk, kedves Márta! De majd meggondolja a tréfálkozást, ha majd történik valami!

MÁRTA: És hát ugyan mi kellene történjen?

MÁSODIK ASSZONY: Mi? Inkább hogy hol!

MÁRTA: És hol?

ELSŐ ASSZONY: Hát itt! A kapu mögött. (rámutat.) Nem véletlen ám az, hogy örökké bezárkóznak. Azt mondják, kaszinó! Oszt' látott már va' egyet is a mi fiataljaink közül, hogy beengedték?

MÁRTA: Úgy? Hát erről van szó? De hát ez egy afféle exkluzív kaszinó! Ide csak az mehet be, aki már be van iratkozva. Ide máshonnan jönnek előkelő vendégek, hogy...

ELSŐ ASSZONY: (szavába vág) embert egyenek!

MÁRTA: (rettenetesen meghökken) Miiiii? (nagy csend. Majd az Első asszony lassanként nekibátorodik)

ELSŐ ASSZONY: (mint a ki leckét mond) Mert az úgy van, kedves Márta, ne is tagadja, hogy ha egy valaki már a világon mindent kipróbált, és mindent meg is unt, hát keres egy helyet, ahol valami olyat kínálnak neki – persze jó pénzért –, amit addig még nem élvezett. És ha már itt tartunk, annak az igazgatónőnek se áll jól a szeme. A doktor meg annyit jár hozzá, de annyit. Még majd elcsavarja a fejét, s akkor az se lesz nekünk!

MÁRTA: (végül nagy nehezen szóhoz jut) Na de asszonyok! Az igazgatónőnek férje van! Csakhogy éppen nem itt dolgozik, hanem Brüsszelben, valami magas helyen. Ezért ritkán jöhet haza. Az igazgatónőnek meg van az a visszamaradott fia, hát azért járogat hozzá a doktor! Na! (fejcsóválva elbaktat) Na de ilyet! Embert?!

MÁSODIK ASSZONY: Látja, szomszédasszony? Már ő se hisz nekünk. Mivé lesz ez a világ! (elmennek.)

(Huri Márta baktat tovább a járókerettel. Megáll, majd tétován keresgélni kezd a zsebeiben)

MÁRTA: Ejnye na! Vajon hová tettem? Vagy meg se vettem? De akkor biztosan az eszembe jutott volna... Hát persze! Azért nem jutott eszembe, mert lefoglalt az a két buta nő. Nahát! Ilyet! Embert esznek! Hát ezt meg honnan veszik már megint? Biztos valami tévéműsorból. Én meg mehetek vissza jó sokat. Pedig kell az a festék. És ma Gabika se jön. Jaj! (szomorúan ingatja a fejét. Közben Gabi jön vele szembe) Né! Itt jön. Szia Gabika! Na én jól megjártam. Megtennél nekem egy szívességet?

GABI: (az elmúlt egy év alatt igen szép fiatal nővé serdült, de az arckifejezése még gyermekes) Szia Márta néni! Hogy mit? Hát persze! Mit kellene megtenni?

MÁRTA: Nem olyan nagy dolog. Látod, elfelejtettem festéket venni, s kéne. Visszafelé jövet találkoztam azzal a két buta szomszédasszonnyal, s telebeszélték a fejemet. Hát elfelejtettem. Most meg már jó sokat kellene visszamenni. Ugye elmész? Sziena kéne, meg ultramarin. Itt van pénz. Ami megmarad, az a tied!

GABI: Köszi! Mikorra kell? Mert még volna egy kis dolgom.

MÁRTA: Ó, hát délutánra. Most már úgysem tudok festeni. Túl nagy a fény. Meg fáradt is vagyok. Jaj, de fáradt! Hát akkor délután. Jó? (pénzt ad át)

GABI: Jó Márta néni, és köszi! (eltáncol)

MÁRTA: (tovább baktat) De jó kislány ez a Gabika...

Megint a toronyépület előtt, de most egy kissé más oldalról, úgy, hogy a nagy ajtón kívül látszik a kisebb ajtó, ami belesimul a torony falába. Gabi jön vissza, kezében nylon zacskó. Marci szembe jön.

MARCI: (láthatóan mesterkélt minden mozdulata, szava, amikor Gabival beszél) Szervusz, Gabika!

GABI: Szia, Marci!

MARCI: Hol voltál?

GABI: Csak ezt a festéket vettem Márta néninek.

MARCI: Van időd?

GABI: Persze. Nem sietek.

MARCI: Akarsz szépet látni? Hogy milyen bent?

GABI: Akarok!

MARCI: Már régen meg akartam mutatni neked. Most nincs itt senki. Gyere!

GABI: Jó! (Marci kinyitja a kis ajtót, bemennek, de nem csukja be teljesen, ezért egy darabig még kihallatszik a hangjuk.)

MARCI: Látod, milyen érdekes?

GABI: Látom. De... Ezt ne csináld!

MARCI: Miért? Nem jól esik?

GABI: Deee. De azért ne! Jaj! Az anyám megöl!

MARCI: Dehogy öl.

GABI: (mind halkabban) De ezt aztán tényleg!... (Elhallgat a hangjuk. Körülbelül két percig csend. Senki nem jár semerre. Aztán az ajtóban megjelenik a Marci feje)

MARCI: (halkan) Anyu! Anyuuuuuu! Segíts! Baj van! (Ezzel behúzza az ajtót teljesen, senki nem marad a színen.)

Másnap délben. Huriné a járókerettel bebandukol. Szemben Verebesné.

MÁRTA: Jó napot, Verebesné!

VEREBESNÉ: Jó napot, Huriné! Gabika még magánál van? Szeret ám ott lenni. Olyan érdekeseket tanul ott!

MÁRTA: Nálam? Tegnap dél óta nem láttam. Akkor küldtem el kék és sárga festékért, s ígérte, hogy legtöbb egy óra alatt visszajön, mert nem siet vele. Én meg azt hittem, nagyon elfáradt és hazament.

VEREBESNÉ: Nincs otthon. Tegnap reggel rendesen elment, s azóta nem láttam. Azt hittem, magánál aludt. Ez érdekes!

MÁRTA: Ez érdekes? Ez tragikus! Hol lehet ez a kislány? (idegesen) Jaj, kedves Verebesné, nézzen már utána legyen szíves! Menjen el a barátnőihez! És ha nem leli, a rendőrségre is! Rosszat sejtek! Én is megyek érdeklődni. Siessen, az Istenért! (Verebesné el. Huriné is elbaktat.) (első és második asszony jönnek)

ELSŐ ASSZONY: Hát ez van, kedves szomszédasszony. Most meg eltűnt a Gabika! Az a kedves, rendes leányka. Még mindig azt mondja, hogy nincs semmi különleges ebben a... (a hűtőtoronyra mutat) valamiben?

MÁSODIK ASSZONY: Nem mondom! És eddig se mondtam. Nincs rendben és soha nem is volt rendben. De ez egy dolog. Az emberevés meg egy más dolog. Arra már Huriné is megmondta, hogy marhaság.

ELSŐ ASSZONY: Nem így mondta!

MÁSODIKI ASSZONY: Nem így mondta, nem így mondta! Persze, mert udvarias volt és úrinő. Csak szépen körülírta, hogy azért még megértsük. Meg is magyarázta, hogy ez semmi más, mint egy nagyon exkluzív...

ELSŐ ASSZONY: Kupleráj.

MÁSODIK ASSZONY: Nem ezt mondta.

ELSŐ ASSZONY: De! Ezt! Csak más szavakkal. És most pont a Gabika! Lehet, hogy bent van most ott. És Isten tudja, mire kényszerítik?

MÁSODIK ASSZONY: Hát, ami igaz, az igaz. Nem szívesen lennék most a Huri Márta bőrében! Na, jöjjön, szomszédasszony! Nem a mi dolgunk, hogy rendbehozzuk. Nem is tudnánk. (elindulnak, kifelé.)

ELSŐ ASSZONY: (kintről) De azért, ha valaki kérdi, én nem fogom befogni a számat!

INTERLUDIUM

Telefonbeszélgetés Zsóka és a férje között. Csak a fejük látszik, vagy még az sem. Cseng a telefon.

RÓBERT: Halló!

ZSÓKA: Róbert te vagy?

RÓBERT: Zsóka? Mi újság? Miért hívtál?

ZSÓKA: Segítségre van szükségem.

RÓBERT: (cinikusan) Na mi az? A doki már nem tud teljesíteni?

ZSÓKA: Ne ízetlenkedj! Vagy talán te pótolni akarod? Te, aki hét éve Brüsszelben vagy és még év végére sem jössz haza? Közben megnőtt a fiad. Tíz éves volt, amikor itthagytál vele. Nem is tudom, hogy miért nem váltam még el tőled.

RÓBERT: De én tudom, azért, mert ez neked így kényelmesebb.

ZSÓKA: Na igeen! És neked persze nem.

RÓBERT: Én dolgozom itt!

ZSÓKA: Igazán? És én mi az áldást csinálok itt? Szórakozom?

RÓBERT: Tudomásom szerint azt is...

ZSÓKA: Szép kis szórakozás! Mindent nekem kell megoldanom egyedül.

RÓBERT: Te vállaltad.

ZSÓKA: Most nem az intézményi dolgokról van szó. A fiad bajban van!

RÓBERT: Mi az? Felcsinált valami kislányt? Adja Isten!

ZSÓKA: Nagy a mellényed ott Európa fővárosában! Nem felcsinálta, hanem eltüntette!

RÓBERT: Biztos világgá ment a leányzó. Nem ez lenne az első. Utána kell menni és megkeresni. Erre való a rendőrség. Civilizált helyeken.

ZSÓKA: Róbert, most már tényleg kezdek haragudni! Nem elég, hogy a fiad infantilis, ebben is hozzád hasonlít, még ki is akarsz oktatni! Hát milyen is legyen, ha olyan nép tagja csinálta, amelyik kétezer éve belterjesen szaporodik, s degenerálódott?

RÓBERT: (kezdi élvezni a diskurzust) Most meg már rasszista lettél? Mi a csuda!

ZSÓKA: Rasszista az öreganyád! Hát nézz rá arra a csodálatos Európa térképre! Ott lóg előtted a falon, egy lépést se kell tegyél! Nézd meg jól. Pontosan olyan, mint egy zsák feneke. Még össze is szűkül. Nem való másra, mint arra, hogy azok, akik gyengéknek vagy gyáváknak bizonyultak, oda meneküljenek az erősebb és a bátrabbak elől. És ezt

adták át az utódaiknak a maguk belterjes módján! A gyengeséget és a gyávaságot. És ezt nevezed te rasszizmusnak? Hogy a gyengék és a gyávák vannak felül a puszta ravaszságukkal? És azzal, hogy sem ők, sem a termékük egy fabatkát sem ér, ha jól meggondoljuk?

RÓBERT: Az hát, és most mégis mi diktálunk!

ZSÓKA: Persze, valami egészen primitív ravaszkodással. Álértékeket kreáltok, s azt adjátok a népeknek vallás, Isten helyett. Azt hiszed, ha nem így lenne, nem mentem volna veled? Még térden csúszva is? Az ám, csakhogy ebben a szélhámozásban nem kívántam részt venni.

RÓBERT: Hiába ugrálsz, nyakig benne vagy. Ki se tudsz mászni. Mi van a fiúval? Tényleg! Felcsinált valami parasztlányt?

ZSÓKA: Csakhogy nem akármilyen parasztlány ám, hanem egy elismert festőművésznő rokona. És nem, vagy inkább nemcsak felcsinálta, hanem eltüntette. És mindössze tizennégy éves! Tudod, mit jelent ez? Róbert, én megpróbálom tartani a számat, de nem biztos, hogy végig sikerülni fog. És akkor az nem csak nekem lesz rossz! Úgyhogy légy szíves, csinálj valamit! Állítsd le a rendőrséget, vizsgálóbírót, vagy tudom is én, mit, csak legyen itt rend! Mert te is meg fogod bánni, ha itt egy csomó dolog kiderül!

RÓBERT: Jó, na! Tudod, hogy a Nemzetközi Pénzügyi Felügyelet mindent meg tud tenni. Hát ne izgulj! (Róbert nyugodtan, Zsóka elgondolkozva, leteszik a telefonokat)

Harsányi doktor rendelője. A doki egy széken ül, várja a betegeket. Kopognak.

HARSÁNYI: Tessék!

(Középkorú ember jön be, akiről később megtudjuk, hogy Mierut Ioan vizsgálóbíró)

MIERUT: Jó napot! Dr. Harsányi Sándor?

HARSÁNYI: Jó napot, uram. Én vagyok. Mi a probléma?

MIERUT: (mosolyogva) Nem vagyok beteg. Mierut Ioan vizsgálóbíró vagyok. Egy kislány ügyében feljelentés történt, azért lettem ideküldve.

HARSÁNYI: Én nem jelentettem fel senkit. Vagy engem?...

MIERUT: Nem, dehogyis. De szokásom, hogy ha idegen helyen kell nyomozzak, először is az orvoshoz meg a paphoz megyek informálódni. Hát a papnál már voltam, mind a háromnál, de egyikük sem volt otthon. Hát most öntől kérnék valami információkat! Ha lehet.

HARSÁNYI: (vakargatja a fejét) Hááát... Lehetni éppen lehet, de nem hiszem, hogy akár csak valami konkrétat is tudnék mondani. Persze, Verebes Gabika eltűnéséről van szó.

MIERUT: Persze, róla. Na ugye, hogy csak tud valamit.

HARSÁNYI: Na, ez nem sok! Ezt mindenki tudja. Azt hiszem, hogy a falusi asszonyok sokkal többet is...

MIERUT: Igen, de – megengedi, hogy leüljek?

HARSÁNYI: Tessék!

MIERUT: Szóval, én nem a pletykákat akarom hallani, teszem azt, hogy megölték és felszolgálták a húsát a kaszinóban, mert abból nem jön ki semmi. Inkább, ha bármi kevés is, de akkor is olyan, ami talán igaznak is bizonyulhat később. Látja, milyen óvatosan fogalmazok?

HARSÁNYI: Látom.

MIERUT: Kénytelen vagyok ezt tenni, mert a lelkemre kötötték, hogy minden szavammal vigyázzak. Merthogy egész magas körök vannak implikálva az ügyben.

HARSÁNYI: EJHA! (füttyent) Csak nem Márta néni olyan világhírű művész, hogy ennyire kesztyűs kézzel kell vele bánni?

MIERUT: Doktor úr, megkérném, hogy ha lehet, vegye komolyan! Én is tudom, ön is tudja, hogy ebben a faluban az NPF-nek a kelet-európai kirendeltsége működik. És a kirendeltség vezetőjének van egy némileg visszamaradt, tizenhét éves fia. Ez a fiú pedig rendszeres játszópajtása volt az eltűnt kislánynak. Mondjuk most megkérdem öntől, mint orvostól, mit tud erről a dologról?

HARSÁNYI: (vállát vonogatja) Semmit. Vagyis inkább semmivel se többet, mint bárki más a faluban. Látja, bíró úr, nem jó helyen informálódik.

MIERUT: (csodálkozva) Jéé! Pedig nekem azt mondták, hogy ön az egyetlen orvos a faluban. Akkor pedig erről a fiúról is kell tudjon. Hacsak nem járnak máshová – kezeltetni.

HARSÁNYI: Nyert! Én kezelem. Vagyis inkább csak kezelném, ha arra szüksége lenne. De szerencsére nincs. Látja, még orvosi titokra se hivatkozom, annyira nincs mit mondjak az ügyről.

MIERUT: (elgondolkozva) Végül is mi a baja egyáltalán annak a fiúnak?

HARSÁNYI: Nos, egy kissé visszamaradt, de csak ami a viselkedési mintákat illeti. Semmiféle kezelésre nem szorul. Néha megvizsgálja egy ideggyógyász a városban. Ennyi.

MIERUT: (láthatóan megnyugodva) Szóval nem veszélyes a srác.

HARSÁNYI: Éppenséggel nem. Néha ideges, de inkább veszélyes rá nézve a környezete, mint ő a környezetére.

MIERUT: (feláll) Hát akkor, egyelőre ennyi volt. Kérem, hogy arról, amiről itt most beszéltünk, ne tárgyaljon senkivel. Viszontlátásra!

HARSÁNYI: Viszontlátásra.

Mierut kimegy. Harsányi vár egy kicsit, majd felemeli a telefont és tárcsáz.

HARSÁNYI: Zsóka? Szia! Volt itt nálam valami vizsgálóbíró. ... Kérdezősködni. ... Hogyan? Á, semmit. ... Majd, ... szóval. ... Szia!

A Zsóka igazgatói szobája. Másnap délelőtt. Zsóka egyedül. Kopognak. Két férfi jön be, az egyik hatalmas termetű, kopaszra nyírt, látszik, hogy testőrféle. A másik kisebb.

ZSÓKA: Tessék! (a két férfi bejön)

KISEBBIK: Jó napot kívánok! A központtól jöttünk, ellenőrizni.

ZSÓKA: Jó napot! És kit akarnak ellenőrizni? És főleg mit?

KISEBBIK: (megnyugtatólag) Ne idegeskedjen, Igazgatónő! A legtávolabb álljon tőlünk, hogy akárcsak gondoljunk arra, hogy önt ellenőrizzük. Kérem! Minket Róbert Cohen aligazgató úr küldött.

ZSÓKA: Szóval a férjem. És miért?

KISEBBIK: Azt hallotta az aligazgató úr, hogy itt némi komplikációk léptek fel.

NAGYOBBIK: A helyi lakosság részéről.

KISEBBIK: Ilyesmi bárhol előfordulhat. Elő is fordul.

NAGYOBBIK: De mivel...

KISEBBIK: Itt éppen a kelet-európai központ kell kiépüljön,

NAGYOBBIK: Hát ezért jöttünk mi.

KISEBBIK: Hogy a nehézségeket

NAGYOBBIK: A lakosság részéről

KISEBBIK: Elhárítsuk. Hogy meggyőzzük

NAGYOBBIK: Hogy meggyőzzük...

KISEBBIK: A lakosságot arról, hogy itt minden az ő érdekükben történik.

NAGYOBBIK: Még akkor is, ha átmenetileg nehézségek lennének.

KISEBBIK: Amiket elhárítunk!

NAGYOBBIK: A leghatározottabban!

ZSÓKA: Értem. Akkor végül is, önök kinek vannak alárendelve?

MINDKETTEN: Természetesen az aligazgató úrnak!

KISEBBIK: De azt természetesen a lelkünkre kötötte, hogy az ön beleegyezése nélkül semmiféle akciót ne indítsunk.

ZSÓKA: Értem, és köszönöm! A férjem gáláns ember, mint mindig is. Nos hát akkor, uraim, lássanak munkához. Eleinte próbálják kipuhatolni, hogy mit is beszélnek a nép között? Aztán itt van az a vizsgálóbíró. Mierut. Úgy tűnik, szereti mindenbe beleütni az orrát. Abba is, ami nem tartozik rá.

MINDKETTEN: Értjük!

ZSÓKA: Már végeztem ez ügyben egy kis privát nyomozást. Úgy tudom, házat kezdett építeni, de befulladt az ügy. Csak egyedül azért mégsem mertem felajánlani neki.

MINDKETTEN: Értjük! Akkor ezt majd mi intézzük.

ZSÓKA: Világos?

MINDKETTEN: Világos! (elsötétül a szín.)

A vizsgálóbíró számára átadott iroda. Az irodán látszik, hogy a helyi tanács bocsájtotta rendelkezésre, ahhoz mérten kopott és elhanyagolt. Mierut benn egyedül. Kopognak. Bejön a kisebbik ellenőr.

KISEBBIK: Jó napot kívánok! Mierut bíró úr?

MIERUT: Igen.

KISEBBIK: Az Egyesült Bankot képviselem. Azt hiszem, hogy némi probléma merült fel.

MIERUT: Mivel kapcsolatban?

KISEBBIK: Én úgy tudom, hogy ön éppen házat épít.

MIERUT: Igen.

KISEBBIK: És ennek érdekében kölcsönt vett fel az Egyesülttől.

MIERUT: Igen.

KISEBBIK: Mindössze annyi a baj, hogy ön körülbelül két hónap óta elfelejtett törleszteni.

MIERUT: Pillanatnyi pénzzavar. Egyébként jeleztem az igazgatójuk felé, és ő nem támasztott nehézségeket az esetleges halasztás tekintetében.

KISEBBIK: Igen, ez igaz, nekünk is ezt mondta. Csakhogy én éppen azért vagyok ideküldve, hogy az eddigi vezetést ellenőrizzem. És egyáltalán nem vagyok meggyőződve arról, hogy az eddigi igazgató meg fog maradni a helyén. Úgyhogy bíró uram lenne szíves meggondolni, hogy a tartozását valahogy rendezze.

MIERUT: Mert különben?

KISEBBIK: Ugyebár ön a törvény embere. Ismeri a lehetőségeket, a szerződést is. Hát kérem, legyen olyan jó és „akcionáljon”!

MIERUT: Voltaképpen nem nagyon értem ezt a hirtelen jött szigort.

KISEBBIK: Tudja, bíró úr, talán az lehet a dolog mögött, hogy informálódtunk az ön életmódjáról.

MIERUT: Az... életmódomról?

KISEBBIK: Igen. Az a helyzet, hogy szerintünk – és itt most nem személyesen az én véleményemről van szó – bárki kerülhet „ideiglenes pénzzavarba”. Például, ha igen elegáns felesége van. De igazán csak a példa kedvéért.

MIERUT: (elhúzza a száját) Iiigen. Ha meg mást találnak, akkor más lesz az oka annak, hogy „kötelességük a bank érdekeit tekinteni”. No mindenesetre nyugodjon meg, kiegyenlítem a tartozásomat!

KISEBBIK: Köszönöm, uram! A viszontlátásra! (ki)

MIERUT: Na! Vajon mit vár el tőlem ez az ember, hogy így rontott rám?

Megint kopognak.

MIERUT: Tessék!

Márta tipeg be a járókeretével.

MÁRTA: Jó napot, bíró úr!

MIERUT: Jó napot, asszonyom! Köszönöm, hogy idefáradt! Tessék leülni!

MÁRTA: Köszönöm, nem. Aztán majd nehezebb lesz felállni. Inkább így maradok.

MIERUT: (ő is feláll) Így is jó. (sétálgatva) Nos, kedves művésznő, gondolom tudja, miért kérettem ide.

MÁRTA: Hogyne! Tessék kérdezni!

MIERUT: Azt hiszem, inkább azt kérném, hogy mondja el a saját szavaival azt, amit látott vagy gondol, hogy történt!

MÁRTA: Nos, jó! Azon a napon, tán április második volt, délelőtt elküldtem a Gabikát festékért. Talán tudja, talán értesült róla, hogy tanítom is, mert nagyon tehetségesnek találtam. Na hát, elment festékért. És nem jött vissza. Estig sem. Ilyet általában nem csinált azelőtt. De még mindig nem gondoltam semmi bajra. Azt hittem, hazament, vagy játszik a Marci gyerekkel.

MIERUT: Stop! Ki az a Marci gyerek?

MÁRTA: Ó, hát az igazgatónő gyereke. Kicsit visszamaradott, legalábbis a viselkedése gyerekes. Pedig egyébként egy jól kifejlett kamasz. Szívesen játszottak együtt. Azt hiszem, kettejük közül Gabika volt az érettebb. Igen ám, de másnap reggel találkoztam Verebesnével, s ő azt mondta, hogy éjszakára sem ment haza. Akkor már nagyon ideges voltam. S azt találtam mondani, hogy ez tragikus, vagy valami ilyesmit. De még akkor nem gondoltam komolyan, csak idegesített az, hogy Verebesné annyira félvállról veszi. Végül is az anyja...

MIERUT: És meg tudná mondani, hogy a kislány hol szokott játszani azzal a Marcival? És mit?

MÁRTA: Jaj, hát volt a Marcinak egy ki kuckója a nádban, a Marosparton. Ott beszélgettek mindenféle hülyeségeket. Nem mondta még senki önnek?

MIERUT: De igen. Tudok arról a búvóhelyről. Voltam is ott, de egyelőre nem találtam ott semmit, ami gyanúra adhatna okot. Na hát, (sóhajt egyet) úgy látom, még van jó bőven kérdezni való. Önnek mindenesetre köszönöm, hogy időt szánt rám. Lehet azonban, hogy még majd zavarni fogom. Jó napot kívánok!

MÁRTA: Jó napot. (el.)

A bíró egyedül maradva, az asztalra könyököl. Elégedetlenül dörmög hozzá.

MIERUT: Hát igen. Voltaképpen mindenki kerülhet pénzzavarba. Kerül is. De hogy miért éppen engem pécézett ki ez a nyavalyás... Megfoghatatlan...

Kopognak.

MIERUT: Tessék!

Az igazgatónő jön be.

ZSÓKA: Jó napot, bíró úr! Hivatott, ha jól értettem.

MIERUT: Igen. Erről a...z eltűnt leánykáról lenne szó.

ZSÓKA: Ó igen. De hát végeredményben alig ismertem. Csak mint a fiam játszótársát. Alkalmi játszótársát...

MIERUT: Akkor talán az lenne a legjobb, ha elmondaná nekem a saját szavaival, a saját fogalmazásában azt, amit erről a dologról tud.

ZSÓKA: Jó! Nos hát, azt mondtam, alkalmi játszótárs. Ez így azért nem egészen igaz. Bár a fiam már tizenhét éves, de ennek ellenére eléggé gyerekes. A gondolataiban, s a szokásaiban is. Tehát: játszik, mint egy gyerek. És elég sokszor megtörténik, hogy a kislánnyal együtt játszanak. Vagyis igazából majdnem állandó játszótárs. Viszont alkalmi, abban az értelemben, hogy soha nem hívják egymást, mindig csak véletlenül találkoznak. Legalábbis tudtommal. De hát erről az egész falu tud. A doktor is tud a fiam kisfokú visszamaradottságáról, s nem szólt egy szót sem, de éppenséggel sohasem olyasmit, hogy ezt az együttjátszást esetleg ritkítani kéne. De bíró úr, nem is figyel rám!

MIERUT: (voltaképpen tényleg elkalandozott a figyelme, s most hirtelen felriad a gondolataiból) Mi? Hogy? Jaj igen. Elnézést. Sajnos nekem is megvannak a gondjaim, s úgy látszik, tényleg elkalandoztam.

ZSÓKA: Titok? Vagy elmondhatja nekem is ezeket a gondokat?

MIERUT: (kap az alkalmon) Dehogy titok. Voltaképpen éppenséggel az egyik bankkal vannak bajaim. Tudja, házat építek magamnak, s arra kölcsönt vettem fel. Nem is volt eddig semmi baj, de most egy kissé megszorultam, s tán egy-két hónappal el is maradtam. Ez néha megtörtént eddig is, rendbe is jött, de most úgy a szigorúság, mint a hang is méltatlan lett. S én azon gondolkozom, hogy miért van ez...

ZSÓKA: No, tisztelt bíró úr, ez minden valószínűség szerint pillanatnyi indiszponáltság lehet az illető tisztviselő részéről, s magától megoldódik majd. Az pedig, hogy nekem elmondta, nagyon jó, mert mi éppen a pénzek ellenőrzésével foglalkozunk, igaz, nemzetközi szinten. Mindenesetre majd utána nézek! Ha megengedi, talán mennék is, hogy ezt ellenőrizzem. Szóval, ne tartson semmitől! Akkor mehetek?

MIERUT: Természetesen. És köszönöm. Előre is.

Térség a torony előtt. Először üres, majd két oldalról jönnek Első asszony és Második asszony. Mindkettő csúnyán összeverve, kék zöld foltokkal, egyik az egyik lábára sántít, a másik a másikra. Az egyiknek a kezében kosár, a másiknak nejlonzacskó (punga).

ELSŐ ASSZONY: Jó reggelt, szomszédasszony!

MÁSODIK ASSZONY: Magának is, szomszédasszony! De hát mi történt magával?

ELSŐ ASSZONY: Jaj, ne is kérdezze! Úgy összerugdalt az a nyavalyás tehén, hogy csak na! De hát magával meg mi lett?

MÁSODIK ASSZONY: Ne is kérdezze, kedves szomszédasszony! Képzelje, beestem a pincébe. Nem vettem észre a nyitott csapóajtót, s egyszerűen belemasíroztam.

ELSŐ ASSZONY: Na, akkor mi jól megjártuk. Még azt találja hinni valaki, hogy a férjem vert meg. Pedig dehogyis!

MÁSODIK ASSZONY: Na látja, szakasztott így vagyok én is. (ingatja a fejét.)

ELSŐ ASSZONY: (ránéz a toronyra, aztán legyint) Na, ez a bíró is jól itthagyott minket.

MÁSODIK ASSZONY: Mierut?

ELSŐ ASSZONY: Az.

MÁSODIK ASSZONY: De hát miért ne ment volna el, ha egyszer nincs ügy, amit kivizsgáljon.

ELSŐ ASSZONY: Pedig nincs.

MÁSODIK ASSZONY: (félve a toronyra pillant) Ezek... úgy látszik, nem követtek el semmit.

ELSŐ ASSZONY: Nem.

MÁSODIK ASSZONY: Buták voltak a népek, hogy azt pletykálták, mintha tán embert ettek volna.

ELSŐ ASSZONY: Buták voltak.

MINDKETTEN EGYSZERRE: Megmagyarázta nekem az a két ember, hogy abból semmi sem igaz.

MÁSODIK ASSZONY: Nem bizony.

ELSŐ ASSZONY: Megmagyarázták.

MINDKETTEN EGYSZERRE: Az a két ember.

MÁSODIK ASSZONY: S akkor most mi lesz? Jön új bíró?

ELSŐ ASSZONY: Jön bizony! Hiszen még a gyanúnak az árnyékát is le kell mosni arról, aki ártatlan!

MÁSODIK ASSZONY: Le kell.

ELSŐ ASSZONY: De akkor végül is, mi lett a Gabikával?

MÁSODIK ASSZONY: Ki tudja? Lehet, hogy elcsavargott valahová. Lehet, hogy majd elő is fog kerülni.

ELSŐ ASSZONY: Lehet.

MÁSODIK ASSZONY: Azért nekem az a Huri Márta gyanús.

ELSŐ ASSZONY: Igaza lehet. Vajon ő rekkentette el?

MÁSODIK ASSZONY: Ki tudja?

ELSŐ ASSZONY: Végeredményben nem a mi dolgunk.

MÁSODIK ASSZONY: Nem a mi dolgunk.

ELSŐ ASSZONY: Na, jöjjön szomszédasszony! (elmennek.)

(Generálsötét. Amikor kivilágosodik, középen koporsó, körülötte virágok és Huri Márta festményei. Középen egy nagyobb portré Gabrielláról. Hang hallatszik.)

HANG: Most tehát búcsúzunk Huri Mártától! Aki nem volt éppen korának meghatározó művésze, de tehetséges festő volt, szerette az embereket, szerette a virágokat. Hát őket festette. A teste már régen beteg volt, járni alig tudott, de a szelleme mindent bekalandozott, amit a környezetében megtalálhatott. És amit bekalandozott, azt meg is festette. Őt is mindenki szerette. Az egész községben nem lehetett találni embert, aki valamiért is haragudott volna rá. És mégis, az értelmetlen baleset véget vetett a földi életének. Lám, ennyi az élet. Elég megbotlani az ajtó küszöbén, és az addig élő ember legendává magasztosul. Így végzi mindenki. Ezért vagy azért, de egy pillanatban félbeszakad az életműve és éppen ettől lesz kerek egész. Nyugodj békességben, Huri Márta barátnőnk!

Amikor kivilágosodik, megint a kis téren vagyunk, a tornyok előtt. Egy néhány csokor virág elfonnyadva áll az egyik sarokban. Nagydarab, vastag ember jön be, határozatlanul nézelődik jobbra-balra. A két asszony jön.

AMARIEI: Jó napot, asszonyok! Jó helyen járok?

ELSŐ ASSZONY: Az attól függ, uram.

MÁSODIK ASSZONY: Kit tetszik keresni?

AMARIEI: Van itt valaki, akit úgy hívnak, hogy Cohen Erzsébet? Esetleg Cohen Márton.

ASSZONYOK: (karban) Ó, hát az igazgatónőt?

AMARIEI: Minek az igazgatója?

ASSZONYOK: A kaszinónak. Ami itt van a tornyokban. Nem csinálnak ám ott semmi törvénytelent! Nem esznek embert! Nem kupleráááj!

AMARIEI: Jó! De hát én nem arra vagyok kíváncsi, hogy mit NEM csinálnak. Csak arra, hogy mit igen. Értik? És nem is én vagyok rá kíváncsi, hanem a törvény.

ASSZONYOK: (még mindig karban) Ó! A törvény?

AMARIEI: Igen. Én Ionut Amariei főügyész helyettes vagyok a megyétől.

ASSZONYOK: Ó! Helyettes?

AMARIEI: Igen! Helyettes. És hozzánk feljelentés érkezett, hogy itt egy falusi kislány eltűnt.

ASSZONYOK: Ó! Eltűnt?!

AMARIEI: Igen! Eltűnt. És azt az eltűnést nekem ki kell vizsgálni.

Ionut a tornyok bejárati ajtaja felé indul, becsenget. Az ajtó kinyílik, portás jön ki.

PORTÁS: Nincs ügyfélfogadás! (csukná befele az ajtót, de Ionut nem hagyja)

AMARIEI: Engem mégis csak fogadni fognak.

PORTÁS: Miért, kicsoda maga?

AMARIEI: A megyei főügyész helyettese.

PORTÁS: Itt tévedésnek kell lennie. Nem vártuk.

AMARIEI: Nem baj. Engedjen csak be! Az igazgatónővel akarok beszélni!

PORTÁS: Mindjárt feltelefonálok...

AMARIEI: Nem telefonál maga sehova. Idézzem be a maga igazgatónőjét? Nem lesz hálás egy cseppet sem! (A portás félreáll, Ionut bemegy.)

Kint elsötétül a szín, de azért lehet látni, hogy az asszonyok visszasomfordálnak. Fent kivilágosodik egy egész alakos ablak, benn látszik Zsóka lenge ruhában, s Amariei.

Kint.

ELSŐ ASSZONY: Hát mégis csak bejutott.

MÁSODIK ASSZONY: Az ügyész.

ELSŐ ASSZONY: Pedig már azt hittük, hogy ez a Mierut vizsgálóbíró mindent elvégzett.

MÁSODIK ASSZONY: Igen, de ő elment.

ELSŐ ASSZONY: Mi meg itt maradtunk.

MÁSODIK ASSZONY: Itt maradtunk.

ELSŐ ASSZONY: Ő meg nincs itt.

Közben fent.

ZSÓKA: Tessék ügyész úr, foglaljon helyet! (mikor látja, hogy Amariei igyekszik minél távolabb lenni) Ide közelébb! Csak nem fél tőlem?

AMARIEI: (mosolyog) Nem. Még nőtől nem féltem. Eddig. (leül) Hát akkor talán végezzünk minél gyorsabban! Ettől az én elődömtől maradt még valami. Meg új dolgok is vannak. (Zsóka figyelmesen hallgatja, közben italt tölt.) Úgy tudom, hogy meghalt valaki. Annak a lánynak a nagynénje. Valami baleset.

ZSÓKA: Igen, hallottam. Szegény, már rég nem volt egészséges. Járókerettel járt.

AMARIEI: Akkor talán összegezzük! Először eltűnik az a ... Verebes Gabi. Aztán a vizsgálóbíró, aki kutatott, visszavonul. Egyik napról a másikra. És ő, aki azelőtt alig élt egyik napról a másikra, most gyorsan felépítette a házát. Sőt, be is rendezte.

ZSÓKA: Igen, mi...

AMARIEI: Kérem, hagyja, hogy befejezzem! Hát akkor aztán meghal a nagynéni. (csóválja a fejét) Nem sok ez egy kicsit? És ráadásul ez a két pletykafészek is balesetet szenved. Mindkettő egyszerre. Beütötték a fejüket a kilincsbe. Vagy a férjük verte meg őket? Szóval: én nem mondom egy szóval sem, hogy ez mind öntől származik, de kérem, gondolkozzon el azon, hogy tud-e valamit ezekről a dolgokról. (közben majd felfalja a szemével Zsókát)

ZSÓKA: (határozatlanul) Én nem is tudom...

AMARIEI: ...Hogy mit is gondoljon?

(Zsóka időközben mind közelebb nyomul az ügyészhez, amit az láthatóan jó néven vesz. El is mosolyodik.)

AMARIEI: (Jóságosan) Nos hát éppen ezért mondom, hogy talán gondolkozzon el ezeken a dolgokon. Egyébként a fia nincs itthon?

ZSÓKA: Nincs. Elküldtem egy szanatóriumba. Nem teljesen egészséges a...

AMARIEI: Tudom. Egyébként a tudásról jut eszembe, nem sejti, hogy mit tudnak ezek az emberek itt a faluban? Vagy mit vélnek tudni?

ZSÓKA: (Szélesen elmosolyodik) Ó, hát pletykálnak, pletykálgatnak. Kicsi falu ez. Aztán beszélnek mindenfélét. Hogy esetleg itt embert esznek. Vagy hogy egy szadista csoport elvágta a kis Gabika nyakát és feltrancsírozták, felszolgálták a vendégeknek... Ilyesmit. Vagy hogy (szégyellősen eltakarja az arcát a kezével és halkan) kuplerájt tartunk fenn.

AMARIEI: (szélesen mosolyog) Na és nem?

ZSÓKA: Melyiket?

AMARIEI: Akármelyiket.

ZSÓKA: Ön az ügyész. Győződjön meg róla.

AMARIEI: (ő is mosolyog) Jó. Akkor vezessen!

(Kimennek a helységből.)

(Változik a szín. Falusi iroda, valószínűleg a tanácsnál. Amariei átmenetileg ebben rendezkedett be. Amariei és egy alárendeltje.)

AMARIEI: (Karba tett kézzel sétál le s fel, közben a másikhoz beszél.) A Mierut-ügyben is el kellene járni. Túlságosan gyorsan meggazdagodott az az ember és túl gyorsan visszavonult. Nem lehetne valahogy fogást találni rajta?

SEGÉD: Azon aztán nem. Hisz tudja, hogy világéletében milyen óvatos ember volt. Az még lélegzetet is csak akkor mert venni, amikor engedélyt kapott rá. Írásban!

AMARIEI: Na, de a gazdagodás...

SEGÉD: Már utánanéztünk. Kölcsönt vett fel.

AMARIEI: Honnan?

SEGÉD: Hát onnan, ahonnan szoktak. Bankból.

AMARIEI: Jó! Melyik bankból, milyen feltételekkel, ki igazgatja a bankot, miből reméli visszafizetni, mi történhet vele, ha nem fizet? Ennek mind, mind utána kell nézni!

SEGÉD: Már megtörtént. Ott van az anyag az asztalon.

AMARIEI: (felveszi a paksamétát. Lapozza, hümmög rajta.) MMM! Hát igen. Azt hiszem, ezen az úton valóban nem lehet elindulni. Olyan, mintha nagyon szabályos lenne. (felnéz) Akkor marad a másik. Az igazgatónő. Kikkel érintkezik, van-e férfi az életében, férje van-e és van-e valami rendellenesség? Például a házasságában.

SEGÉD: (ijedten) De hát eddig ezt nem mertem...

AMARIEI: (jókedvűen) No igen. Minden bizonnyal hallott már rólam, maga... Hogy is hívják magát?

SEGÉD: Mihaiu, tisztelettel. Teodor Mihaiu.

AMARIEI: Akkor hát kedves Teodor, öntsünk tiszta vizet a mi kis poharunkba! Mit is hallott maga rólam? Gondolom azt, hogy módfelett szeretem a nőket. Meg talán az italt is.

(A segéd helyeslően bólogat)

AMARIEI: Azt is hallotta tán, hogy ez engem a munkámban befolyásol? Valamennyire? Egy cseppet is?

SEGÉD: (a fejét rázza) Neeem. Dehogy.

AMARIEI: Hát akkor tudja meg, hogy mindez igaz. Tény. Szeretek jól élni és tudok is. Szeretem a nőket, el is kapom őket, amelyiket lehet, elegáns helyekre járok, a nőimet is ilyen helyekre viszem, de! (feltartott ujjal, nyomatékosan) Soha, SOHA nem hallhatott rólam olyat, hogy mindez csak egy kicsit is befolyásolta volna a munkám precizitását. Amelyik percben ilyet tapasztalok magamon, abban a percben gyorsabban visszavonulok, mint Mierut. Érti?

SEGÉD: Igen. Értem.

AMARIEI: Na, akkor elő a lényeggel! Mert (vigyorog) azért ismerlek már annyira, hogy tudjam, aligha tétlenkedtél eddig is.

SEGÉD: Akkor hát, uram: Először is az igazgatónő. Van neki férje, de nem él az országban. Tán valahol Svájcban van, de lehet, hogy Brüsszelben és annak a bankkonszernnek az egyik elnöke, amelyiknek ez a hölgy az itteni képviselője. Egyébként a nő sohasem élt együtt a férjével, ha érti, mit gondolok.

AMARIEI: Érteni értem, de nem tudom, honnan veszed.

SEGÉD: Ó, az ilyesmi bizony elterjed. Tudja, szájról szájra. Mint a népdal.

AMARIEI: Jó. Aztán miért? Nem tetszik neki a nő? Vagy van neki más ott kinn?

SEGÉD: Egyik sem. Hanem hát... az az úr... mondjuk, nem szereti a nőket. Nem a nőket szereti.

AMARIEI: Vagyis?

SEGÉD: Vagyis homoszexuális. Buzi, vagy meleg, vagy ahogy önnek tetszik, úgy nevezheti.

AMARIEI: (fintorogva) Nahát! Akkor minek nősül meg az ilyen?

SEGÉD: Ezen már én is elgondolkoztam, de többféle lehetőség van. Lehet, hogy titkolni akarja, hogy milyen.

AMARIEI: Hát ez nem sikerült valami nagyon jól, ha még maga is tudja.

SEGÉD: Ó, ó! Én csak itt hallogatok ezt-azt. Pletykából. De különben is, lehet, hogy ez a Cohen, így hívják a pacákot, hát... nem teljesen meleg. Merthogy néha azért csak elkap egy-egy nőt egy fordulóra. Olyat, aki nem tud védekezni. Szállodai takarítónőt vagy

ilyesmit. Ezt is mondják. De az is lehet, hogy csak minél jobban magához akarta kötni ezt a nőt. Hiszen még egy gyereket is csinált neki. De én még ezt se hiszem egészen. Ki tudja, valami terve lehet vele. Itten. Amibe a nő beleillik. Összepászolhatnak másképpen is. Mindenesetre a nő itt teljesen szabadon van hagyva. És itt térnék rá a másik dologra, ha megengedi. (Amariei igenlően bólint) A nőnek igenis van férfi az életében, vagy legalábbis ezelőtt volt. A doki. A helyi orvos. Jóvágású ember, más nőnek is tetszik, például az iskolából az egyik tanárnővel volt viszonya. Azelőtt. Mielőtt ezzel az igazgatónővel összejött volna.

AMARIEI: (még mindig vigyorogva) És lefogadom, hogy a nő volt a kezdeményező.

SEGÉD: Úgy van, ahogy tetszik mondani. A másik, a tanárnő, eléggé haragszik is rájuk. Pedig addig a két nő jóban volt egymással.

AMARIEI: (bólint) Igen. Na, Teodor, jó munkát végzett, meg vagyok elégedve. És ami több, ezen a szálon talán el is indulhatunk. Csak most aztán gyorsan, mert nem szeretem az EU-s komplikációkat! Tehát, gyorsan! (gondolkozik egy kicsit) Mert itt meghalt egy kislány. Meg az öregasszonyt se hinném, hogy a guta ütötte volna meg. Sokkal inkább valaki más.

SEGÉD: Uram, ha szabad lenne! (bólintás) Szóval, a kislány holtteste még máig sem került elő.

AMARIEI: És nem is fog.

SEGÉD: (bizonytalanul) Biztos elásták valahol. És akkor meg lehetne keresni...

AMARIEI: (vihogva) Hát peeersze. (az ablakhoz megy) Na hát, nézzen ki csak, kedves Teodor! Gondolom, a rendőrakadémián az volt az egyik első lecke, hogy valamirevaló gyilkos ma már biztos nem a saját kertjében ássa el az áldozatot.

SEGÉD: Igen...

AMARIEI: Na, akkor nézzen ki, de jól nézzen körül! Látja? Itten száz meg száz hektáron át minden föld fel van szántva. Tudja, mit kéne csináljunk? Tűt keresni a szénakazalban. És nem is lenne elég, még további ásás is kellene, mert az a szegény biztos, hogy nem egy ekényi mélységben van. Hát akkor hol is marad az a bizonyos gyorsaság? A gazdák kártérítéséről nem is beszélve. Nem! Ez nem járható út. (járkál a szobában, le s fel) Itt nekünk kell valamit kitalálni, de nagyon gyorsan!

(Változás. Megint kettéosztott szín. Egyik oldalon a Zsóka irodája, másikon a Cohen főnöki szobája. Zsóka idegesen tárcsáz.)

COHEN: Cohen.

ZSÓKA: Róbert? Jaj, alig lehet téged megtalálni. Már megint baj van!

COHEN: Ne izgulj! A két legjobb emberemet küldtem oda.

ZSÓKA: Persze. El is végezték. A vizsgálóbírótól is megszabadultam. De aztán megjelent egy ügyész. Amariei. Így hívják. Látszólag nagyon kedves, hajlítható, de a valóságban olyan, mint egy véreb. Nem számít neki semmi, csak a szag, amit megérzett az a nagy orra.

COHEN: Semmit se tudtál vele kezdeni?

ZSÓKA: Semmit. Nagyon kedves, mindent elfogad, s aztán csak megy a maga útján. Én ilyet még nem láttam!

COHEN: Jó! Két perc és utánanézek. Tedd le, majd visszahívlak. (bontják a vonalat. Zsóka kimegy a színről, vonogatja a vállát. Cohen)

COHEN: (egy másik telefonon) Cohen! (hallgatja a másik bemutatkozását) Jó! Utána tudna nézni valaminek? Most! (kis csend. Aztán) Nahát! Románia, Beszterce-Naszód megye, Marosbarmod. Igen. Ott van a helyi központunk. Igen. Namármost, van arrafelé egy ügyész, aki kezd kényelmetlenné válni. ... Nem, egyelőre nem kell eltüntetni! Kerüljük a botrányt! Csak meg akarom tudni, hogy kiféle, miféle! Hogyan lehet hatni rá? ... Na! Akkor gyorsan, mert drága az idő! Visszahívom. ... Mondtam, hogy gyorsan! Nem ért maga ember? (leteszi. Ül az íróasztal előtt és türelmetlenül malmozik a kezével. Aztán megunja, lehajtja a fejét. Vagy gondolkozik, vagy alszik. Kis idő múlik. Cseng a telefon.)

COHEN: Cohen! ... ... igen. Szóval szereti a nőket. ... jó! ... Hogy nem lehet befolyásolni? ... ... Semmivel? Az Isten szerelmére, olyan ember nincs, akit ne lehetne befolyásolni! ... ... Pénz? ... Iszik? ... És azt mondja, hogy nem lehet befolyásolni? ... Hát mi az ördög számít neki egyáltalán? ... A siker? Hát csináljanak neki sikerélményt!!! ... ... Csak az olyan siker, amit ő maga ért el? ... A munkájával? ... ... Hazafiiii? ... Ne röhögtessen ember, mert ez komoly dolog! ... Semmit nem lehet találni? ... Már régen a látókörünkben van? ... Ember, maga tudja, hogy a kirúgást kockáztatja? ... Akkor sem? ... Senki? ... Na jó, elhiszem. Sajnálom, hogy udvariatlan voltam. ... akkor kérek minden információt, amihez hozzá lehet férni! ... Minden kötődéséről. A hazájához fűződőről is! (fintorog. Halkan) Hazafi. Na, szépen vagyunk. Igen, kérem! Egy óra múlva legyen az asztalomon! (leteszi. Aztán a másik telefonon tárcsáz.)

(Zsókánál cseng a telefon. Zsóka besiet, felveszi)

ZSÓKA: Cohenné!

COHEN: Én vagyok.

ZSÓKA: (idegesen) Na, mit sikerült kideríteni?

COHEN: (ő is ideges) Semmi jót. Először is, úgy tűnik, hogy azt a pacákot semmivel sem lehet befolyásolni. Pénz, nők, pia érdeklik, de egyikkel sem lehet hatni rá.

ZSÓKA: Akkor most én mit csináljak?

COHEN: Azt hiszem, legjobb lesz, ha semmit se csinálsz. Semmi olyat, ami magadtól is eszedbe ne jutna.

ZSÓKA: VELE mit csináljak?

COHEN: Amit akarsz. Még azt sem tudom, mi jobb, az, ha lefekszel vele, vagy az, ha nem? Talán mégis csak jobb, ha igen. De ne erőltesd! Hagyd, hogy magától jusson eszébe! És semmiképpen, érted? SEMMIKÉPPEN ne próbáld befolyásolni, mert attól megvadul! De ha az ideje jó részét lefoglalod, az jó lehet. Na. Szia! Nincs több időm.

ZSÓKA: Szia. (Ő is leteszi. Egy ideig még áll tanácstalanul, majd egyre határozottabb léptekkel kimegy.)

(Megint változik a szín. A tornyok előtti tér. A két asszony jön együtt. Egyik jobbra, másik balra sántál, de a verés nyomai már nem látszanak.)

ELSŐ ASSZONY: És képzelje, kedves szomszédasszony, már azt hittem, hogy mindennek a végére értünk. Mierut elment, az intézmény működik, ahogy kell, és akkor idejön ez az Amariei. Ez az ügyész, és se szó, se beszéd, folytatja ott, ahol a másik abbahagyta. Hát már soha sincs nyugta az ember lányának? Itt soha senki nem tudja, hogy mit gondolhat. És mit nem.

MÁSODIK ASSZONY: Így van, kedves barátnőm, de még ígyebbül ám. Mert tudja meg, én már abba is belenyugodtam volna, hogy jön, hogy itt van ez az ügyész, teszi a dolgát és

a végén kisül, hogy neki lesz igaza. Erre fel mit látok? Csak egy kicsi időnek kell eltelni, és ez a mi ügyészünk sülve-főve együtt van az igazgatónővel. (elkeseredetten) Ebben a faluban már azt se tudja az ember, hogy mi történik!

ELSŐ ASSZONY: Így igaz, kedvesem! Így igaz.

MÁSODIK ASSZONY: (sóhajt) Márta is meghalt.

ELSŐ ASSZONY: Is!

MÁSODIK ASSZONY: Én csak azt szeretném, ha már egyszer békén hagynának.

ELSŐ ASSZONY: Erre idejön valaki, már a második ember, és elkezd kérdezősködni arról, hogy mit tudok a kis Gabika eltűnéséről.

MÁSODIK ASSZONY: És mondja meg kedvesem, ki is volt végeredményben az a bizonyos Gabika?

ELSŐ ASSZONY: Ó, hát tudja, Mártának az unokahúga.

MÁSODIK ASSZONY: És végeredményben ki tudja azt is, hogy igazából Márta ki volt?

ELSŐ ASSZONY: Ó igen. Értem. Nagyon bölcs maga, kedves szomszédasszony. Igen. Igazából senki se tudja. Sőt! Senki se tud semmit. Még az sem lehetetlen, hogy (súgva) TENORISTA!

MÁSODIK ASSZONY: Nahát! Akkor értem. S biztosan valamit nem jól csinált, s ezért a többi tenoristák elrabolták a kis rokonát, hogy többet ne csináljon olyat!

ELSŐ ASSZONY: (bizonytalanul) Háát, éppen lehet. Az is lehet.

(Segéd jön)

SEGÉD: Jó napot asszonyok!

ASSZONYOK: Jó napot uram!

SEGÉD: Nagyon örülök, hogy így, véletlenül összefutottunk! Megengedik, hogy gyorsan feltegyek néhány kérdést?

ASSZONYOK: Hááát... Nem is tudjuk. Tudja, eléggé sietünk.

SEGÉD: Jó! Akkor elnézést! Majd beidéztetem magukat az ügyészségre.

ASSZONYOK: Jaaj! Csak azt ne! Mit akar kérdezni?

SEGÉD: Na! Tudják, volna itt egy néhány dolog... Amin sehogyan se tudok eligazodni. Maguk, helyiek, mindenképpen többet kell tudjanak, mint én. Segítsenek!

ASSZONYOK: Ha tudunk.

SEGÉD: Például elmondhatnák azt, hogy hogyan is halt meg az a bizonyos... (papírt vesz elő, olvassa) Huri Márta.

ASSZONYOK: Ó kedves uram, ez nagyon egyszerű dolog. Tudja, ő már régen beteg volt. tudja, járókerettel járt, de még úgy is elég nehezen. Aztán, biztos az izgalmak hatására, egyszer nem vigyázott, elesett, beverte a fejét és meghalt. Sajnos, történik ilyesmi!

SEGÉD: Igen ám, de volt neki egy kis unokahúga. Azt hiszem, tanította is. (belenéz a papírba) Verebes Gabriella. Így hívták. Na hát, az is eltűnt.

ASSZONYOK: De hát könnyen lehet, hogy éppen amiatt volt ideges...

SEGÉD: De ez még nem minden. Eltűnt például a Cohen igazgatónő kisfia is.

ASSZONYOK: (megijednek a számukra idegen névtől) Kiii???

SEGÉD: Ó, hát a Marci. Cohen igazgatónő Marci fia. Így már ismerik?

ASSZONYOK: Jaaj, a Marci? Ó, az egészen más. Ő nem eltűnt, hanem elutazott. Az igazgatónő elküldte. Tanulni. (látható erőlködéssel) Norvégiába. Mert hát mit is tanulhatna itt? Kerti munkát? Hát elküldte.

SEGÉD: Értem. Hát... ennyi volt az egész. Egyelőre. Nagyon köszönöm!

(A két asszony megkönnyebbülve el. Sietnek, ahogy sántaságuktól telik.) (elmenőben) Nagyon szívesen!!!!

SEGÉD: (egyedül maradva morfondíroz) Ejnye, de különös falu ez! Mindenki eltűnik. Vagy meghal. Vagy mellébeszél. Ejnye-bejnye!

(Megint az igazgatónő szobája. Amariei az ágyon ül, kigombolt ruhában, az igazgatónő lenge ruhában jár kel fel s alá)

ZSÓKA: Na de, Ionut! Azt igazán nem mondhatod, hogy Marcit direkt a te bosszantásodra küldtem el. Hisz akkor még nem is ismertelek.

AMARIEI: Csak éppen, ki tudja honnan, értesültél arról, hogy jövök. És hogy milyen vagyok. És ki tudja, milyen úton az az értesülés.

ZSÓKA: (kedveskedve) Jaj, már megint kitalálsz minden butaságot!

(cseng a telefon. Zsóka felveszi. A másik oldalon kivilágosodik Cohen irodája. A telefon másik vége az ő kezében van.)

COHEN: Zsóka?

ZSÓKA: Szervusz, Róbert!

COHEN: Ugye, nem vagy egyedül?

ZSÓKA: Neeem.

COHEN: Az jó, mert nem nagyon szeretném kétszer elmondani. Ámbár, ha akarod, akár adhatod is azt az ügyészt.

ZSÓKA: (Amarieihez) Téged kérnek.

AMARIEI: Tessék! Amariei.

COHEN: Ügyész úr. Vagy mondjam úgy, hogy „sógor”?

(Amariei megmered a telefon mellett)

COHEN: Tudja, barátom, én szabadelvű vagyok. Ha úgy tetszik, liberális. Következésképpen sok mindent elnézek a feleségemnek. Amellett, én itt vagyok, ő meg ott van. Erről nem tehetünk, ilyen a munkánk. Ezért hát, amikor meghallottam, hogy maga a falu bikája jön személyesen kihallgatni őt, azt mondtam magamban: „egye fene, hadd szórakozzon egy kicsit ő is!” amúgy is magányos, sótlan életre van kárhoztatva ott, abban a faluban. Érti, amit mondok?

AMARIEI: (nagy nehezen kinyögi, hogy) Igen...

COHEN: Eddig jó. A hangsúlyából hallom, hogy érti. Namármost: Ha szórakozik az asszony, az az ő dolga. De ha már unja azt a szórakozást, meg aztán a fiunkat is kikezdte, kedves barátom, a szórakozás mellett, akkor beláthatja, hogy nekem lépéseket kell tennem. Tettem is. Nos, ennyit akartam mondani magának. Most kérem vissza a feleségemet!

(Amariei megkövülten visszaadja a telefont)

COHEN: Zsóka?

ZSÓKA: Igen.

COHEN: Ott van még? Az az ember.

ZSÓKA: Igen.

COHEN: Nos hát, hogy tudjad, le van véve az ügyről. Ettől fogva tehát, azt csinálsz vele, amit akarsz. Ha akarod még ott tarthatod, ha akarod, kirúgod. De ha én lennék a helyedben, akkor elküldeném.

ZSÓKA: Értem. Úgy lesz. (elgondolkozva leteszi a kagylót. Kis csend. Aztán) azt hiszem Ionut, most jobb, ha elmégy. És többet soha nem jössz vissza.

AMARIEI: Hogyne. Most elmegyek. De hogy visszajövök-e, az nem tőled függ. Tőlem se. (Közben begombolkozott. Elmegy. Zsóka annyira se zavartatja magát, hogy begombolja a ruháját, vagy arrafelé nézzen)

(Megint az ügyész irodája. Amariei, később a Segéd)

AMARIEI: (valami papírokat rendezget az asztalon, s morog hozzá) Na! Így. Nocsak! Hát ez a Kinga megbolondult? Vajon tényleg ő lenne a felelős azoknak az embereknek a haláláért? Ámbár hiszen... végül is végzett pszichológus. Ki tudja. Na, mindenesetre el kell szigetelni. Egyik első dolgom lesz!

(Közben jön a Segéd)

AMARIEI: Jó, hogy látom! Van itt egy néhány változás. Szeretném, ha véleményt nyilvánítana róluk!

SEGÉD: Igen. De még előbb... (kopognak, majd invitálás nélkül belép egy középkorúnál valamivel idősebb hölgy, aki azért még törődik a kinézésével)

HÖLGY: Jó helyen járok? Jó napot, ügyész úr!

AMARIEI: (meglepetéssel és hirtelen felállva) Miniszter asszony!

MINISZTER: Igen. Én vagyok. Elképzelheti, hogy nagy, sőt nagyon nagy horderejű dolog lehet az, amiért kénytelen voltam személyesen idejönni.

AMARIEI: De hát mi a probléma? Nem jól végezzük a dolgunkat?

MINISZTER: (mosolyogva, de közben mintha a fogát csikorgatná) Dehogy nem. A munkájukat kiválóan végzik. Bármely más ügyben vakon megbíznék magukban. Csakhogy...

AMARIEI, SEGÉD: Csakhogy?

MINISZTER: Csakhogy sajnos, most, éppen most, és éppen ez az ügy, kivételesen kényes, és kivételes tapintatot kíván. Ezért vagyok itt. (már őszintébb a mosoly, hogy a nagy békát legalább részben le tudta nyelni.)

AMARIEI: Engedje meg, hogy jelentsem!

MINISZTER: (lemondóan) Mondja!

AMARIEI: Nem nagyon értem, hogy mi kényesség van egy olyan ügyben, ahol egy kamaszgyerek véletlenül megfojtja a szerelmét, aztán a szülei meg azok ismerősei minden követ megmozgatnak, hogy eltussolják. Ez szerintem egészen közönséges bűnpártolás. (morfondírozva) Hogy mi ebben a kényes?...

MINISZTER: Nos, kedves Ionut, mert remélem, megengedi, hogy így szólítsam, ennek és minden ügynek a kényessége egyenesen arányos annak a „minden kőnek" a súlyával, amit azok az ismerősök megmozgatnak.

AMARIEI: Már megbocsásson, miniszter asszony, de volna egy kérdésem.

MINISZTER: Halljam!

AMARIEI: Jártas-e ön az irodalomban?

MINISZTER: ... ... Nagyjából. Mire akar kilyukadni?

AMARIEI: Ismeri ön azt a nevet, hogy Caragiale?

MINISZTER: Ionut, ez nagyon övön aluli volt! mit gondol, idejöttem volna személyesen, ha tudom, hogy ilyen szereplőkhöz fog hasonlítani? Caragiale! Jaj! Azt hiszem, legjobb lett volna, ha szép csendesen leveszem az ügyről és eldugom valahová, ahol nem is látja senki. De lehet, hogy ezt is fogom tenni!

AMARIEI: Hatalmában áll. Sőt! Ha jól meggondolom, kötelező. Én ugyanis aligha fogok megváltozni.

(közben a Segéd egész idő alatt mozdulatlanul áll, még lélegzetet is alig mer venni)

MINISZTER: Igen. Tudom, hogy maga kemény dió. Csak szerencsére még valamit tudok magáról. Nem azt, hogy értékes ember, olyanok vannak még, hanem, hogy (hatásszünet) hazafi.

AMARIEI: (tágranyitott szemmel áll)

MINISZTER: Látom, nem érti. Hát kénytelen vagyok nagyon nyílt lenni. Tudja, hogy az országnak éppen most több nagyvolumenű kölcsönre van szüksége. Meg is kértük, meg is ígérték. Igen jó feltételekkel, méghozzá.

AMARIEI: (értetlenül bólogat, de látszik rajta, hogy egy mukkot sem ért az egészből)

MINISZTER: Nos hát, hogy rövidre zárjam (az órájára néz) másfél órával ezelőtt közölték velem, hogy az egész folyamat le van állítva.

AMARIEI: De hát én... De hát miattam?...

MINISZTER: Igen! Maga miatt! Mert közvetlenül azután felhívott egy Cohen nevű ember és világosan megmondta, hogy maga, kedves Ionut, olyan dolgokba avatkozott, ami az EU tagoknak az emberi méltóságát mélyen sérti és így a „legmélyebb sajnálatára", de ha az itteni igazságszolgáltatás ilyen, akkor azokat a kölcsönöket nem folyósíthatják. Tudja maga, hogy mit jelenthet ez?! Hogy esetleg emberek ezreinek a következő hónaptól kezdve nem lesz fizetése? Hát ezt akarja? Ionut! Drága Ionut! Egy hazafi????

AMARIEI: (megsemmisülve) Ez lehetetlen... (leül egy székre, magába roskadtan, nem is veszi észre a többiek jelenlétét) De hát ezek.... Ezek bűnözők!!! Most meghátráljak előttük? MOST hátráljak meg előttük? Amikor ennyi évig szolgáltam az igazságot? Ön tudja, miniszter asszony, hogy nekem sok hibám van. A nők, a pia... De soha... Érti? Soha az igazság kiderítésében meg nem hátráltam... és most?

MINISZTER: (odamegy a széken ülő emberhez. Megsimogatja. A simogatásba egy kis erotikus felhang is vegyül) Igen, Ionut drága. Most. Nekem se kellemes. De így kell lennie! Az ország érdekében. Megérti?

AMARIEI: (megtörten) Meg.

MINISZTER: (határozottabban) Na! Akkor: az ügyről leveszem. Én veszem le, hogy ne mondhassa senki, hogy meghátrált. Most azonnal nyugalomba vonul. Olyan nyugdíjjal, amit egy tábornok is megirigyelhet. Az utódja... (körülnéz) Az utódja Mihaiu Teodor lesz! Ez a fiatalember! (Amariei szemében mintha felcsillanna valami remény) Ne mosolyogjon! Teodornak semmi egyéb dolga nem lesz, csak az, hogy lezárja ezt az ügyet. Vádemelés nélkül! Értik?!! Semmi másról nem lehet szó!

(a két férfi bólogat)

MINISZTER: Magát pedig nem engedem ki a kezemből! Érti Ionut? Maga most, ebben a percben, veszi a kabátját és hazautazik! Semmi magyarázatot nem ad! Ez nagyon fontos. Az országnak, de magának is! Hagyja Teodort ügyködni! Aztán... holnapután... engem bizonyos halaszthatatlan ügyek V.-be fognak szólítani. A Dacia szállóban veszek ki egy lakosztályt. A 222-est. Mindig ott szállok meg, valahányszor V.-be megyek. És holnapután délután öt órakor várom magát, hogy a továbbiakat megbeszéljük! (most már kedvesen mosolyog.) És, hogy semmi csacsiság ne jusson eszébe még véletlenül sem, most együtt fogunk távozni. Ügyész úr, kérem, Nyújtsa a karját! (mindketten ki.) (A Segéd még marad egy darabig, iratokat rendezget, majd ő is kimegy.)

(Késő őszi délelőtt a tornyok előtti téren. Az égen felhők kergetőznek, hol sötétebb van, hogy világosabb. A tornyokról mállik a vakolat, reklámpapír darabokat lobogtat a szél. A két asszony lassan jön.)

ELSŐ ASSZONY: Lássa, szomszédasszony? Ősz van.

MÁSODIK ASSZONY: Ősz van.

ELSŐ ASSZONY: Ki hitte volna?

MÁSODIK ASSZONY: ...hogy ilyen gyorsan múlik el ez az év. Majdnem egy egész év. És hogy ilyen gyorsan vége lesz.

ELSŐ ASSZONY: És a kis Verebes Gabika még nem került elő...

MÁSODIK ASSZONY: (tiltóan a szája elé teszi az ujját) SSSS! Erről nem szabad beszélni.

ELSŐ ASSZONY: Igen. Igaz. De azért mégis...

MÁSODIK ASSZONY: Emlékszik még arra az ügyészre? Hogy milyen véget ért?

ELSŐ ASSZONY: Pedig milyen jó dolga volt. ... Hazamehetett! Még a miniszter asszony is meglátogatta. És mégis...

MÁSODIK ASSZONY: És voltaképpen mi is lett a vége?

ELSŐ ASSZONY: Hát éppen az lett a vége. Meglátogatta. De nem a nő! Neem! Ő látogatta meg a nőt. A szállodájában. Aztán hazament. Berúgva. És elesett. És reggelre megfagyott. Vajon rosszul lett? Mitől?

MÁSODIK ASSZONY: Megfagyott. Na látja? Mert olyan dolgokba ütötte az orrát, amikbe nem volt szabad. Látja?

ELSŐ ASSZONY: De azért ezek (a tornyok felé mutat) is elmentek.

MÁSODIK ASSZONY: Hááát, eeel. (kis szünet) Pedig, amikor jöttek, azt mondták, hogy majd védeni fognak minket. Hát eddig tartott a védelem. Na, de azért én még mindig azt mondom, mégis azt mondom... Vannak dolgok, amikről jobb nem beszélni!

ELSŐ ASSZONY: Jobb, ha nem beszélünk... De azért...

MÁSODIK ASSZONY: Mit azért?

ELSŐ ASSZONY: Tudja, szomszédasszony, itt a faluban sokszor azt mondják ránk, hogy buták vagyunk. Tudja? Azt mondják egyesek, hogy „műveletlen”.

MÁSODIK ASSZONY: Igen, én is hallottam már.

ELSŐ ASSZONY: És mégis. Látja, aki olyan nagyon okos volt, az elment. Meghalt az ügyész is. Amariei. Aki művész volt, az is meghalt. Aki erős volt, az meg el kellett menjen. Az is, aki szép volt.

MÁSODIK ASSZONY: Szegény Gabika!

ELSŐ ASSZONY: Mi pedig maradtunk.

MÁSODIK ASSZONY: Mi megmaradtunk. Hát akkor: ki is a buta?

(Ennél az utolsó jelenetnél a két asszony alatt szép lassan emelkedni kezd a színpad megfelelő része úgy, hogy a végén már mintegy szobortalapzaton állnak, s úgy beszélgetnek. Ez egyszerre groteszk és magasztos jelleget is ad a két középkorú nő beszélgetésének.)

VÉGE

Nagyvárad, 2013. június 6.